

INFORMATOR OŚWIATOWY

BIULETYN POMORSKIEGO OŚRODKA DOSKONALENIA NAUCZYCIELI W SŁUPSKU

Pomorski Ośrodek
Doskonalenia Nauczycieli
w Słupsku

Instytucja Samorządu
Województwa Pomorskiego

Edukacja włączająca

Kompetencje przyszłości

W biuletynie m.in.:

- Przepisy prawne, decyzje, zalecenia i wyjaśnienia...
- Informacje o placówkach oświatowych
- Innowacje i poszukiwania w nauczaniu i wychowaniu
- Propozycje doskonalenia nauczycieli
- Informacje o konkursach i olimpiadach dla uczniów
- Recenzje, nowości wydawnicze
- Komunikaty

INFORMATOR OŚWIATOWY

• Nr 4/24 (208) • Rok XXXIV • PAŹDZIERNIK - GRUDZIEŃ 2024 • ISSN 1505-0904

Mariusz Barański: *Niech słowa stają się przyjaciółmi* 3

INFORMACJE, OPINIE, PROPOZYCJE

Władysława Hanuszewicz: *Regionalne wsparcie edukacji włączającej w województwie pomorskim* 4

Monika Miodek: *Ogólnopolski projekt „Szkoła dostępna dla wszystkich” w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 4 im. Gustawa Morcinka w Słupsku* 6

Joanna Szulc: *W europejskim stylu... O tym jak włączyć do działania społeczność szkolną* 7

Marzena Kurzynoga, Natalia Hejzner: *Szkoła bez ocen – nie oceniam, lecz doceniam* 9

Robert Kozłowicz: *„Gruby na bramkę” czyli jak zachęcić uczniów z otyłością do aktywnego uczestnictwa w lekcjach wychowania fizycznego* 13

Ernest Nowak: *Cyganiada. Wartość rumuńskiej poezji w edukacji włączającej* 15

Łukasz Androsiuk: *Wyzwania i kierunki edukacji (nie tylko) medialnej kształtującej kompetencje przyszłości* 18

Joanna Szymańska, Dorota Gorzejewska: *Pomorski Hackathon dla Uczniów Szkół Średnich* 20

Aldona Kiełpińska: *Sztuczna inteligencja w nauczaniu języka polskiego – szansa czy zagrożenie?* 23

Krystyna Kożykowska: *Gdzie słowa stają się przyjaciółmi, a historie – lustrami... Kształtowanie kompetencji przyszłości w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Bytowie* 25

Joanna Pawlak-Jęczewska: *Kompetencje przyszłości a sukces zawodowy* 28

Grażyna Jaszewska: *Czy kompetencje przyszłości idą w parze z edukacją przyrodniczą? Na ścieżce ornitologiczno-przyrodniczej „Kokoszka” w Zaborskim Parku Krajobrazowym* 29

Jerzy Paczkowski: *PISA 2022 i egzamin ósmoklasisty 2021* 33

DOSKONALENIE NAUCZYCIELI

Iwona Poźniak-Szewczyk: *Certyfikaty Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej* 37

Iwona Poźniak-Szewczyk: *Zajęcia na Fali. Konkurs dla nauczycieli na scenariusz zajęć o tematyce morskiej* 38

Adrianna Wisłocka: *Escape room na fali. Scenariusz zajęć o tematyce morskiej* 40

Justyna Szczypek-Bogdanowicz: *Erasmus Days 2024. Innowacje w edukacji i współpracy międzynarodowej* 41

Joanna Pawlak-Jęczewska: *Jak doradca zawodowy może wspomóc osobę z niepełnosprawnością w poszukiwaniu pracy – wizyta studyjna w Fundacji Przyszań* 43

Katarzyna Nowak: *Erasmus Plus na plus* 44

OLIMPIADY, IMPREZY, KONKURSY

Tomasz Marek Kacik, Dorota Iwanowicz: <i>Nauczyciel Pomorza 2024.</i> <i>Potrafię dogadać się z każdym uczniem i zainteresować go przedmiotem</i>	46
Iwona Poźniak-Szewczyk: <i>Konkurs „Pomorskie inspiruje uczniów”</i>	48
Anna Kreft: <i>Pomorska Liga Edukacyjna w roku szkolnym 2024/2025 już ruszyła</i>	49
Dominika Korzeniowska-Gudyn: <i>Się działo! Jubileusz 75-lecia II LO w Słupsku</i>	51
Marzena Wolska, Maria Pietryka-Małkiewicz, Barbara Studzińska: <i>„Witkacy. Napisane dzisiaj”. VI Międzynarodowy Konkurs Literackiej Twórczości Młodzieży</i> <i>pod patronatem Krystyny Danileckiej-Wojewódzkiej Prezydentki Miasta Słupska</i>	53

KSIĄŻKI, CZASOPISMA, MULTIMEDIA

Wiktoria Krawczuk-Goluch: <i>„Dialog z Martwą Naturą”. Dramat inspirowany obrazem</i> <i>S. I. Witkiewicza „Martwa natura”</i>	54
Agnieszka Włodarczyk: <i>Tematyczne zestawienie bibliograficzne</i> <i>na podstawie kartoteki zagadnieniowej PBP w Słupsku</i>	56

Niech słowa stają się przyjaciółmi...

Droży Państwo,
już wkrótce Święta Bożego Narodzenia – czas pełen magii, radości i refleksji. To moment, kiedy możemy zatrzymać się na chwilę, spędzić czas z najbliższymi i zastanowić się nad tym, co naprawdę ważne. W tym okresie, podsumowując mijający rok, myślimy o tym, co za nami i o tym, co przyniesie przyszłość. A przyszłość edukacji to edukacja włączająca, która już na dobre zagościła w szkołach i placówkach oświatowych oraz działania kształtujące kompetencje przyszłości, tak niezbędne w dynamicznie zmieniającym się świecie.

Edukacja włączająca dąży do zapewnienia wszystkim uczniom równych szans na rozwój i naukę. Dzięki niej każdy, niezależnie od swoich indywidualnych talentów, możliwości i potrzeb, może w pełni czerpać z procesu nauczania i być częścią szkolnej społeczności. To podejście promuje otwartość, tolerancję i wzajemne wsparcie, co jest niezwykle ważne w dzisiejszym zróżnicowanym, ale też „pędzącym” społeczeństwie. W naszym kwartalniku warto przeczytać o działaniach realizowanych w ramach projektów regionalnych i ogólnopolskich. Władysława Hanuszewicz pisze o wdrażanym przez nasz Ośrodek projekcie „Regionalne wsparcie edukacji włączającej w województwie pomorskim”, a Monika Miodek o ogólnopolskim projekcie „Szkoła dostępna dla wszystkich”, który wspiera także uczniów SP 4 w Słupsku. Osobną grupę stanowią artykuły opisujące dobre, szkolne praktyki. O swoim doświadczeniu, jak w europejskim stylu włączyć do działania społeczność szkolną opowiedziała Joanna Szulc. Natomiast Marzena Kurzynog i Natalia Hejzner w artykule: „Szkoła bez ocen – nie oceniam, lecz doceniam”, zachęcają do wspierania rozwoju ucznia poprzez ocenianie kształtujące. Robert Kozłowicz w tekście „Gruby na bramkę...” podpowiada, jak zmotywować uczniów z otyłością do aktywnego uczestnictwa w lekcjach wychowania fizycznego. A o wartości rumuńskiej poezji w edukacji włączającej w swym artykule przekonuje Ernest Nowak. Joanna Pawlak-Jęczewska, relacjonując wizytę studyjną w Fundacji Przyszań, pisze o tym, jak doradca zawodowy może wspomóc osobę z niepełnosprawnością w poszukiwaniu pracy.

W dynamicznie zmieniającym się świecie kluczowe staje się rozwijanie kompetencji, których posiadanie pozwoli elastycznie reagować na wyzwania przyszłości. Umiejętności takie jak: krytyczne myślenie, kreatywność, współpraca, komunikacja oraz zdolność do adaptacji są niezbędne współczesnemu człowiekowi.

W naszym kwartalniku znajdziecie Państwo ciekawe artykuły, których lektura może zainspirować do działania. Joanna Szymańska i Dorota Gorzejewska dzielą się swymi doświadczeniami z organizacji Pomorskiego Hackathonu dla Uczniów Szkół Średnich. O tym, czy sztuczna inteligencja w nauczaniu języka polskiego jest szansą czy zagrożeniem, pisze Aldona Kiełpińska. „Gdzie słowa stają się przyjaciółmi, a historie – lustrami...” to tytuł artykułu Krystyny Kozykowskiej, która opisuje różnorodność działań kształtujących kompetencje przyszłości u wychowanków SOSW w Bytowie. Grażyna Jaszewska z Zaborskiego Parku Krajobrazowego w swoim artykule zastanawia się: „Czy kompetencje przyszłości idą w parze z edukacją przyrodniczą?...” A o rozwijaniu kompetencji przyszłości poprzez udział w konkursach projektowych pisze Anna Kreft („Pomorska Liga Edukacyjna w roku szkolnym 2024/2025 już ruszyła”) oraz Iwona Poźniak-Szewczyk, która prezentuje konkurs „Pomorskie inspiruje uczniów” oraz konkurs dla nauczycieli na scenariusz zajęć o tematyce morskiej „Zajęcia na Fali”.

W tym zmieniającym się świecie potrzebujemy ciągłości, wsparcia innych ludzi i autorytetów. Z perspektywy szkoły wydarzeniami łączącymi pokolenia i budującymi wspólnotę są m.in. jubileusze, szkolenia. O jubileuszu 75-lecia II LO w Słupsku opowiedziała Dominika Korzeniowska-Gudyn, natomiast Katarzyna Nowak dzieli się radością i opowiada o korzyściach udziału w szkoleniu Erasmus Plus.

Z okazji Świąt Bożego Narodzenia życzę radości, spokoju i wielu pięknych chwil. Niech ten magiczny czas przyniesie Państwu wytchnienie, aby w Nowym 2025 Roku znaleźć siłę do tworzenia przyjaznego świata, w którym każdy ma szansę na rozwój i sukces. Wesołych Świąt i Szczęśliwego Nowego Roku! Niech spełniają się marzenia.

Mariusz Barański

p.o. dyrektora Pomorskiego Ośrodka Doskonalenie Nauczycieli w Słupsku

Władysława Hanuszewicz

Regionalne wsparcie edukacji włączającej w województwie pomorskim

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej, Konwencja o Prawach Dziecka ONZ, Konwencja o Prawach Osób Niepełnosprawnych oraz ustawa Prawo oświatowe od wielu lat wytyczają kierunek zmian społecznych, by zagwarantować wszystkim ludziom w Polsce równe prawo do włączenia społecznego oraz swobodnego wyrażania poglądów w sprawach dotyczących własnej edukacji oraz traktowania tych poglądów z odpowiednią powagą. Tym samym obciążają organy tworzące prawo i sprawujące władzę obowiązkiem i odpowiedzialnością za stworzenie szansy na edukację oraz rozwój uwzględniający osobiste uzdolnienia i możliwości każdego człowieka.

Wiodącym kierunkiem tych zmian jest ukierunkowanie polityki edukacyjnej na edukację włączającą, nazywaną również inkluzyjną. Jej celem jest stworzenie takiego środowiska, w którym wszystkie dzieci (uczniowie) mają szansę korzystać z wysokiej jakości edukacji, a tym samym rozwijać swój indywidualny potencjał, ze szczególnym uwzględnieniem grup wrażliwych i marginalizowanych. W rozumieniu edukacji inkluzyjnej przedszkole, szkoła czy inna placówka oświatowa musi dokonać wielu zmian społeczno-organizacyjnych, by stać się bardzo elastyczną. Pozwoli to na bieżąco dostosowywać się do indywidualnych potrzeb i możliwości każdego jej ucznia. Proces tych zmian trwa już od wielu lat, jednakże rzeczywistość szkolna bardzo wolno poddaje się temu procesowi. Świadczą o tym m.in. wnioski z różnych raportów oceniających stan oświaty, jak również swobodne wypowiedzi nauczycieli i dyrektorów wyrażane chociażby podczas spotkań szkoleniowych. W placówkach oświatowych brakuje nauczycieli z odpowiednimi kwalifika-

cjami i kompetencjami, a także profesjonalnej pomocy, co znacznie utrudnia zapewnienie efektywnej edukacji włączającej. Tymczasem każdego roku wzrasta liczba uczniów z niepełnosprawnościami i dysfunkcjami, a także uczniów z różnego typu trudnościami w nauce czy też z problemami wychowawczymi.

Wychodząc naprzeciw tym wyzwaniom, w roku 2023 w Departamencie Edukacji i Sportu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego opracowano i złożono wnioski, którego celem jest wsparcie wdrażania edukacji włączającej w pomorskich szkołach i placówkach oświatowych. Na podstawie danych zawartych w raporcie „Analiza potencjału i diagnoza potrzeb JST w województwie pomorskim w zakresie edukacji włączającej w roku szkolnym 2021/2022” wypracowano rekomendacje dla projektowania interwencji w ramach FEP 2021-2027. Wynika z nich m.in., że szczególnie potrzebne jest doskonalenie nauczycieli odgrywających główną rolę we wprowadzeniu edukacji włączającej na poziomie klasy. Profil nauczyciela edukacji włączającej obejmuje bowiem cały zestaw podstawowych wartości i obszarów kompetencji. Należy tu przede wszystkim wskazać konieczność doceniania różnorodności, wspieranie wszystkich uczniów, nastawienie na szeroko rozumianą współpracę oraz indywidualny rozwój zawodowy. Nauczanie opiera się na uczeniu się, a nauczyciele biorą na siebie odpowiedzialność uczenia się przez całe życie.

Projekt o wartości 4772322,35 PLN pn. „Regionalne wsparcie edukacji włączającej” został przyjęty i otrzymał wsparcie finansowe ze środków Unii Europejskiej oraz budżetu państwa w kwocie 4533706,23 PLN. Zgodnie z przyjętymi założeniami projekt kładzie duży nacisk na podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zatrudnionych w przedszkolach i szkołach ogólnodostępnych nauczycieli i specjalistów w zakresie pracy edukacyjnej z dziećmi i uczniami narażonymi na trudności w nauce. Część środków finansowych została przeznaczona na refundację kosztów podnoszenia kwalifikacji nauczycieli w drodze wspierania ich

poprzez refundację kosztów studiów podyplomowych z zakresu edukacji włączającej. Szczególne wsparcie zostanie skierowane do dyrektorów placówek oświatowych oraz przedstawicieli organów prowadzących, jak również do rodziców i opiekunów prawnych uczniów. Zakłada się, że wszelkie podjęte w projekcie działania będą służyć podnoszeniu jakości pracy, budowaniu pozytywnego nastawienia społecznego do edukacji włączającej, a w konsekwencji budowaniu społeczeństwa włączającego. Przyczynią się ponadto do wzrostu poziomu kompetencji nauczycieli oraz pozwolą rodzicom, opiekunom prawnym, pracownikom merytorycznym organów prowadzących i uczniom zdrowym zapoznać się z tematyką edukacji włączającej. Działania realizowanego już projektu pomogą również w przygotowaniu drugiej części przedsięwzięcia strategicznego „Pomorskie wsparcie edukacji włączającej”, której celem będzie wzmocnienie działalności poradni psychologiczno-pedagogicznych.

W realizację projektu zaangażowane są regionalne placówki doskonalenia nauczycieli: Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku i Pomorskie Centrum Edukacji Nauczycieli w Gdańsku oraz Pomorska Biblioteka Pedagogiczna w Słupsku, a także Ośrodek Szkolno-Wychowawczy nr 2 dla Nieśłyszących i Słabosłyszących w Wejherowie.

Netografia:

- https://www.europeanagency.org/sites/default/files/profile_of_inclusive_teachers_pl.pdf [dostęp: 28.11.2024]
- https://des.pomorskie.eu/2024/04/30/regionalne-wsparcie-edukacji-wlaczajacej/?doing_wp_cron=1718179041.3509678840637207031250 [dostęp: 28.11.2024]
- <https://www.odn.slupsk.pl/projekty-i-programy/projekty/regionalne-projekty-edukacyjne-fep-2021-2027/regionalne-wsparcie-edukacji-wlaczajacej-2/aktualnosci-3/nabor-wnioskow-o-refundacje-studiow-podyplomowych/#maincontent> [dostęp:28.11.2024]
- <https://www.odn.slupsk.pl/projekty-i-programy/projekty/regionalne-projekty-edukacyjne-fep-2021-2027/regionalne-wsparcie-edukacji-wlaczajacej-2/opis-projektu/> [dostęp: 28.11.2024]
- <https://www.odn.slupsk.pl/projekty-i-programy/projekty/regionalne-projekty-edukacyjne-fep-2021-2027/regionalne-wsparcie-edukacji-wlaczajacej-2/dyzury-eksperckie/> [dostęp: 28.11.2024]
- <https://www.odn.slupsk.pl/projekty-i-programy/projekty/regionalne-projekty-edukacyjne-fep-2021-2027/regionalne-wsparcie-edukacji-wlaczajacej-2/promocja/> [dostęp: 28.11.2024]
- <https://pbp.slupsk.pl/baza-dobrych-praktyk/> [dostęp: 28.11.2024]
- <https://pbp.slupsk.pl/regionalna-baza-ekspertow/> [dostęp: 28.11.2024]

Władysława Hanuszewicz

Nauczyciel konsultant ds. wspomaganie nauczycieli w zakresie pracy z uczniami niepełnosprawnymi i z zaburzeniami rozwoju w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Zintegrowana Platforma Edukacyjna
Ministerstwa Edukacji Narodowej

EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA

Na Zintegrowanej Platformie Edukacyjnej znajdują się materiały wspierające pracę z uczniami o szczególnych potrzebach edukacyjnych. Skorzystaj: <https://zpe.gov.pl/edukacja-wlaczajaca-2>

Kurs języka migowego
Migaj razem z nami - kurs polskiego języka migowego (PJM)

Lektury dostępne
Multimedialne książki pomocnicze do edukacji językowej, w tym polonistycznej

ETR
Materiały łatwe do czytania i zrozumienia

Adaptacje podręczników
Adaptacje podręczników szkolnych dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi

Materiały edukacyjne i ćwiczeniowe
Pomoce dydaktyczne dla nauczycieli

Poradniki do edukacji włączającej
Wsparcie metodyczne dla nauczycieli uczniów ze specjalnymi potrzebami

Monika Miodek

Ogólnopolski projekt „Szkoła dostępna dla wszystkich” w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 4 im. Gustawa Morcinka w Słupsku

Ogólnopolski projekt „Szkoła dostępna dla wszystkich” realizowany jest przez Instytut Badań Edukacyjnych i UNICEF oraz Ministerstwo Edukacji Narodowej. Do programu zgłosiło się ponad 2000 specjalistów z całej Polski. Szkoła Podstawowa z Oddziałami Integracyjnymi nr 4 im. Gustawa Morcinka w Słupsku jako jedyna w naszym regionie została zakwalifikowana do projektu. Głównym celem inicjatywy jest podniesienie kompetencji pedagogów, psychologów, pedagogów specjalnych, logopedów i terapeutów pedagogicznych w zakresie ochrony zdrowia psychicznego oraz udzielania wsparcia edukacyjno-specjalistycznego.

Specjaliści z SP 4 w Słupsku mieli możliwość uczestniczenia w wykładach w formie webinarium prowadzonych przez wykładowców z Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Uniwersytetu w Białymstoku oraz Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego. Przewidziano również warsztaty w formie on-line z wykwalifikowanymi ekspertami. Szkoła jest w trakcie realizacji przeprowadzania pięciu interwencji mających na celu wsparcie w sytuacjach trudnych wynikających ze zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych uczniów.

Do końca grudnia szkoła, zgodnie z programem, zaplanowała realizację trzech interwencji w zakresie systemu wsparcia edukacyjno-specjalistycznego poprzez wdrożenie metody projektów, zastosowania ETR (teksty łatwe do czytania i zrozumienia) oraz prowadzenia działań integracyjnych uczniów z doświadczeniem migracyjnym.

Interwencja nauczania metodą projektów bazuje na aktywności własnej uczących się. W pierwszej fazie została zaplanowana szkoleniowa rada pedago-

giczna dla nauczycieli, w drugim etapie nauczyciele przeprowadzą zajęcia w ramach przedmiotów z zastosowaniem tej metody. Druga interwencja uwzględnia zróżnicowane potrzeby uczniów w zakresie rozumienia mowy i języka. Dzięki temu nauczyciele specjaliści w naszej szkole opracowują informacje przeznaczone dla osób z niepełnosprawnością intelektualną lub mających problemy z czytaniem i rozumieniem, obejmujące zarówno dobór słów, sposób formułowania zdań, jak i kompozycję tekstu, rodzaj i rozmiar użytej czcionki, użycie odpowiednich ilustracji lub symboli. Trzecia realizowana interwencja w placówce dotyczy integracji uczniów z doświadczeniem migracyjnym w formie rozwinięcia umiejętności korzystania z metody preparowania (upraszczania) tekstów zawierających nazewnictwo specjalistyczne z przedmiotowych podręczników szkolnych. Metoda ta polega na usuwaniu trudniejszych struktur gramatycznych lub leksykalnych tak, aby tekst został dostosowany pod względem formalnym i treściowym do poziomu biegłości językowej, którą reprezentują uchodźcy.

Na wiosnę 2025 roku zaplanowano interwencję w zakresie budowania pozytywnego klimatu szkoły. W oddziale przedszkolnym zostaną wprowadzone elementy strategii postępowania Porozumienia Bez Przemocy „Czterech kroków dobrej rozmowy”. Wychowankowie, za pomocą gry planszowej, poznają „język żyrafy” – symbol komunikacji pełnej empatii, słuchania i rozumienia potrzeb i „język szakala” – symbol osądzania, krytyki i ignorowania. Dzieci będą ćwiczyły wyrażanie uczuć i potrzeb oraz formułowanie prośb. Rozwijanie kompetencji emocjonalno-społecznych uczniów poprzez empatię, zaufanie i komunikowanie bez przemocy to jeden z priorytetów naszej placówki.

Działania programu „Szkoła Dostępna dla Wszystkich” wpisują się w specyfikę naszej szkoły, która jest placówką integracyjną i otacza opieką najbardziej potrzebujących uczniów, w tym z niepełnosprawnościami i doświadczeniem migracyjnym.

Monika Miodek

Pedagog w Szkole Podstawowej z Oddziałami Integracyjnymi nr 4 im. Gustawa Morcinka w Słupsku.

Joanna Szulc

W europejskim stylu... O TYM JAK WŁĄCZYĆ DO DZIAŁANIA SPOŁECZNOŚĆ SZKOLNĄ

W kalendarzu świąt nietypowych znajdziemy szereg dni, które warto wykorzystać zarówno do własnej inspiracji edukacyjnej, jak i kreatywnego zaangażowania społeczności szkolnej. W Szkole Podstawowej w Myśligoszczy uznaliśmy, że Europejski Dzień Języków Obcych, obchodzony 26 września, to wspaniały moment, aby zintegrować uczniów i uczennice. W tworzenie tego wydarzenia włączyła się nauczycielka języka angielskiego oraz ukraińskiego z klasami od I do VII. Ten wyjątkowy dzień służy promowaniu różnorodności językowej, wielojęzyczności oraz zachęceniu zarówno najmłodszych, jak i nieco starszą młodzież do nauki języków obcych. Doskonale wiemy, że znajomość języków jest dzisiaj niezbędna i może stać się „przepustką” do realizacji planów zawodowych, podróżowania czy też zdobycia wykształcenia na międzynarodowych uczelniach.

We wczesnym okresie dojrzewania młodzież potrzebuje dobrze dziś znanych „challengów”, dopasowanych do ich możliwości. „Ważną sferą rozwoju dzieci w środkowym wieku szkolnym jest komunikacja. Rozwój języka i wzrost kompetencji w posługiwaniu się nim jest bezpośrednio związany z rozwojem poznawczym. (...) rozwój struktury wypowiedzi u dzieci przebiega w niejednorodny sposób i wpływ na to ma wiele czynników, jednak najważniejszym bodźcem stymulującym rozwój kompetencji językowych jest kontakt z językiem w różnorodnych jego formatach”¹. Dlatego też w naszej szkole włączyliśmy do działania wszystkie klasy i zaproponowałyśmy różnorodne formy uczestnictwa w tym wydarzeniu. Stąd też „pierwszaki” wykonały krótką inscenizację do wiersza w języku angielskim „Colours of Autumn” („Kolory Jesieni”), do której wykorzystały kolorowe, jesienne liście:

Autumn leaves are falling down,
yellow, orange, red, and brown.
Yellow, orange, brown and red.
Autumn leaves are so great.²

O tradycyjnym jedzeniu we Francji opowiedzieli nam uczniowie klasy II. Wspomnieli o charakterystycznych daniach na różne okoliczności, wzbogacając wypowiedzi o zdjęcia omawianych potraw. Dodatkowo uczniowie mieli na sobie francuskie berety i naszyjniki z flagą państwową. „Większość Francuzów je *petit déjeuner*, czyli francuskie śniadania na słodko. Idealne na ten posiłek są tosty, croissanty, bagietki oraz różnorodne wyroby z piekarni (*pain au*

1. A. Golik-Czarnecka, *Aktywny Nauczyciel i aktywni uczniowie Jak efektywnie nauczać języka obcego w klasach IV-VIII szkoły podstawowej?*, Ogólnopolski Operator Oświaty. Wydawca: Drukarnia Pokrzywna, Poznań 2020, s. 13.

2. Wiersz „Colours of Autumn” pochodzący ze zbioru: *1, 2, 3 Rhyme with me!* Wydawnictwo: Grupa Wydawnicza Semantika Sp. z o.o. (www.getcreative.edu.pl)

Маю два б́чка
Н́ми я ба́чу. (Пока́зує б́чка.)
Маю дві н́жки
Н́ми я ска́чу. (Підска́кує.)
Маю два в́шка
Н́ми я чу́ю. (Пока́зує в́шка.)
Маю дві р́чки
Н́ми працю́ю! (Пока́зує р́чки.)

C. Кузьме́нко

Уважа́й!

Васи́ль Дубі́на

Як іде́ш до шко́ли, уважа́й,
Чи авто́бус і́де, чи трамва́й.
Як черво́не сві́тло – подожди́,
Як зеле́не – обере́жно йди.
Тре́ба, щоб ти зна́ла, щоб ти знав:
Ву́лиця то́бі не для забав.
Там не мо́жна гра́тися м'яче́м,
Не за́вжди від авта утече́ш,
Десь воно́ поя́виться й тоді́
Ра́птом ти опі́нишся в бі́ді.

I love you in 20 languages - European Day of Languages

Do you know how to say 'I love you' in any other European languages?

Volim te. - Croatian

Szeretlek. - Hungarian

Mám tě rád. - Czech

Ti amo. - Italian

Jeg elsker dig. - Danish

Es mīlu tevi. - Latvian

Ik hou van je. - Dutch

Aš tave myliu. - Lithuanian

I love you. - English

Inħobbok. - Maltese

Ma armastan sind. - Estonian

Kocham cię. - Polish

Minä Rakastan Sinua. - Finnish

Amo-te! - Portuguese

Je t'aime. - French

Te iubesc. - Romanian

Ich liebe dich. - German

Te amo. - Spanish

Σε αγαπώ - Greek

Jag älskar dig - Swedish

twinkl

chocolat, pain au raisin, roulé, brioche i inne)³. Ciekawostką jest fakt, że Francuzi uważają kolację (fr. *diner*) za najważniejszy posiłek dnia jadany późno, bo około godziny 20:00. Stąd, gości zaprasza się na kolację, a nie jak to jest w innych krajach na obiad. Kolacja zwykle składa się z tzw. przystawki, głównego dania oraz deseru, czasami poprzedzone *apéritif*, a zakończone podaniem serów z sałatą i bagietką.

W europejskim stylu wystąpiła również klasa III prezentująca w kilku językach wyrażenie uczucia: „kocham cię”. Uczniowie otrzymali plakat, aby przygotować się do występu⁴.

Czas umilił nam również występ młodszej grupy uczniów uczącej się języka mniejszości narodowej, która w języku ukraińskim, prezentując się w ludowych wiankach, recytowała wiersze.

Z kolei, uczniowie klas starszych opowiedzieli o ciekawostkach geograficznych, kulinarnych oraz innych charakterystycznych symbolach krajów, również spoza Europy. I tak, klasa V zaprezentowała informacje o potrawach z Meksyku i Japonii. Szósta klasa przygotowała plakaty, a wybrani uczniowie relacjonowali co ciekawego dowiedzieli się o Włoszech i Chinach. Dodatkowo jeden z uczniów miał na sobie starannie przygotowaną koszulkę z atrybutami chińskimi.

I w końcu przyszedł czas na pokaz naszej najstarszej w bieżącym roku szkolnym klasy VII, która omówiła jeden z najpopularniejszych języków świata pochodzący z Wielkiej Brytanii. Większość młodzieży zna przedstawione typowe symbole i zwroty, takie jak: *English cup of tea* (herbata), *Big Ben* (wieża zegarowa), *English breakfast* (śniadanie), *Double Decker Bus* (autobus piętrowy), *black cabs* (czarne taksówki), *telephone booth* (budka telefoniczna), *English weather* (angielska pogoda).

Nieodłącznym muzycznym elementem tego typu wydarzenia jest zaśpiewanie znanej piosenki Krzysztofa Krawczyka „Europo witaj nam”, która ożywiła i uatrakcyjniła spędzony czas. Na koniec, nie zabrakło także emocji przy wspólnym rozwiązywaniu Quizu o flagach z całego świata (*The Great Class Quiz Off! World Flags*)⁵.

I tak w europejskim, a nawet światowym stylu, nasza wspólnota szkolna połączyła siły i umiejętności oraz kreatywne wykonania przydzielonych zadań, tworząc wspólny godzinny event.

3. „Posiłki we Francji – co i o której jedzą Francuzi?” Link: <https://paryz.pl/posilki-we-francji/> (dostęp w dniu: 08.11.2024r.)

4. Materiał chodzi ze strony: <https://www.twinkl.pl/resource/i-love-you-in-20-languages-european-day-of-languages-t-tp-1660739552> (dostęp w dniu: 12.09.2024r.)

5. Quiz o flagach. Link: <https://www.twinkl.pl/resource/cfe2-g-186-cfe-second-level-the-great-class-quiz-off-world-flags-powerpoint-game> (dostęp w dniu 15.09.2024r.)

Joanna Szulc

Wychowawczyni klasy IV, nauczycielka języka angielskiego, wiedzy o społeczeństwie, wychowania do życia w rodzinie i doradca zawodowy w Szkole Podstawowej w Myślizgoszczu.

Marzena Kurzynoga, Natalia Hejzner

Szkoła bez ocen – nie oceniam, lecz doceniam

Nowoczesne podejście do nauczania to więcej niż tylko przekazywanie wiedzy – to także inspirowanie uczniów do refleksji, samodzielności oraz samorozwoju. W ramach tego założenia w roku szkolnym 2024/2025 w Szkole Podstawowej im. Danuty Siedzikówny ps. Inka w Czarnem postanowiłyśmy wdrożyć innowację pedagogiczną „Nie oceniam, lecz doceniam” skierowaną do uczniów jednej z klas pierwszych. Bardzo cenimy współpracę, dlatego też w zespole: nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej i pedagog specjalny, postanowiłyśmy podążać ścieżkami współczesnej edukacji dotychczas niepraktykowanymi w naszej szkole.

Na podstawie wieloletnich obserwacji oraz przeprowadzonych diagnoz zauważyłyśmy, że uczniom najbardziej brakuje poczucia bezpieczeństwa w ocenianiu. Dzieci, stresują się otrzymywaniem tzw. „słabych” ocen. Ocena cyfrowa powoduje agresję i frustrację wśród uczniów, ustala hierarchię w klasie, powoduje presję najbliższych. Nie ma w niej informacji zwrotnej, która pomaga się uczyć. Dlatego też główną motywacją opracowania innowacji była potrzeba zapewnienia dzieciom komfortu uczenia się.

Realizację projektu zaplanowałyśmy na pierwszy etap edukacyjny. Działania innowacyjne obejmują zajęcia z edukacji wczesnoszkolnej, podczas których wprowadzone są elementy oceniania kształtującego – uczniowie nie są oceniani stopniem wyrażonym cyfrą ze wszystkich przedmiotów. Zachęcanie i motywowanie wychowanków do działania w procesie świadomego uczenia się jest wyjściem naprzeciw wymogom edukacyjnym zawartym w aktualnej podstawie programowej dla pierwszego etapu edukacyjnego. Najważniejszym celem jest szerzenie idei pozytywnych relacji w klasie, atmosfery wzajemnego zaufania, poczucia bezpieczeństwa i zainteresowania nauką.

Ocenianie kształtujące jest nowatorskim spojrzeniem na edukację, pozwalającym zdiagnozować poziom wiedzy i umiejętności ucznia, jego potrzeby w rozwijaniu tak niezbędnych dziś kompetencji kluczowych. To sposób uczenia się rozumiany jako działanie ucznia i nauczyciela w kierunku osiągnięcia wyznaczonych celów. Ważne jest, aby tak prowadzić zajęcia, by uczeń chciał się uczyć, a stanie się to wówczas, jeśli lekcje będą atrakcyjne i dostosowane

do współczesnych wymagań. Obecnie, już po trzech miesiącach od wprowadzenia oceniania kształtującego, zauważamy, że uczniowie chętniej uczestniczą w zajęciach i aktywnie biorą w nich udział. Spodziewamy się też, że nastąpią zmiany we wzajemnym postrzeganiu siebie. Dzieci z „odtwórców” staną się kreatywnymi, samodzielnymi, aktywnymi i pełnymi zapału twórcami swojego procesu kształcenia.

Głównym założeniem naszych działań jest wprowadzenie elementów oceniania kształtującego zamiast ocen cyfrowych tak, aby uczniowie byli jak najbardziej zaangażowani w proces edukacyjny będąc świadomi, czego i po co się uczą, a także jakie postępy czynią – bez obawy przed złym stopniem. Naszym zadaniem było przekonanie rodziców do zalet korzystania z takiej formy oceniania, przedstawienie im walorów informacji zwrotnej, stosowanej w nauczaniu zamiast klasycznych ocen bieżących.

W pierwszych tygodniach nauki w klasie pierwszej przeprowadziłyśmy diagnozę gotowości szkolnej oraz badania przesiewowe (Skala Prognoz Edukacyjnych: SPE_R, SPE_N_I, SPE_N_II). Celem tego działania było zbadanie stopnia opanowania przez dzieci rozpoczynające naukę w szkole podstawowych umiejętności i wiadomości przewidzianych dla tego etapu kształcenia, obejmujących obszary z zakresu komunikowania się, umiejętności społecznych (współdziałania w grupie), rozumienia i poszanowania przyrody, edukacji matematycznej (czynności intelektualnych) oraz umiejętności poznawczych ważnych dla uczenia się. Uczniowie byli diagnozowani przez dwa tygodnie po około 5-10 minut dziennie. We wrześniu przeprowadzone zostały wywiady z rodzicami (SPE_R) oraz oceniono rozwój językowy dzieci (SPE_N_I). Skala Prognoz Edukacyjnych SPE_IBE jest narzędziem przeznaczonym do przesiewowej diagnozy ryzyka specyficznego zaburzenia uczenia się w obszarze czytania i pisanie na wczesnych etapach nabywania tych umiejętności. Wyniki badań przesiewowych pozwoliły nam na podjęcie interwencji w stosunku do dzieci mających problemy z nauką i adaptacją do środowiska szkolnego. W grudniu/styczeniu zostanie przeanalizowane nabywanie umiejętności czytania i pisanie (SPE_N_II). Przesiewowe badania kontrolne zaplanowane są na maj 2025 roku. Ich wyniki pozwolą na ewaluację działań

podejmowanych przez nauczyciela, gdyż będą stanowić informację zwrotną o skuteczności zastosowanych metod i form pracy.

W czasie trwania innowacji „Nie oceniam, lecz doceniam” są systematycznie wprowadzane w przestrzeń lekcyjną kolejne elementy oceniania kształtującego tj.: cele lekcji, uczenia się „NaCoBeZU”, kryteria sukcesu, podsumowania i refleksje ucznia, ważniejsze prace ucznia, „Ok” zeszyt, komentarze nauczyciela do prac ucznia, ocena koleżeńska, samoocena, pytania kluczowe i technika zadawania pytań, „spis treści”, „ślad rodzica”(miejsce na opinie rodziców lub wspólnie z rodzicem wykonanych zadań), lapbook, „co już wiem i potrafię”.

Uczeń realizuje zadania poprzez następujące formy pracy: indywidualnie, w grupach lub z całą klasą. Zastosowane są: metoda zielonego ołówka, sprawdzanie bez punktowania, naklejki/pieczątka motywujące, patyczki imienne, OK-zeszyt, refleksja, samoocena, ocena koleżeńska, projekty edukacyjne, sprawdziany próbne, sprawdziany pisane grupowo, prace „Co umiemy?”, lapbooki. Informacja zwrotna udzielana jest uczniowi za pomocą słów: doskonale, świetnie, udoskonalił, przećwicz, popraw, przygotuj się ponownie.

Dla mnie – nauczyciela edukacji wczesnoszkolnej – pierwszym i najtrudniejszym zadaniem przed wprowadzeniem innowacji w życie było przekonanie rodziców uczniów, że nauka bez ocen cyfrowych to dobra strategia pedagogiczna, w której ocenianie jest tylko jednym z elementów. Prezentując zasady pracy i oceniania, jakie będą miały miejsce w naszej klasie, tłumaczyłam, że ocenianie kształtujące to ocenianie pomagające się uczyć. Rodzice obawiali się, że dzieci, które nie będą walczyły o dobre stopnie nie będą miały motywacji do nauki, że nie będzie im się chciało pracować, bo nie dostaną za to nagrody w postaci stopnia. Drugą największą obawą było, że nie widząc stopni w dzienniku nie będą wiedzieli, na jakim poziomie nauki jest ich dziecko. Po dwóch miesiącach nauki w szkole rodzice już wiedzą, że warto było zaufać i przyłączyć się do współtworzenia przyjaznej dziecku przestrzeni edukacyjnej.

Każdego dnia moi podopieczni na początku zajęć mają jasno wyrażone w języku ucznia oczekiwania, które nazywamy roboczo NaCoBeZu. Aktywnie, bez stresu uczestniczą w procesie dydaktycznym na lekcji. Otrzymują informację zwrotną, która przyczynia się do widocznych dla nich postępów w nauce i zawiera odpowiedź na cztery pytania: Co uczeń zrobił dobrze?, Co uczeń zrobił źle?, Jak ma poprawić to, co zrobił źle?, Jak ma dalej się uczyć, by się rozwijać i robić postępy? Bardzo dobrze sprawdza się ocena koleżeńska, którą dzieci bardzo lubią. Są dla siebie życzliwi

wspierają się, podpowiadają, jak coś zrobić, aby następnym razem było lepiej. I naprawdę stosują się do tych wskazówek. To bardzo motywujące. Pokazując koledze co jest do poprawy zawsze najpierw chwalą: to jest zrobione, przeczytane, obliczone lub napisane dobrze. Często w naszej klasie słychać spontaniczne oklaski, którymi dzieci siebie nagradzają za np. ładnie ułożone zdania albo ciekawie wymyśloną historyjkę do ilustracji lub za sukces, bo wreszcie udało się napisać kaligraficznie jakąś literkę. Moi uczniowie nie walczą o stopnie cyfrowe, nikt nie ma poczucia, że jest gorszy lub lepszy. Rodzice również zaangażowali się w „OK” w naszej klasie. Chętnie zostawiają pod napisanymi przez dzieci literkami, tekstami do ćwiczenia techniki czytania swoje komentarze, serduszka, motywujące słowa. To bardzo uczniów buduje, motywuje i „nakręca” do pracy. Codziennie muszę przygotowywać nowy zestaw sylab, wyrazów, zdań do ćwiczeń w głośnym czytaniu i pisaniu, bo dzieci chcą ćwiczyć i prezentować na forum klasy swoje umiejętności. Każdy dzień kończy się podsumowaniem, które uczniowie bardzo lubią. Najczęściej są to swobodne, szczerze dokończenia zdań: Podczas dzisiejszej pracy nauczyłem się..., Najtrudniejsze dla mnie dzisiaj było..., Najbardziej podobało mi się...

Często też dzieci w podsumowaniu dziękują sobie za coś, czasami mówią, że nie mogą doczekać się jutrzejszych lekcji, czasem proponują mi jakąś zabawę na jutro albo zajęcia o czymś co je zaciekało i rozszerzy zainteresowania. Systematycznie w trakcie lekcji pracujemy w grupach 4-5 osobowych. Uczniowie bardzo lubią taką formę pracy. Dzieci wspaniale się uzupełniają, dostrzegają swoje i kolegów talenty, podają propozycje rozwiązań, współpracują dążąc do jednego celu. Znają kryteria sukcesu i po pracy w grupie nie mają problemu z odpowiedzią na pytania: Jak Ci poszło zadanie?, Co sprawiło Ci największą radość/frajdę w wykonywaniu tego zadania?, Jak wyglądała współpraca z Twoim zespołem?, Czy wykonując zadanie jeszcze raz coś byś poprawił, zmienił?, Co było dla Ciebie najtrudniejsze?, Czego się nauczyłeś/aś wykonując zadanie?

Dzięki temu, że traktujemy ucznia jak partnera, wie on, że tak naprawdę jesteśmy po jego stronie, że wszystko to co robimy i co mówimy ma jemu służyć. Nawet jeśli pokazujemy dziecku, że coś jest w jego zachowaniu nie tak, to dajemy do zrozumienia, że robimy to dla jego dobra i jesteśmy gotowi w tym pomóc.

W naszej klasie bardzo ważną rolę pełni informacja zwrotna przekazywana uczniowi na koniec zadania. Chwałę i doceniam moich uczniów bardziej za to, co od nich zależy (np. wysiłek, pracowitość), niż za to, co od nich nie zależy (zdolności). Używam zwrotów: Włoży-

leś w to dużo wysiłku, Jesteś pracowity, Włożyłeś w to dużo pracy, dlatego zrobiłeś to dobrze, Musiałeś się naprawdę napracować, żeby to osiągnąć, Twój wysiłek zaowocował, Wierzę w Ciebie, wierzę, że dasz radę.

W dzienniku lekcyjnym rodzice otrzymują ocenę opisową, która jasno mówi, jak dziecko się wypowiada, głoskuje, kreśli litery, liczy, myśli, zachowuje się itd. Każda umiejętność jest szczegółowo opisana ze wskazówkami, jak można coś poprawić. Już się nie boją, że nie będą wiedzieć, jak uczy się ich dziecko. Wiedzą więcej niż jakby odczytali, że uczeń np. dostał 4, co tak naprawdę nic nie mówi, a na pewno nie wskazuje dalszej drogi rozwoju. Moi wychowankowie z klasy 1a nie boją się błędzić, podawać złych odpowiedzi, bo wiedzą, że w ten sposób się uczą. To motywuje. Jestem tego pewna. To ocenianie angażuje dziecko w proces uczenia, sprawia, że zaczyna ono rozumieć, dlaczego się uczy i czego potrzebuje do osiągnięcia celu. Doświadczam takiego poczucia codziennie w czasie zajęć. Moim dzieciom chce się pracować, bo wiedzą po co to robią i czemu ma służyć każda czynność, każde zadanie. Do tej pory – systematycznie, w miarę nabywania przez dzieci umiejętności – wprowadziłam kilka elementów „OK”. Przed nami jeszcze między innymi: „Ok” zeszyt, komentarze pisemne uczniów w ocenie koleżeńskej, „spis treści”, „co już wiem i potrafię”.

Elementy oceniania kształtującego to już stałe niemal rytuały w naszej klasie, zwykła codzienność, która sprawia, że uczniowie czują się ważni, lubią siebie i potrafią się wspierać, ufają nauczycielowi i bardzo chcą się uczyć.

Przewidujemy, że w wyniku realizacji tej innowacji uczniowie nabeżdżą umiejętność zdobywania wiedzy w sposób kreatywny, gdyż nie będą obawiać się nieodpowiednich ocen. Wykorzystają możliwości jakie daje ocenianie kształtujące przez poznanie celów lekcji, kryteriów oceniania, informacji zwrotnej oraz pytań kluczowych. Samodzielni i odpowiedzialni nie będą bać się jasno komunikować swoich potrzeb i wątpliwości. Równe szanse edukacyjne, bez względu na potencjał, rozwijają ważną dla ich przyszłości kompetencję – uczenia się. Dobre relacje w klasie zapobiegają sytuacjom trudnym wychowawczo – wykluczeniu oraz różnym formom przemocy rówieśniczej. Uczniowie nie będą się bać lekcji ani nauczyciela, ponieważ są szanowani i sami szanują innych.

Jesteśmy ciekawe czy wszystkie zrealizowane cele przyniosą wymierne korzyści w postaci dobrych wyników w nauce. Stosowanie wyżej wymienionych narzędzi pozwoli odejść od tradycyjnego oceniania stopniem, usprawni współpracę z rodzicami, pozwoli na obiektywną ocenę, na jakim etapie uczenia się są uczniowie oraz jakie kroki należy podjąć, by pomóc

wszystkim uczniom w dalszym rozwoju. Budowanie relacji pełnych życzliwości pozwala na czerpanie satysfakcji ze swojej pracy.

Rodzice dzięki informacji zwrotnej wiedzą, jak dziecko może rozwijać swoje zdolności i z czym ma trudności, chętniej współpracują, wspierają dzieci w nauce, motywują je do pracy. Stają się sojusznikami wychowawcy przyjaznej dla ich dzieci oraz dostrzegają pozytywne zmiany, dzięki czemu wzrasta ich zaufanie do szkoły i nauczycieli.

W celu uzyskania informacji zwrotnej przeprowadzimy diagnozę śródroczną oraz na zakończenie klasy pierwszej - ankietę dotyczącą przydatności innowacji, rozmowy indywidualne i grupowe z uczniami, rozmowy z rodzicami, obserwację aktywności uczniów. Szczegółowa analiza wyników diagnoz, ankiety, przeprowadzonych rozmów oraz wyników klasyfikacji pozwoli nam ocenić stopień realizacji zamierzonych celów. Działania te pomogą wyciągnąć wnioski, zaplanować pracę i ewentualnie zmodyfikować metody

pracy. Podjęta zostanie także decyzja o ewentualnej kontynuacji innowacji w tej klasie w kolejnych latach nauki. Wszystkie wyniki i uwagi zostaną opracowane w sprawozdaniu oraz udostępnione dyrektorowi szkoły.

Pamiętajmy, że ocenianie kształtujące jest wsparciem procesu uczenia się dzieci i odpowiedzią na potrzeby współczesnej szkoły, która przygotowuje do życia w świecie, gdzie umiejętność uczenia się jest niezbędną kompetencją.

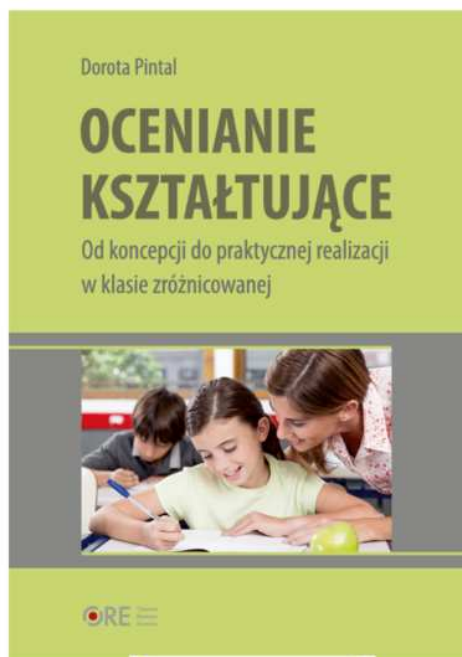
Marzena Kurzynoga

Nauczyciel edukacji wczesnoszkolnej.

Natalia Hejzner

Pedagog specjalny.

Pomysłodawczyni i realizatorki innowacji pedagogicznej „Nie oceniam, lecz doceniam” w Szkole Podstawowej im. Danuty Siedzikówny ps. Inka w Czarnem. W pracy podążają za swoimi uczniami, dbają o relacje, poszukują nowoczesnych rozwiązań opartych na dialogu.

[dostęp 12.12.2024]

Dorota Pintal

OCENIANIE KSZTAŁTUJĄCE

Od koncepcji do praktycznej realizacji w klasie zróżnicowanej

Warszawa: Ośrodek Rozwoju Edukacji 2022

Publikacja przybliży zasady oceniania kształtującego jako jeden z czynników interakcji zachodzącej pomiędzy nauczycielem a uczniem. W takim ujęciu ocenianie służy pozyskiwaniu informacji na temat przebiegu procesu uczenia się. Dzięki informacji otrzymywanej od ucznia nauczyciel może modyfikować nauczanie, uczeń zaś otrzymuje informację zwrotną pomagającą mu się uczyć.

Ocenianie kształtujące ma istotne znaczenie w procesie motywowania uczniów do nauki. Oddziałuje emocjonalnie i pozwala przekazać uczniowi spójną informację jak poprawić wyniki pracy – a zatem finalnie wspiera uczenie się.

Koncepcję oceniania, której wyznacznikiem jest proces, obserwacja i jego analiza, a także skupienie na uczniu jako świadomym uczestniku procesu uczenia i uczenia się, należy postrzegać przez pryzmat zróżnicowanych potrzeb uczniów. Ocenianie kształtujące pozwala nauczycielowi dostrzec indywidualne potrzeby uczniów w zakresie przyswajania treści i tak kształtować uczenie/nauczanie, by było ono efektywne dla każdego. Uczniowie ze zróżnicowanymi potrzebami nie oczekują specjalnego sposobu oceniania, a jedynie innych metod i narzędzi jego przeprowadzania. Ocenianie kształtujące może stanowić istotny element w planowaniu strategii nauczania.

Ze strony: <https://ore.edu.pl/2022/11/ocenianie-kszaltujace-od-koncepcji-do-praktycznej-realizacji-w-klasie-zroznicowanej/>

Robert Kozłowicz

„Gruby na bramkę” CZYLI JAK ZACHĘCIĆ UCZNIÓW Z OTYŁOŚCIĄ DO AKTYWNEGO UCZESTNICTWA W LEKCJACH WYCHOWANIA FIZYCZNEGO

Otyłość u dzieci i młodzieży jest problemem, który z roku na rok staje się coraz bardziej widoczny w polskich szkołach. Z danych Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) wynika, że nadwaga i otyłość wśród uczniów stanowią istotny problem zdrowotny, który wpływa nie tylko na zdrowie fizyczne, ale także na rozwój psychiczny i społeczny. Jednym z najtrudniejszych wyzwań z jakimi kilka razy w tygodniu zmagają się dzieci otyłe jest udział w lekcjach wychowania fizycznego, które mogą być dla nich źródłem stresu, wykluczenia społecznego, a nawet drwin ze strony rówieśników. W związku z tym, w ramach edukacji włączającej, nauczyciele wychowania fizycznego powinni zwrócić szczególną uwagę na potrzeby takich uczniów, aby zapewnić im możliwość aktywnego uczestnictwa w zajęciach oraz wspierać ich rozwój fizyczny i emocjonalny.

Edukacja włączająca polega na tworzeniu warunków umożliwiających pełne uczestnictwo wszystkich uczniów w procesie nauczania, niezależnie od ich indywidualnych potrzeb czy ograniczeń. Szkoła i nauczyciele powinni stworzyć takie środowisko, które nie tylko akceptuje, ale i wspiera każdego ucznia, niezależnie od jego masy ciała. Włączenie dzieci otyłych w pełen program zajęć wychowania fizycznego może wydawać się wyzwaniem, szczególnie gdy ich zdolności ruchowe są ograniczone przez nadmierną wagę. Ważne jest jednak, aby traktować ten problem nie jako przeszkodę, ale jako szansę na promowanie zdrowych nawyków oraz budowanie pewności siebie i pozytywnej samooceny uczniów.

Wyzwania związane z otyłością u dzieci w szkole:

1. **Fizyczne ograniczenia** – nadmierna waga ogranicza sprawność ruchową, co sprawia, że dzieci otyłe

mogą mieć trudności z wykonywaniem standardowych ćwiczeń fizycznych, takich jak bieganie, skakanie, czy długotrwałe wysiłki. Mogą także częściej doświadczać bólów stawowych oraz zwiększa się ryzyko urazów i kontuzji.

2. **Wykluczenie społeczne i stygmatyzacja** – uczniowie otyli często są ofiarami wyśmiewania i drwin ze strony rówieśników, co prowadzi do niskiej samooceny i unikania aktywności fizycznej. W wielu przypadkach dochodzi do ich wykluczania z gier zespołowych czy aktywności, co negatywnie wpływa na ich psychikę i relacje z rówieśnikami.
3. **Słaba motywacja do ćwiczeń** – uczniowie z nadwagą mogą czuć się zniechęceni do aktywności fizycznej, zwłaszcza jeśli ich poprzednie doświadczenia były negatywne. Strach przed niepowodzeniem czy ośmieszeniem sprawia, że wiele z tych dzieci unika uczestnictwa w lekcjach wychowania fizycznego.

Jak wspierać uczniów otyłych na lekcjach WF?

1. **Indywidualizacja podejścia** – nauczyciele wychowania fizycznego powinni dostosowywać ćwiczenia do indywidualnych możliwości każdego ucznia. Dzieci z otyłością nie powinny być zmuszane do wykonywania tych samych ćwiczeń w takim samym tempie i zakresie, jak ich rówieśnicy. Warto zaproponować modyfikacje, które pozwolą im uczestniczyć w zajęciach bez poczucia porażki i nadmiernego wysiłku. Na przykład zamiast biegania można zaproponować szybki marsz lub ćwiczenia o mniejszym obciążeniu stawów, takie jak pływanie lub jazda na rowerze stacjonarnym.
2. **Tworzenie pozytywnego klimatu** – ważne jest, aby nauczyciel wychowania fizycznego starał się budować atmosferę akceptacji i wsparcia w grupie. Zachęcanie uczniów do współpracy, promowanie wartości takich jak szacunek i pomoc koleżeńska może zmniejszyć napięcia i ryzyko drwin. Prowadzący lekcję musi bezwzględnie reagować na wszelkie formy wyśmiewania czy wykluczania uczniów otyłych.
3. **Promowanie zdrowego stylu życia, a nie tylko sprawności fizycznej** – zamiast skupiać się wyłącznie na wynikach sportowych, nauczyciele powinni podkreślać znaczenie zdrowego stylu życia, w tym zrównoważonej diety i regularnej aktywności fizycznej dostosowanej do możliwości ucznia. Należy uczyć, że aktywność fizyczna to nie tylko sport, ale także spacer, jazda na rowerze czy zabawy na świeżym powietrzu.

4. **Stawianie realistycznych celów** – nauczyciel powinien stawiać przed uczniem cele, które są osiągalne i dostosowane do jego możliwości. Ważne jest, aby uczeń mógł odczuć sukces, nawet jeśli jest to mały krok. Każde osiągnięcie – niezależnie od tego, jak skromne – powinno być doceniane, co pomoże budować poczucie własnej wartości i motywację do dalszych działań.
5. **Różnorodność form aktywności fizycznej** – warto wprowadzać różnorodne formy aktywności, które mogą zainteresować uczniów z otyłością. Zamiast tradycyjnych gier zespołowych, które często stają się areną wykluczenia, można wprowadzić zajęcia takie jak joga, gry terenowe, rajdy piesze i rowerowe. Takie aktywności nie tylko poprawiają elastyczność i siłę, ale także pomagają w redukcji stresu i poprawiają samopoczucie.
6. **Wsparcie emocjonalne ucznia otyłego** – oprócz odpowiednich działań na lekcjach wychowania fizycznego równie ważne jest wsparcie emocjonalne ucznia otyłego. Dzieci z nadwagą często borykają się z niską samooceną, co może prowadzić do problemów emocjonalnych, takich jak depresja czy zaburzenia lękowe. W takich przypadkach nauczyciel wychowania fizycznego powinien działać we współpracy z pedagogiem i psychologiem szkolnym, aby zapewnić uczniowi pełne wsparcie.
7. **Współpraca z rodzicami i specjalistami** – nauczyciele wychowania fizycznego powinni nawiązać współpracę z rodzicami ucznia oraz pomóc w kontaktach ze specjalistami, takimi jak dietetycy czy lekarze, aby lepiej zrozumieć potrzeby dziecka i stworzyć dla niego odpowiedni program wsparcia. Współpraca ta może pomóc w skoordynowaniu działań na rzecz poprawy zdrowia fizycznego i psychicznego młodego człowieka.

Popularne stwierdzenie „gruby na bramkę” może brzmieć jak nieszkodliwy żart, ale dla ucznia otyłego to bolesna etykieta, która dodatkowo go wyklucza. Nauczyciel widząc takie sytuacje powinien reagować natychmiast, pokazując, że każdy uczeń ma prawo do uczestnictwa w zajęciach na równych zasadach. Zamiast stygmatyzowania, warto promować rolę w drużynie oparte na umiejętnościach i chęciach, a nie na wyglądzie. Jeśli uczeń otyły faktycznie lubi stać na bramce, to niech będzie to wybór wynikający z jego preferencji, a nie z presji ze strony grupy. Włączenie uczniów z otyłością w pełen program lekcji wychowania fizycznego wymaga od nauczycieli szczególnej uwagi i elastyczności. Edukacja włączająca daje narzędzia do pracy z dziećmi o specjalnych potrzebach, które mogą pomóc im nie tylko poprawić swoją kondycję fizyczną, ale także zbudować pozytywny obraz siebie i relacje z rówieśnikami. Dostosowane ćwiczenia, pozytywne podejście i wsparcie emocjonalne są kluczem do sukcesu w pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych. Nauczyciele mogą stać się dla nich nie tylko trenerami,

ale i przewodnikami po zdrowym stylu życia, który stanie się fundamentem ich przyszłości.

Postscriptum

Kiedyś życie było troszkę inne, więc z przymrużeniem oka przypominam niepisane lecz powszechnie znane i respektowane na każdym szanującym się podwórku zasady gry w piłkę nożną, z czasów PRL-u. Wówczas wszyscy na podwórku byli włączeni w zabawę, każdy miał i znał swoją rolę.

1. *Gruby na bramkę.*
2. *Osoba z zegarkiem mierzy czas i odpowiada na pytania: Ile jeszcze?*
3. *Nie ma sędziego.*
4. *Faul jest tylko, gdy sytuacja jest ewidentna (np. krzyk bólu) lub gdy ktoś zaczął płakać.*
5. *Nie ma czegoś takiego jak spalony.*
6. *Jeśli właściciela piłki mama wołała do domu to mecz jest zakończony.*
7. *Dwóch najlepszych zawodników nie może grać w tej samej drużynie. Zwykle oni wybierali skład.*
8. *Jeśli zostałeś wybrany jako ostatni, oznaczało to, że jesteś najslabszy.*
9. *Obowiązywało prawo Pascala: kto kopie ten z.....*
10. *Gdy piłka wylądowała na balkonie u kogoś w bloku – patrz pkt. 9. Gdy nie było w domu nikogo z mieszkańców – mecz był zakończony.*
11. *Gdy piłka spadła na dach auta na osiedlu i akurat był w nim właściciel trzeba było liczyć się ze stratą piłki. Mecz był zakończony.*
12. *Kiedy na boisko wchodzili starsi trzeba było zejść. Opór był daremny.*
13. *Na mecze się nie umawiało. Gdy pojawiało się 3-4 kolegów z piłką – pozostali z okien lub balkonów to widzieli i zbiegali na boisko.*
14. *Ci, którzy nie wracali do obrony, sądząc, że są rasowymi napastnikami byli sprowadzani do rzeczywistości przez resztę drużyny.*
15. *Bramkarze byli lotni lub nie – takie ustalenia padały przed meczem. Oznaczało to, że bramkarz może grać na całym boisku (lotny) lub stać przy bramce (gdy nie był lotny).*
16. *W upalne dni jeden zespół grał bez koszulek (nie dotyczy bramkarza).*
17. *Najslabsi grają wyłącznie w obronie.*
18. *Strzały „z czuba” i „napalenie” się były obciachem.*
19. *Jeśli nie było prawdziwych bramek, a wystarczały prowizoryczne słupki zrobione z ceglówek lub plecaków – strzały górne (pod poprzeczkę) zaliczało się z zachowaniem zasad zdrowego rozsądku.*
20. *Gdy był rzut karny, usuwało się z bramki grubego i bronił najlepszy z drużyny.*

Robert Kozłowicz

Nauczyciel konsultant ds. aktywności sportowej i promocji zdrowia w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Ernest Nowak

Cyganiada

WARTOŚĆ RUMUŃSKIEJ POEZJI W EDUKACJI WŁĄCZAJĄCEJ

I. Edukacja włączająca z mojej perspektywy

Edukacja włączająca to dziś bardzo popularny i aktualny temat. Ma swoich przeciwników, jak i zwolenników, jednak w mojej ocenie warto skupiać się na jej aspektach pozytywnych, w których chodzi o dobro każdego ucznia i możliwość pracy z nim, wykorzystując jego mocne strony. Ten kierunek sprawdza się zwłaszcza z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, z którymi pracuję na co dzień w Szkole Podstawowej Specjalnej „Akademia Życia” w Kielcach. Z jednej strony należy rozwijać te umiejętności i wiedzę, która uczniowi „przychodzi łatwo” i zapewnia mu poczucie bezpieczeństwa oraz spełnienia. Z drugiej strony, bazując na atutach, można też pracować nad aspektami słabszymi, np.: uczeń bardzo dobry z historii może nie lubić matematyki, jednak pracując na osi czasu albo na cyfrach rzymskich może skutecznie rozwinąć niektóre wymagane umiejętności z tej niezbyt lubianej dziedziny, a dzięki temu jest szansa, że zmieni o niej swoją opinię. W tym właśnie widzę przede wszystkim pozytywne aspekty edukacji włączającej – może być ona przydatna w pracy z każdym uczniem – tym zdolnym, tym „średnim”, ale i tym, który ma z nauką duże problemy.

Kolejną stroną pozytywną edukacji włączającej jest korzystanie z metod integracji nauk. Sądzę, że pomysł tzw. nauczania blokowego integrującego np. nauki humanistyczne czy ścisłe jest bardzo dobry¹. Jak można uczyć porządnie i dobrze historii, skupiając się tylko na datach, przyczynach czy skutkach, a nie omawiając na przykład spuścizny umysłowej i literackiej konkretnych czasów? Nie da się. Inaczej uczeń zostaje z wrywkami wiedzy, którą owszem – może odtworzyć i wymienić przyczyny czy skutki, konkretne nazwiska postaci historycznych albo wskazać na dane wydarzenie, nawet może je charakteryzować – ale jeśli nie potrafi tych historycznych puzzli połączyć, to posiada jedynie wiedzę, która opisuje świat w myśl zasady *pars pro toto* (łac. „część za całość”). Nie sposób opisać całej historii i poznać spuściznę umysłową ludzi w danej epoce. Warto jednak na konkretnych przykładach pokazywać pewne zjawiska i prądy umysłowe (uniwersalne), a nie tylko skupiać się na ich terminologii.

1. Por.: D. Hejda, E. Mazur, *Z teorii i praktyki nauczania integrującego*, [w:] *Problemy integracji i zagadnienia aksjologiczne w edukacji polonistycznej*, Rzeszów 2012, s. 13-17.

II. Literatura światowa – nieco nietypowo o ważnych sprawach

Podstawa programowa przedmiotu język polski II etap edukacyjny: klasy IV-VIII w celach kształcenia – wymagania ogólne – w obszarze I: Kształcenie literackie i kulturowe – zakłada że nauczyciel powinien kształtować takie procesy i czynności, jak:

[...]

1. Wyrabianie i rozwijanie zdolności rozumienia utworów literackich oraz innych tekstów kultury.
2. Znajomość wybranych utworów z literatury polskiej i światowej oraz umiejętność mówienia o nich z wykorzystaniem potrzebnej terminologii.
3. Kształtowanie umiejętności uczestniczenia w kulturze polskiej i europejskiej, szczególnie w jej wymiarze symbolicznym i aksjologicznym.
4. Rozwijanie zdolności dostrzegania wartości: prawdy, dobra, piękna, szacunku dla człowieka i otaczającej go przyrody oraz kierowania się tymi wartościami. [...]².

Stąd zrodził się mój autorski pomysł wykorzystania literatury rumuńskiej do rozwijania tych istotnych umiejętności. Dlaczego akurat literatura rumuńska? A dlaczego nie? Nauczyciel języka polskiego nie jest zobligowany tylko do realizacji wybranych utworów z podręcznika szkolnego – może i powinien rozbudzać w uczniach **ciekawość** innymi tekstami kultury. Taką lekcję czy cykl lekcji można połączyć w szkole z organizacją tygodnia rumuńskiego, w czasie którego wskażemy uczniom na:

- unikatowość rumuńsko-mołdawskiej kultury;
- pokazanie cech podobnych, łączących Polaków i Rumunów;
- przedstawienie elementów historii, które nas łączą;
- scharakteryzowanie rumuńskiego świata fantastycznych i rzeczywistych opowieści ludowych, a wśród nich elementów takich jak: wampiry, wilkołaki, strzygi, hrabia Dracula, gospodarz Wład Palownik, walka z Turkami, itd.

Uważam, że to niezwykle interesujący pomysł. Z jakiegoś powodu nie mamy problemu z mówieniem i opisywaniem kultury i cywilizacji angielskiej, fran-

2. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, II etap edukacyjny: klasy IV-VIII, język polski, s. 60. <https://www.gov.pl/attachment/2801cf2f-64fc-453a-97ec-6377b532ca39>, [dostęp: 06.11.2024].

cuskiej czy amerykańskiej, ale o mniejszych kulturach europejskich czy spoza Europy mówi się nam już w zdecydowanie trudniejszy sposób. Rumunia jest tu zatem tylko pretekstem – możemy wybrać sobie dowolny kraj, dowolne wiersze czy opowiadania, które staną się powodem do ciekawych refleksji literackiej czy historycznej. Jest to zatem propozycja dla nauczycieli różnych przedmiotów, właśnie w myśl kształcenia blokowego (zintegrowanego), której jestem wielkim orędownikiem.

III. Pomysł na lekcję z ... *Cyganiadą* Iona Budaia-Delenau z wykorzystaniem elementów arteterapii

Cyganiada autorstwa jednego z najważniejszych rumuńskich pisarzy, Iona Budaia-Delenau jest dla Rumunów eposem narodowym, a zatem jednym z najważniejszych tekstów ze względów narodowo-historycznych, może być więc porównana z polskim *Panem Tadeuszem* Adama Mickiewicza³. Na tym etapie można już spokojnie wprowadzać pojęcie eposu narodowego (epopei), z którym uczniowie w starszych klasach mają niemały problem – im wcześniej je wprowadzimy, tym większa szansa, że zostanie zapamiętane i będzie przez uczniów z powodzeniem używane. Sądzę, że można taką lekcję przeprowadzić w **klasach VI-VIII szkoły podstawowej**, sprawdzi się także w **niektórych V klasach**, tym bardziej jeśli uczniowie lubią historię i język polski. Tak jest w moich „oddziałach specjalnych”, gdzie uczniowie są bardzo ciekawi historii i kultury innych krajów, a szczególnie Bałkanów, które z wyjątkową pasją sobie upodobali.

Jak przeprowadzić taką lekcję? Może być ona rozłożona na jedną lub dwie jednostki lekcyjne. Na początku warto zapisać temat lekcji i wprowadzić uczniów krótko w historię Rumunii. Tworzymy z uczniami **drzewo myśli** – z czym kojarzy wam się Rumunia? Zapisujemy pomysły w formie drzewka na tablicy (mają to być pomysły uczniów, nauczyciel może delikatnie podpowiadać). Uczniowie indywidualnie przerysowują drzewo do zeszytu, a następnie możemy wspólnie narysować rumuńską flagę i krótko opisać, co oznaczają w niej kolory, np.:

- czerwony i żółty oznaczają Wołoszczyznę (żółty oznacza opór i waleczność, a czerwony krew oddana za zjednoczenie kraju);
- żółty i niebieski to Mołdawia (dziś osobne państwo, ale mówi się tam po rumuńsku: niebieski może oznaczać czystość, świętość, wierność tradycji).

W ten sposób rozbudzamy w uczniach ciekawość i pokazujemy, że każdy kolor na flagach nie jest przypadkowy – oznacza narodowe cechy i związany jest z historią.

3. I. Budai-Delenau, *Cyganiada*, [w:] *Antologia poezji rumuńskiej*, pod red. D. Bieńkowskiej, J. Rogozińskiego, Warszawa 1989, s. 41-48.

W dalszej części lekcji prezentujemy i omawiamy mapę Rumunii, może być to też mapa Imperium Osmańskiego, gdzie znajduje się Rumunia. Następnie uczniowie wycinają rozdane małe mapki, wklejają je do zeszytów i zaznaczają różnymi kolorami Wołoszczyznę i Mołdawię. Przy okazji tłumaczymy uczniom, że w Polsce takimi prowincjami były np. Małopolska i Wielkopolska, które w pewnym momencie połączyły się tworząc załążki naszej ojczyzny. Podczas zajęć korzystamy z warsztatu arteterapeutycznego – uczniowie muszą wycinać, kleić, kolorować – lekcja jest przyjemna, bezstresowa, a zapamiętają z niej znacznie więcej niż z bezmyślnego notowania dat i skutków⁴.

Ostatnim elementem będzie czytanie wybranych fragmentów *Cyganiady*, np. z książki *Antologia poezji rumuńskiej* pod red. D. Bieńkowskiej i J. Rogozińskiego, wydanej w Warszawie w 1989 roku, s. 41-48. Polecam szczególnie ostatni fragment ze strony 48: to krótki poetycki piękny opis walki Rumunów z Turkami – pojawiają się tam metafory, epitety i liryczne opisy, które na kolejnej (lub tej samej lekcji) możemy z uczniami wypisać i omówić. Wybrany uczeń czyta na głos fragmenty poezji, można przeczytać go dwa razy, a następnie poprosić dzieci o rysunek, który kojarzy im się z tym opisem. Niech będzie to dowolna interpretacja dziecka – obóz wojskowy, żołnierze rumuńscy i tureccy, gospodar jadący na koniu – warto te pomysły wcześniej zebrać i wypisać na tablicy.

W ten sposób zyskujemy ogromną wartość dodatnią – wprowadzamy dziecko w literaturę europejską, ale inną niż dotychczas czytało – prawdopodobnie nigdy wcześniej nie miało okazji spotkać się z tą tematyką. Można tu wprowadzić, pokazać czy utrwalić takie pojęcia jak: epos, epopeja, Turcy, Rumuni, obóz wojskowy, gospodar, sułtan, etc. Pojęcia wraz ze środkami literackimi z tego fragmentu warto wypisać do zeszytu albo zrobić w formie plakatu czy lapbooka – idealnie sprawdzi się to rozwiązanie dla tych nauczycieli, którzy zdecydują się kontynuować temat Rumunii w formie tygodnia rumuńskiego w szkole. Zwieńczeniem takiego wydarzenia może być wysłanie pocztówek do Polonii rumuńskiej albo zaproszenie podróżnika lub pisarza, który tam bywał i może coś więcej opowiedzieć o tym ciekawym kraju, ale dość mało znanym, szczególnie w polskiej edukacji.

Ponadto, taka lekcja przypadnie do gustu każdemu uczniowi – nie jest zbyt obciążająca, odbywa się w miłej atmosferze skojarzeń i podróży, uczniowie nie są tu oceniani, a jedynie zachęcani do rozbudzenia ciekawości o kraju, który niegdyś z Polską graniczył. To szansa na rozwinięcie wielu nowych umiejętności interpretacji i myślenia o literaturze, a także na to, że uczeń

4. E. Baranowska-Jojko, *Rozwojowa kreska. Ćwiczenia plastyczne z elementami arteterapii*, Gdańsk 2020, s. 3-6.

Ilustracja 1. Mapa Imperium Osmańskiego, którą możemy wykorzystać na lekcji o Rumunii czy innym kraju bałkańskim. Zeszyt Piotra, ucznia klasy Va. W bibliografii załącznik do mapy.

Ilustracja 2. Rysunek przedstawiający typ żołnierza – wojak z mieczem. Schematyczne, proste i bardzo skojarzeniowe ujęcie ucznia Piotra z klasy Va.

wzmocni swoją wiedzę i pewność siebie. W końcu poznawanie nowych kultur to podstawowe zadanie na lekcji języka polskiego czy historii. Wykonane rysunki, klejenie mapek i ich kolorowanie związane jest z bliskimi mi wartościami arteterapii, której głównym celem jest niwelowanie zachowań niepożądanych, nauka szacunku do samego siebie i innych, a także rozbudzenie zainteresowania pięknem świata. **A przecież taka właśnie jest Rumunia: piękna i godna naszej uwagi.**

Bibliografia:

1. Baranowska-Jojko E., *Rozwojowa kreska. Ćwiczenia plastyczne z elementami arteterapii*, Gdańsk 2020, s. 3-6 oraz 81-83.
2. Budai-Delenau I., *Cyganiada*, [w:] *Antologia poezji rumuńskiej*, pod red. D. Bieńkowskiej, J. Rogozińskiego, Warszawa 1989, s. 41-48.
3. Demel J., *Historia Rumunii*, Wrocław 1970.

4. Gudro-Homicka M., *Metodyka nauczania języka polskiego i konspekty zajęć w klasach IV-VIII. Poradnik dla nauczycieli*, Warszawa 2019, s. 124-128.
5. Okoń W., *Zabawa a rzeczywistość*, Warszawa 1987, s. 190-197.
6. Reyman J., *Historia Turcji*, Wrocław 1973.
7. Wituch T., *Tureckie przemiany. Dzieje Turcji 1878-1923*, Warszawa 1980, mapka: s. 194.
8. Podstawa programowa kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, II etap edukacyjny: klasy IV-VIII, język polski, s. 60. <https://www.gov.pl/attachment/2801cf2f-64fc-453a-97ec-6377b532ca39> [dostęp: 06.11.2024].

Ernest Nowak

Nauczyciel języka polskiego, historii oraz wychowawca w świetlicy w Szkole Podstawowej Specjalnej „Akademia Życia” w Kielcach. Pasjonata arteterapii, antropologii, gier komputerowych, Imperium Osmańskiego i rumuńskiej literatury.

BIBLIOTEKA

Biblioteka Słupsk

BBC

ul. Grodzka 3, Słupsk, tel. 59 840 58 23

PRACOWNIA INTROLOGATORSKA i PRACOWNIA DIGITALIZACJI

oferujemy USŁUGI

- poligraficzne i intrologatorskie**
- WYDRUKI: wizytówki, afisze, plakaty, ulotki (do A3)
- OPRAWA: książek, czasopism, prac magisterskich, laminowanie (do A3), bindowanie i termobindowanie (do A4)
- skanowania i OCR**
- SKANOWANIE: książek, map, szkiców (do A1), fotografii, negatywów, slajdów
- ROZPOZNAWANIE TEKSTU (OCR) z zeskanowanych dokumentów drukowanych

dr Łukasz Androsiuk

Wyzwania i kierunki edukacji (nie tylko) medialnej kształtującej kompetencje przyszłości

Edukacja medialna to dziedzina, która wraz z rozwojem technologii cyfrowych nabiera coraz większego znaczenia. W dobie internetu, kiedy media stały się nie tylko narzędziem komunikacji, ale również kształtują nasze społeczne i kulturowe praktyki, pytanie o kluczowe kompetencje przyszłości staje się szczególnie istotne. Żyjemy w świecie, w którym algorytmy analizują nasze preferencje, dane są przetwarzane w czasie rzeczywistym, a decyzje podejmowane na podstawie wzorców wygenerowanych przez sztuczną inteligencję. W tym kontekście edukacja medialna nie tylko dostarcza wiedzy o działaniu tych mechanizmów, ale przede wszystkim uczy krytycznego podejścia, etycznego wykorzystania technologii oraz zrozumienia ich wpływu na codzienne życie. Jak powinniśmy kształcić młodych ludzi, aby byli przygotowani do życia w świecie, w którym algorytmy i dane odgrywają centralną rolę? Kluczowym zadaniem staje się rozwijanie kompetencji, które pozwolą im świadomie i odpowiedzialnie korzystać z nowych technologii, rozpoznawać zagrożenia oraz w pełni wykorzystywać ich potencjał. Odpowiedzią może być systematyczne wprowadzanie do programów nauczania treści związanych z analizą mediów, ochroną prywatności, a także podstawami programowania czy zasadami działania sztucznej inteligencji. Tylko w ten sposób przygotujemy przyszłe pokolenia na wyzwania dynamicznie zmieniającego się środowiska cyfrowego.

Od internetu 1.0 do edukacji X.0 – ewolucja mediów

Historia internetu pokazuje, jak szybko zmieniają się jego funkcje i możliwości. W fazie 1.0 użytkownicy głównie konsumowali treści, przeglądając statyczne strony internetowe, które pełniły rolę cyfrowych bibliotek. Następnie, wraz z internetem 2.0, pojawiły się media społecznościowe, które umożliwiły interakcję, tworzenie i dzielenie się własnymi treściami. Platformy takie jak Facebook, YouTube czy Twitter nie tylko zrewolucjonizowały sposób komunikacji, ale również otworzyły przestrzeń do wymiany myśli i budowania społeczności. Jednakże pojawiły się także nowe wyzwania, takie jak ochrona prywatności użytkowników i przeciwdziałanie dezinformacji. Dziś, w erze 3/4/5.0? mamy do czynienia z zaawansowaną personalizacją treści, zarządzaną przez algorytmy. Internet nie tylko służy użytkownikom, ale coraz częściej to użytkownicy, generując dane, stają się częścią tego systemu. Al-

gorytmy uczą się naszych preferencji, analizują nasze działania i dostosowują treści do indywidualnych potrzeb. Personalizacja ta z jednej strony sprawia, że korzystanie z internetu staje się wygodniejsze, z drugiej jednak rodzi problemy takie jak „bańki informacyjne” czy manipulacje opiniami. Ten proces, choć daje ogromne możliwości, niesie również wyzwania.

Internet 3.0 pozwala na lepsze dostosowanie treści do naszych potrzeb, ale jednocześnie wprowadza zagrożenia związane z dezinformacją, manipulacją algorytmiczną czy naruszaniem prywatności. Przykładem tego są popularne platformy społecznościowe, które wpływają na nasze wybory konsumenckie, polityczne czy nawet codzienne decyzje. Na przykład rekomendacje oparte na algorytmach mogą kierować nasze preferencje w stronę określonych produktów lub poglądów, wzmacniając istniejące stereotypy i ograniczając dostęp do różnorodnych perspektyw. Zrozumienie tych mechanizmów i umiejętność krytycznej oceny prezentowanych treści staje się zatem kluczowym wyzwaniem; zarówno dla użytkowników, jak i dla edukatorów. Bez odpowiednich narzędzi analitycznych i świadomości medialnej użytkownicy mogą stać się biernymi odbiorcami treści, które w rzeczywistości są starannie zaplanowane przez systemy algorytmiczne, aby maksymalizować zaangażowanie i zyski.

Edukacja (nie tylko) medialna jako klucz do zrozumienia współczesnego świata

W kontekście tych zmian edukacja medialna powinna być postrzegana jako nauka zarówno o mediach, jak i przez media. Kluczowe pytania, na które powinna odpowiadać, to:

1. Komu służą informacje, które udostępniamy?
2. Jak działają algorytmy personalizujące treści?
3. Jakie są konsekwencje nadmiaru informacji i dezinformacji?

Edukacja medialna powinna rozwijać krytyczne myślenie, umiejętność analizy źródeł oraz świadomość procesów stojących za cyfrową rzeczywistością. Dydaktyka w tym zakresie nie może ograniczać się do analizy treści. Powinna uczyć, jak użytkownicy mogą świadomie korzystać z mediów, by nie stać się ofiarami manipulacji. Na przykład w szkołach można organizować warsztaty dotyczące rozpoznawania fake newsów, analizy przekazów reklamowych czy mechanizmów działania platform streamingowych. Takie podejście

przygotowuje młodych ludzi do świadomego funkcjonowania w cyfrowym świecie.

Kultura uczestnictwa a uczestnictwo w kulturze

Przeobrażenia w sposobie korzystania z mediów wpłynęły na redefinicję pojęcia uczestnictwa w kulturze. W erze internetu 2.0 mówiono o kulturze uczestnictwa, gdzie każdy mógł stać się twórcą. Jednak w praktyce okazało się, że kultura ta bywa hierarchiczna i elitarna. Liczba „polubień” czy „udostępnień” często kształtuje naszą percepcję wartości treści, co utrudnia budowanie autentycznych więzi społecznych. Dzisiejsze media pozwalają na aktywne uczestnictwo w kulturze, ale tylko ci, którzy posiadają odpowiednie kompetencje cyfrowe i kulturowe, w pełni wykorzystują ich potencjał. Dlatego edukacja medialna powinna kłaść nacisk na wyrównywanie szans w dostępie do wiedzy i umiejętności niezbędnych w cyfrowym świecie. Przykładem tego wyzwania są różnice w umiejętnościach korzystania z internetu między osobami z różnych środowisk społecznych. Edukacja powinna skupiać się na rozwijaniu umiejętności zarówno technicznych, jak i krytycznych, aby zniwelować te nierówności.

Kompetencje przyszłości

W obliczu powyższych wyzwań szczególnie ważne staje się rozwijanie kompetencji, które pozwolą młodym ludziom skutecznie funkcjonować w złożonym środowisku medialnym. Należą do nich:

- **Krytyczne myślenie i analiza danych** – rozpoznawanie manipulacji i fałszywych informacji.
- **Znajomość zasad działania algorytmów** – świadomość, jak personalizowane są treści w sieci.
- **Ochrona prywatności** – umiejętność zarządzania swoimi danymi w sieci.
- **Kreatywność i umiejętność tworzenia treści** – rozwijanie własnego głosu w kulturze cyfrowej.
- **Współpraca w środowisku cyfrowym** – rozwijanie umiejętności pracy zespołowej w wirtualnym świecie.

Jak podkreśla Lech Witkowski, edukacja powinna uczyć, nie tylko „co robić z tekstem?”, ale przede wszystkim „co tekst robi z nami?”. Wystarczy zastąpić słowo „tekst” słowem „media”, aby zrozumieć, jak kluczowe jest świadome korzystanie z internetu. Przygotowanie młodzieży do funkcjonowania w środowisku 3.0 wymaga również wprowadzenia elementów edukacji programistycznej. Znajomość podstaw kodowania czy zasad działania sztucznej inteligencji może stać się kluczowym atutem na rynku pracy.

Podsumowanie

Świat mediów zmienia się z niespotykaną dotąd prędkością, a kompetencje przyszłości to umiejętności pozwalające młodym ludziom na świadome uczestnictwo w kulturze cyfrowej. Edukacja medialna 3.0 staje się więc nie tylko wyzwaniem, ale i koniecznością, by

zapewnić przyszłym pokoleniom możliwość korzystania z zasobów internetu w sposób odpowiedzialny i twórczy. Tylko tak przygotowujemy ich na zmiany, które przyniesie przyszłość. Współczesne wyzwania wymagają również ścisłej współpracy między nauczycielami, rodzicami i ekspertami z różnych dziedzin. Jedynie wspólnymi siłami można stworzyć edukację, która będzie nie tylko odpowiadać na potrzeby młodych ludzi, ale także inspirować ich do dalszego rozwoju w dynamicznie zmieniającym się świecie.

Bibliografia:

- Carroll, N. (2011). *Filozofia sztuki masowej* (M. Przylipiak, Tłum.). Gdańsk: Słowo/Obraz/Terytoria.
- Filiciak, M., Hofmokl, J., & Tarkowski, A. (2012). *Obiegi Kultury. Społeczna cyrkulacja treści*. Pobrano z <http://obiegiakultury.centrumcyfrowe.pl>
- Filiciak, M., & Tarkowski, A. (2015). *Dwa zero. Alfabet nowej kultury i inne teksty*. Warszawa: Słowo/Obraz Terytoria.
- Keen, A. (2007). *Kult Amatora – Jak Internet niszczy Kulturę* (M. Bernatowicz & K. Topolska-Ghariani, Tłum.). Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne.
- Ptaszek, G. (2019). *Edukacja medialna 3.0. Krytyczne rozumienie mediów cyfrowych w dobie Big Data*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Witkowski, L. (2007). *Między pedagogiką, filozofią i kulturą*. Warszawa: Wydawnictwo Instytutu Badań Edukacyjnych.
- Witkowski, L. (2018). *Humanistyka stosowana. Wirtuozeria, Pasje, Inicjacje*. Kraków: Impuls.

Netografia:

- (Filiciak, 2008), Kultura 2.0. Cyfrowy wymiar rzeczywistości. Pobrane z: <https://kultura20.blog.polityka.pl/2008/02/22/lev-manovich-i-medialne-zycie-codzienne/>
- Filiciak M., Tarkowski A., Kultura 3.0: Internet dla ludzi. (2019) https://www.dwutygodnik.com/artukul/8210-kultura-30-internet-dla-ludzi.html?fbclid=IwAR3ZGocPvLjFqayEX0mshQ1c5_jYfFE4RM1heGbleVjIhJdggqGPJiJ9KTg [dostęp: 28.11.2024]
- Kamiński G.L., Witkowski L., Jestem tu „zbuntowanym pesymistą”, bo nie ma tu żadnych gwarancji ani łatwych rozwiązań, ale bunt zawsze jest punktem wyjścia do zmiany. Rozmowa z prof. Lechem Witkowskim o jego książce „Humanistyka stosowana” (2019) <https://ksiazka.net.pl/rozmowa-z-prof-lechem-witkowskim-o-jego-ksiazce-humanistyka-stosowana> [dostęp: 28.11.2024]
- Woleński J., Co to jest logika? (2016) <https://www.youtube.com/watch?v=OdeWZr2HVDY> [dostęp: 28.11.2024]

Łukasz Androsiuk

Doktor nauk humanistycznych, pracownik badawczo-dydaktyczny Instytutu Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Pomorskiego w Słupsku, a także nauczyciel filozofii oraz moderator warsztatów nowych technologii w I Prywatnym Liceum Ogólnokształcącym im. Zjednoczonej Europy w Słupsku. Członek Pracowni Badań i zastosowań AI w UP, członek Słupskiej Rady Edukacyjnej i Polskiego Towarzystwa Badania Gier. Interesuje się kulturą medialną w jej wymiarze filozoficznym i pedagogicznym, gracz single-player’owy, miłośnik snookera, fan(atyk) twórczości Larsa von Triera. Autor książki „Day One Patch. Szkice z obszaru kultury gier komputerowych” (Wydawnictwo Naukowe Akademii Pomorskiej w Słupsku, Słupsk 2021).

Joanna Szymańska, Dorota Gorzejewska

Pomorski Hackathon dla Uczniów Szkół Średnich

Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 8 w Gdyni, składający się ze Szkoły Podstawowej nr 37 oraz XVII Liceum Ogólnokształcącego, to nowoczesna placówka, jedna z najnowocześniejszych szkół w Polsce, co-rocennie otrzymująca tytuł *Microsoft Showcase Schools*, w której szerokie grono nauczycieli otrzymało tytuł *Microsoft Innovative Educator Expert*, a także *Microsoft Certified Expert* i *Microsoft Fellow*. Jest członkiem elitarniej międzynarodowej grupy nauczycieli *Advisory Board*. Szkoła ściśle współpracuje z uczelniami wyższymi – Polsko-Japońską Akademią Technik Komputerowych oraz biznesem – firmą Microsoft i Intel.

To szkoła koordynująca projekt *Pomorskiej Szkoły Ćwiczeń*, kształcącej nauczycieli z województwa pomorskiego w zakresie przedmiotów ścisłych, języków obcych i szeroko rozumianych kwestii wychowawczych. Nasze działania obejmują również udział w projektach *eTwinning*, *Erasmus*, *Erasmus Plus*. Posiadamy akredytację *Erasmus*, uczestniczymy w projektach teatralnych, cyfrowych *Samsung* i *Nowej Ery*, a także w cyklu projektowym *Zaprojektuj Swoją Przyszłość* oraz wymianach międzynarodowych.

Jesteśmy organizatorem ogólnopolskiego konkursu czytelniczego w języku angielskim *Reading Brings Us Unknown Friends*. Należymy do ogólnopolskiej sieci skupiającej innowacyjnych nauczycieli i edukatorów *Wiosna Edukacji*.

Uczniowie XVII Liceum Ogólnokształcącego, wchodzącego w skład ZSO nr 8 w Gdyni są organiza-

torami cyklicznej *Konferencji Samorządów Uczniowskich* oraz *Spotkania Edukacyjnego dla Dyrektorów, Nauczycieli i Przedstawicieli Organu Prowadzącego*. Tworzymy z sukcesem *LabKariery* oraz ściśle współpracujemy z firmą *Intel* oraz *Microsoft*. W 2017 r. zorganizowaliśmy ogólnopolską konferencję dla środowiska edukacyjnego *Mam Edumoc*, a w 2018 r. ogólnopolską konferencję *Wiosna Edukacji*.

W 2023 r. i w 2024 r. odbyły się spotkania edukacyjno-szkoleniowe dla nauczycieli, dyrektorów i przedstawicieli organu prowadzącego, podczas których można było skorzystać z warsztatów z zakresu aplikacji na MIEE, tworzenia Escape Roomu na lekcjach, pracy z Lego Education, AI for Leaders by Intel, zajęć relaksacyjnych, aktywizujących czy wyciszających, Mindfulness, stosowania OneNote i innych aplikacji na lekcjach, STEAM czy użycia platformy Microsoft Learn i Intel do rozwijania swoich kompetencji cyfrowych.

Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 8 w Gdyni to placówka, w której nauczyciele pracują w oparciu o nowoczesne metody i przy udziale nowych technologii, współpracując z biznesem i jednocześnie dbając o zrównoważony rozwój ucznia i swój osobisty. Są prelegentami podczas konferencji ogólnopolskich i ogólnoświatowych. Dzielą się wiedzą z nauczycielami z gdyńskich, trójmiejskich i innych szkół z terenu całego kraju, a także szkół na całym świecie, przygotowując szkolenia, webinary czy wystąpienia na spotkania z partnerami sieci szkół *Microsoft Showcase School*.

Corocznie, przy współudziale Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych, we współpracy z Microsoft i Intel organizujemy *Pomorski Hackathon dla Uczniów Szkół Średnich*.

Hackathon Young Smart – Pomorski Hackathon dla Uczniów Szkół Średnich to wielogodzinny – 24-godzinny maraton informatyczny polegający na tworzeniu przez uczniów pracujących w grupach 2-5 osób pod nadzorem opiekuna, aplikacji mobilnych, gier komputerowych, gier na urządzenia mobilne, stron internetowych oraz innych rozwiązań technologicznych w zakresie tematyki, która zostaje zaprezentowana podczas uroczystego otwarcia (przygotowanego przez Iwonę Czerwińską-Dołhy). W roku 2024 było to „AI – sztuczna inteligencja – naturalne korzyści”. Inne tematy Hackathonu to „Back to the Future”, „Miasto Przyszłości” czy „The Future is Now”. Wydarzenie

każdorzazowo było objęte Honorowymi Patronatami Marszałka Województwa Pomorskiego, Pomorskiego Kuratora Oświaty oraz Prezydenta Miasta Gdynia.

Jego celem jest sprawdzenie własnej kreatywności oraz umiejętności, a także konfrontacja pomysłów z innymi uczestnikami, doskonalenie pracy w grupie i autoprezentacji oraz przede wszystkim rozwój kompetencji cyfrowych.

W trakcie wydarzenia uczniowie korzystają z pomocy, wiedzy oraz doświadczenia mentorów i ekspertów tj. nauczycieli przedmiotów z ZSO nr 8 (j.angielski, geografia, informatyka, matematyka, WOS, historia, wychowanie fizyczne), programistów firmy Intel, wykładowców z Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych, szkoleniowców z Gdynieńskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli, psychologów z ZSO nr 8 oraz przedstawicieli partnerów strategicznych Szkoły takich jak Microsoft. Mentorzy są dostępni na miejscu w szkole lub online – połączenie za pomocą MS Teams. Nakierowują, pomagają, doradzają, wspierają, odpowiadają na szereg nurtujących młodzież pytań.

Wydarzenie koordynują Joanna Szymańska i Dorota Gorzejewska, a Jolanta Dobska zajmuje się jego stroną techniczną.

Udział w przedsięwzięciu jest darmowy, obowiązują ogólnodostępne zapisy, 10 drużyn może uczestniczyć w ostatecznej rywalizacji. Zapisy dokonywane są za pomocą formularza Forms – obowiązuje kolejność zgłoszeń. Ogłoszenie jest publikowane na stronie wydarzenia <https://hackathon.17logdynia.pl/>

Podczas 24-godzinnej pracy uczestnicy korzystają z zasobów własnych, pracując na swoim sprzęcie, przy wsparciu doświadczonych osób.

Zwieńczeniem konkursu jest prezentacja projektu przed grupą ekspertów znajdujących się w jury, wyłonienie i nagrodzenie zwycięskich drużyn.

W skład jury zawsze wchodzi przedstawiciele Microsoft, Intel, PJATK, GODN oraz Urzędu Miasta Gdynia. To dyrektorzy, menedżerowie, profesorowie czy inżynierowie pracujący w w/w instytucjach, to także psychologowie czy przedstawiciele działu HR. Ocena dokonywana jest na następujących płaszczyznach: innowacyjność i pomysłowość zaproponowanych rozwiązań; użyteczność i potencjał społeczny – możliwy wpływ na sytuację grup, której problem jest rozwiązywany; design; adekwatność do możliwości – tj. możliwość wykorzystania przez grupę docelową.

Członkowie Komisji indywidualnie oceniają Projekty poprzez przyznanie punktów w skali od 1 do 10 na każdym ze wskazanych kryteriów. Suma punktów wyłania zwycięzcę.

Nagrodami w konkursie są prestiżowe szkolenia i warsztaty organizowane przez firmę Intel, Microsoft oraz Polsko-Japońską Akademię Technik Kompute-

rowych i Gdynski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli. Nagrody są inwestycją w przyszłość młodych ludzi budując CV uczestnika oraz jego portfolio.

Pomysł organizacji wydarzenia narodził się podczas spotkania wicedyrektorek ZSO nr 8 w Gdyni – Doroty Gorzejewskiej i Joanny Szymańskiej z przedstawicielkami Polsko-Japońskiej Akademii Technik Komputerowych – Moniką Ostojką-Żurek i Martyną Rajchert. W trakcie omawiania zasad współpracy między instytucjami pomyślano o cyklicznym wydarzeniu, które wzmocni współpracę i umożliwi uczniom w ciekawy sposób rozwijać swoje zainteresowania.

Dwie pierwsze edycje Hackathonu – rok 2021 i 2022 – odbyły się online w związku z pandemią. Ogromnym wyzwaniem była strona techniczna – zorganizowanie pokoi do pracy oraz nadzorowanie prac przez mentorów czy jurorów. Odbyła się również uroczysta inauguracja i zakończenie wydarzenia – również w formie zdalnej.

Dwie kolejne edycje – rok 2023 i 2024 – to wyzwania logistyczne dla szkoły. Uroczystość otwarcia w auli prowadzili uczniowie szkoły, obecni byli przedstawiciele biznesu oraz Urzędu Miasta, a III Pomorski Hackathon dla Uczniów Szkół Średnich był połączony z dwoma innymi dużymi wydarzeniami tj. Spotkaniem Edukacyjnym dla Dyrektorów, Nauczycieli i Przedstawicieli Organu Prowadzącego oraz z Forum Samorządów Uczniowskich. Połączenie wszystkiego stanowiło nie lada wyzwanie, któremu we współpracy z młodzieżą sprostałiśmy bez trudu.

Podczas Hackathonu wszyscy uczestnicy i ich opiekunowie wraz z przedstawicielami ZSO nr 8 w Gdyni przez 24 godziny przebywają na terenie szkoły, organizujemy obiad, kolację, śniadanie, uczniowie i nauczyciele śpią w salach lekcyjnych czy w swoich gabinetach. Dbamy też o relaks uczestników, proponując w trakcie maratonu zajęcia sportowe, grę w tenisa stołowego, czy turniej Play Station na ekranie kinowym, a także zajęcia wyciszające czy relaksacyjne. Tworzymy wspiane relacje z młodzieżą naszej szkoły, która dzielnie wspiera organizację pod kątem logistyki i tworzy zaplecze techniczne.

Prezentacje projektów przed jury to często konieczność połączenia hybrydowego z ekspertami przebywającymi w innych miastach. Prezentacja wraz z ewentualnymi pytaniami od jury trwa 10 minut, następnie odbywa się narada i ogłoszenie zwycięzców. Nagrody w postaci szkoleń i wizyt studyjnych przekazywane są opiekunom grup, którzy indywidualnie umawiają się z organizatorem.

Ten sposób nagradzania uczniów jest nietypowy, jednakże cieszy się popularnością, młodzi ludzie – uczniowie szkół średnich są świadomi budowania swo

jego wizerunku przyszłego pracownika i z ogromnym zaangażowaniem biorą udział w programach szkoleniowych.

Nagrodzone projekty to między innymi stworzony przez uczniów ich własny AI chat, aplikacja do ratowania życia osobom z chorobami przewlekłymi, aplikacja dla młodzieży do planowania podróży, aplikacja dla służb ratowniczych, strona internetowa i aplikacja wspierająca uczniów w poznawaniu treści i interpretacji lektur, aplikacja dla osób niewidomych, aplikacja wspierająca młodzież w dbaniu o zdrowy tryb życia oraz strona i aplikacja dotycząca wirtualnej waluty. Projekty nagrodzone charakteryzowały się wysokim stopniem zaawansowania technologicznego oraz bardzo profesjonalną formą prezentacji.

W tym roku (15.11.2024) w szkole zorganizowaliśmy także Hackathon AI w ramach projektu Ministerstwa Edukacji Narodowej i firmy Intel-AI Lab. W tym wydarzeniu brały udział drużyny ze szkół partnerskich pilotażowego programu. Prace nad projektem trwały tylko 8 godzin, a uczestnikami byli również uczniowie szkół podstawowych. Na otwarciu wydarzenia gościliśmy Minister Edukacji Narodowej Barbarę Nowacką, Pomorskiego Kuratora Oświaty Grzegorza Krygera, wiceprezydenta Miasta Gdynia Oktawię Gorzeńską, przedstawicieli firm Intel, Microsoft, Lenovo, HP i Dell. Mentorami byli programiści z firmy Intel, w skład jury weszli przedstawiciele Intel i Ministerstwa Edukacji Narodowej.

Hackathon to nietypowe wydarzenie, na które zawsze z niecierpliwością wszyscy czekają, to budowanie relacji, rozwijanie kompetencji XXI wieku, to konkurs, jakiego nie ma w żadnej szkole, to konkurs którego poziom sięga bardzo wysoko, który jest inwestycją w przyszłość młodego człowieka.

PRZYDATNE LINKI:

Strona Hackathonu:

- <https://hackathon.17logdynia.pl/>

Relacja z edycji 2024:

- <https://www.facebook.com/100057870900811/videos/pcb.836583341614022/341861475138000>
- <https://www.gdynia.pl/mieszkaniec/nauka-2,7718/iv-pomorski-hackathon-dla-uczniow-szkol-srednich,581358>
- <https://www.facebook.com/100057870900811/videos/pcb.836583341614022/341861475138000>
- <https://hackathon.17logdynia.pl/>
- <https://www.gdynia.pl/mieszkaniec/nauka-2,7718/iv-pomorski-hackathon-dla-uczniow-szkol-srednich,581358>

Joanna Szymańska i Dorota Gorzejewska

Wicedyrektorki Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 8 w Gdyni, koordynatorki Pomorskiego Hackathonu dla Uczniów Szkół Średnich.

dr Aldona Kielpińska

Sztuczna inteligencja w nauczaniu języka polskiego – szansa czy zagrożenie?

Sztuczna inteligencja jest jednym z najbardziej dynamicznie rozwijających się obszarów technologii i znajduje coraz szersze zastosowanie w różnych dziedzinach życia, w tym w edukacji. Jej wpływ jest widoczny nie tylko w naukach ścisłych, ale także w humanistyce, co prowadzi do dyskusji na temat efektywności i potencjalnych zagrożeń płynących z użycia AI w procesie nauczania. W przypadku języka polskiego, szczególnie złożonego pod względem gramatycznym i stylistycznym, pytanie o efektywność AI w jego nauczaniu jest tym bardziej zasadne.

Celem tego artykułu jest analiza wykorzystania sztucznej inteligencji w nauczaniu języka polskiego. Czy AI stanowi szansę na skuteczniejsze opanowanie języka, czy też może zagrożenie dla tradycyjnych metod dydaktycznych i interakcji międzyludzkiej? By odpowiedzieć na to pytanie, przeanalizujemy zarówno korzyści, jakie niesie AI dla uczniów i nauczycieli, jak i potencjalne zagrożenia oraz ograniczenia tej technologii.

Rozwój sztucznej inteligencji w edukacji niesie ze sobą liczne korzyści, w tym możliwość dostosowania nauczania do indywidualnych potrzeb ucznia oraz dostęp do materiałów edukacyjnych w dowolnym miejscu i czasie. Jednak, jak zauważa Jowita Michalska, edukacja z użyciem technologii cyfrowych wymaga również nowych umiejętności: „Tym, w czym ludzki umysł musi się więc zacząć specjalizować, jest umiejętność odróżniania faktów od opinii, poruszania się w lawinie informacji, aby móc odfiltrować te ważne od mniej ważnych, prawdzi-

we od nieprawdziwych”¹. W obliczu ogromu informacji, które zapewnia sztuczna inteligencja, umiejętność selekcji staje się kluczowa. Michalska zauważa również, że „umiejętności cyfrowe nie polegają na stukaniu w telefon komórkowy lub tablet, ale umożliwiają radzenie sobie z niejednoznacznością, integrowanie różnych źródeł informacji, syntetyzowanie wiedzy”². Takie kompetencje stają się szczególnie istotne w nauce języka polskiego, gdzie samodzielność i zdolność do oceny jakości informacji wpływają na efektywność nauki. W obliczu cyfrowych narzędzi w edukacji rośnie zapotrzebowanie na krytyczne myślenie, które stało się kluczową umiejętnością nie tylko dla uczniów, ale również dla nauczycieli i edukatorów. W edukacji krytyczne myślenie wspiera uczniów w głębszym przyswajaniu języka, pozwalając im na analizowanie treści i odkrywanie niuansów kulturowych, które AI może jedynie zasugerować. W rezultacie, sztuczna inteligencja staje się nie tylko narzędziem wspomagającym naukę, ale również katalizatorem do rozwijania cennych, krytycznych kompetencji, które stanowią fundament efektywnego uczenia się.

Myślenie krytyczne jest jedną z kluczowych kompetencji XXI wieku i coraz bardziej podkreśla się jego znaczenie w edukacji – zwłaszcza w czasach, gdy uczniowie są stale otoczeni cyfrowymi narzędziami i ogromem informacji. Należy w tym miejscu zaakcentować, iż sztuczna inteligencja wspiera **kształtowanie krytycznego podejścia do informacji** – AI i technologie cyfrowe dostarczają uczniom wiele treści, ale to krytyczne myślenie pozwala im ocenić ich jakość, wiarygodność i przydatność. W edukacji polonistycznej, gdzie treści są różnorodne (od ćwiczeń gramatycznych po konwersacje), zdolność krytycznego przetwarzania informacji wspiera głębsze zrozumienie materiału. Ponadto ważne jest **rozwijanie zdolności analizy i oceny źródeł** – AI może symulować różne perspektywy, ale uczniowie powinni umieć ocenić, które źródła są wiarygodne, a które nie. To ważna lekcja dla uczących się języka polskiego, którzy muszą uczyć się, jak różnie mogą być interpretowane te same treści w innych kontekstach kulturowych i społecznych. AI wpływa także na **stymulowanie umiejętności rozwiązywania problemów** – myślenie krytyczne pomaga w analizie błędów i poszukiwaniu rozwiązań, co jest niezwykle istotne w nauce. Gdy AI wykrywa błędy lub sugeruje poprawki, krytycznie myślący uczeń analizuje je, co pomaga mu lepiej zrozumieć, dlaczego dany błąd został popełniony. Sztuczna inteligencja wpływa również na **promowanie autonomii ucznia** – uczniowie korzystający z AI mogą

1. J. Michalska, *Szkola w czasach AI. Jak przygotować dzieci na wyzwania jutra?*, Warszawa 2024, s. 13.

2. Ibidem.

rozwijać umiejętność podejmowania decyzji w procesie uczenia się, co pozwala im stawać się bardziej samodzielnymi i odpowiedzialnymi za własny rozwój. Krytyczne myślenie daje im narzędzia do oceny, które zasoby warto zgłębić i jak efektywnie zarządzać procesem nauki.

Myślenie krytyczne oraz technologie oparte na sztucznej inteligencji doskonale wspierają **ocenianie kształtujące**, które jest właśnie nakierowane na rozwój samodzielności ucznia, jego świadomości w procesie uczenia się oraz refleksji nad zdobywaną wiedzą. Sztuczna inteligencja, odpowiednio wykorzystana, może dostarczać uczniom spersonalizowanego feedbacku, a to świetnie współgra z ideą oceniania kształtującego, którego celem jest nie tylko ocena, ale również **kształtowanie procesu uczenia się w czasie rzeczywistym**. Szkoła w której pracuję słynie z oceniania kształtującego. Znane ono jest z promowania aktywnego uczestnictwa ucznia w procesie nauki, znakomicie współgra z technologiami AI. Dzięki sztucznej inteligencji uczniowie mogą otrzymywać spersonalizowane informacje zwrotne w czasie rzeczywistym, co pozwala im natychmiast identyfikować błędy i poprawiać swoje umiejętności. Dodatkowo, narzędzia AI mogą dostosowywać poziom trudności i typ ćwiczeń do indywidualnych potrzeb ucznia, wzmacniając samodzielność i odpowiedzialność za własny rozwój. Ocenianie kształtujące, wspierane przez technologie AI, staje się zatem katalizatorem krytycznego myślenia – uczniowie mogą nie tylko analizować swoje wyniki, ale również uczyć się samooceny i refleksji nad procesem uczenia się. Tego rodzaju podejście stawia ucznia w centrum procesu edukacyjnego, ucząc go świadomego podejścia do nauki i rozwijając kompetencje niezbędne w dzisiejszym świecie pełnym informacji.

Chociaż sztuczna inteligencja oferuje ogromne możliwości wsparcia w edukacji, jej nadmierne używanie przez uczniów, szczególnie przy tworzeniu prac pisemnych, niesie także istotne ryzyko. Narzędzia takie jak ChatGPT, wykorzystywane do pisania wypracowań, mogą osłabić rozwój kluczowych kompetencji, takich jak myślenie analityczne, umiejętności pisarskie oraz zdolność do refleksji nad materiałem. Ponadto korzystanie z AI do generowania treści może prowadzić do problemów z autentycznością. Aby uniknąć tych negatywnych konsekwencji, ważne jest, by korzystanie z AI było świadome i kontrolowane, a uczniowie byli zachęceni do samodzielnego podejmowania wysiłku i rozwijania własnych umiejętności. Do głównych wad AI można zaliczyć: brak rozwoju własnych umiejętności pisarskich i analitycznych, brak autentyczności pracy i ryzyko plagiatu, uzależnienie od technologii i spadek motywacji do samodzielnej pracy, brak kontekstu kulturowego i emocjonalnego w tekstach generowanych przez AI.

Choć sztuczna inteligencja może rzeczywiście wspierać rozwój krytycznego myślenia, umożliwiając uczniom łatwiejsze przetwarzanie informacji, istnieje również ryzyko, że zbyt częste poleganie na niej ograniczy zdolność do samodzielnego rozwiązywania problemów. Wykorzystywanie narzędzi takich jak ChatGPT do tworzenia prac pisemnych może sprawić, że uczniowie zaczną unikać

angażujących procesów myślowych, takich jak analiza tematu, formułowanie własnych opinii czy tworzenie argumentów. W dłuższej perspektywie może to prowadzić do spadku zdolności do samodzielnej refleksji i rozwiązywania problemów, które są niezbędne w nauce języka polskiego i innych dziedzinach. Korzystanie z narzędzi opartych na sztucznej inteligencji w edukacji powinno odbywać się pod kontrolą dorosłych, aby uniknąć nadmiernej zależności od technologii. Choć AI ma ogromny potencjał w rozwijaniu umiejętności krytycznego myślenia i dostosowywaniu nauki do indywidualnych potrzeb ucznia, zbyt częste poleganie na niej może prowadzić do utraty samodzielności w rozwiązywaniu problemów. Nauczyciele i rodzice pełnią kluczową rolę w zapewnieniu, by technologie były wykorzystywane jako wsparcie, a nie substytut aktywnego procesu nauki. Dzięki ich wsparciu uczniowie mogą nauczyć się, jak efektywnie korzystać z AI, jednocześnie rozwijając umiejętności myślenia krytycznego i analitycznego.

W mojej pracy, jako nauczycielka języka polskiego, coraz częściej korzystam z narzędzi opartych na sztucznej inteligencji, takich jak ChatGPT, aby wzbogacić doświadczenie edukacyjne uczniów. Jednym z takich zastosowań jest tworzenie grafik związanych z omawianymi lekturami. Na przykład, ostatnio razem z uczniami stworzyliśmy grafikę przedstawiającą Małego Księcia na dworcu (patrz: grafika str. 23), co pozwoliło im na nowe spojrzenie na postać i wyobrażenie jej w inny sposób niż tradycyjnie. Grafika powstała na potrzeby innego zadania. Moi uczniowie musieli stworzyć prezentację, w której przedstawiają plan wizyty Małego Księcia w ich miejscowości. Pojawił się wtedy problem, jak umiejscowić bohatera literackiego we współczesnym świecie.

Dzięki sztucznej inteligencji, uczniowie mogą uczestniczyć w procesie twórczym, co angażuje ich wyobraźnię i ułatwia przyswajanie treści lektury w bardziej wizualny sposób. To także doskonała okazja, by wprowadzić kreatywność i elementy multimedialne do nauki języka polskiego. Korzyści z takiego podejścia: **zaangażowanie uczniów, nowoczesne technologie, rozwijanie wyobraźni, integracja sztuki i literatury**. Łączenie elementów literackich z grafiką pozwala uczniom na głębsze zrozumienie emocji i symboliki obecnej w lekturze.

Choć AI w edukacji oferuje ogromny potencjał, jego nadmierne wykorzystywanie może prowadzić do utraty samodzielności. Kluczowa rola nauczyciela to zapewnienie równowagi między technologią a tradycyjnym nauczaniem, by uczniowie rozwijali zarówno umiejętności krytycznego myślenia, jak i samodzielność w nauce.

Bibliografia:

Michalska J., *Szkoła w czasach AI. Jak przygotować dzieci na wyzwania jutra?*, Warszawa 2024.

Aldona Kiełpińska

Doktor nauk humanistycznych w dyscyplinie literaturoznawstwo, magister pedagogiki i filologii polskiej, nauczycielka języka polskiego i bibliotekarka w Szkole Podstawowej im. ks. Prałata Alfreda Osipowicza w Warcinie.

Krystyna Kozykowska

Gdzie słowa stają się przyjaciółmi, a historie – lustrami... KSZTAŁTOWANIE KOMPETENCJI PRZYSZŁOŚCI W SPECJALNYM OŚRODKU SZKOLNO-WYCHOWAWCZYM W BYTOWIE

Biblioteka szkolna jest miejscem wyjątkowym, światem wręcz magicznym – to żywe serce szkoły, w którym pulsują myśli, emocje i marzenia. Dla naszych podopiecznych ta szczególna przestrzeń staje się czymś więcej niż tylko zbiorem książek. To przystań, w której mogą zatrzymać się na chwilę, zanurzyć w świecie wyobraźni, a także odnaleźć drogę do własnych emocji, umiejętności i predyspozycji. W naszej placówce rozwijanie kompetencji przyszłości przebiega w dużej mierze właśnie w tej przestrzeni, jakby utkanej w wyjątkowy gobelin, w którym wątek wyobraźni misternie splata się z osnową słów i emocji. W bibliotece, niczym w ogromnym skarbcu, złożone są mapy wszystkich światów – wystarczy otworzyć książkę, by znaleźć się w jednym z nich. Fascynujące jest to, że jest to niekończąca się podróż – niekończąca się opowieść. A kiedy świat zmienia się niczym barwna mozaika, układa w coraz to nowe wzory w kalejdoskopie przyszłości, staramy się, by nasze dzieci mogły wzrastać w przestrzeni pełnej możliwości i sensu. Fundamentem tej przyszłości stają się (oczywiście obok umiejętności cyfrowych): język wyobraźni i opowieści, kreatywność, aktywność twórcza oraz inteligencja emocjonalna. To one pomagają młodym ludziom zrozumieć siebie i otaczający świat, być aktywnym uczestnikiem zmian i demiurgiem własnej przyszłości.

Zgadając się w pełni ze słowami Wisławy Szymborskiej: „Czytanie książek to najpiękniejsza zabawa, jaką sobie ludzkość wymyśliła”, bardzo wiele uwagi poświęcamy realizacji zadań związanych z promocją czytelnictwa wśród naszych uczniów. Z uwagi na ich niepełnosprawności książka nie jest dla nich oczywistym „przyjacielem”, ale jej wartość jest nie do przecenienia. Czytanie to jedna z najważniejszych umiejętności, pozwala bowiem na wprowadzanie młodego człowieka w świat wartości, budowanie relacji społecznych, wzmacnianie poczucia tożsamości, formowanie poczucia godności, rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozbudzanie ciekawości poznawczej i kształtowanie postawy otwartej wobec świata. Dlatego też staramy się zachęcać uczniów do podejmowania różnych aktywności związanych z czytelnictwem, aby pokazać im, jak piękny i niezwykły jest świat literatury, a zaproszeni do jego poznawania są wszyscy uczniowie, bez względu na poziom kompetencji czytelniczych. A w ciągu całego roku jest wiele

okazji, by serce szkoły było żywiej podczas świąt literatury i słowa.

Październik, czyli miesiąc bibliotek szkolnych, przynosi rokrocznie bogactwo działań literackich. W ramach październikowych działań, opartych o czytanie w bibliotece, teatrzyk KAMISHIBAI czy „słodkie wypożyczenia” (za wypożyczenie książki w określonym dniu czytelnik otrzymuje słodki upominek), odbywają się ciekawe konkursy, warsztaty i zabawy czytelnicze. W minionych latach wyłanialiśmy mistrza pięknego czytania i układania puzzli, uczniowie robili sobie ciekawe selfie z książką i przygotowywali książeczki sensoryczne w ramach konkursu „Czytanie przez dotykanie”, opracowywali książkową listę przebojów. Wystawa „Ta twarz wygląda znajomo” zapraszała do rozpoznawania pracowników szkoły na fotografiach sprzed lat, a w ramach projektu „Przez żółdek do czytania” należało przygotować potrawę według przepisu z książki kucharskiej i wykonać plakat, przedstawiający przygotowanie dania. W czasie przerw organizowano konkursy błyskawiczne w formie rebuśków, krzyżówek i zagadek związanych z czytaniem książkami. Konkursy plastyczne związane z hasłem roku sprawiały, że biblioteka stawała się galerią pięknych, kreatywnych prac – od jesiennych krajobrazów malowanych wierszem, poprzez parady bajek i legend (w tym regionalnych, kaszubskich) aż po ulubionego bohatera literackiego i bibliotekę marzeń. Szczególnie wzruszającą edycją październikowej akcji była ta pod hasłem „Czytanie dla pokoju” – w bibliotece czytano fragmenty książki Barbary Gawryluk *Teraz tu jest nasz dom* oraz inne utwory związane z tematyką wojny, a zwłaszcza z tym, jak traumatycznym jest ona doświadczeniem dla dzieci, zaś uczniowie przygotowali wymowne prace plastyczne związane z tematem pokoju na świecie. Podsumowaniem działań była wieczornica polsko-ukraińska „Dla pokoju i harmonii na świecie”, podczas której zaprezentowane w języku polskim i ukraińskim utwory literackie i muzyczne – w tym przez duet wyjątkowych artystów: Jarosława Juchniwicza i Ilonę Sorokę – były hołdem złożonym narodowi ukraińskiemu za jego heroiczną obronę ojczyzny.

Biorąc udział w ogólnopolskiej kampanii placówek aktywnie wspierających czytelnictwo pt. „Wielka Liga Czytelników”, uczniowie tworzyli pamiętniki młodego czytelnika oraz brali udział w konkursach i zaję-

ciach promujących czytelnictwo. Podczas corocznej ogólnopolskiej Akcji Masowego Czytania pod hasłem „Jak nie czytam, jak czytam” uczniowie i pracownicy wspólnie czytają wybrany wiersz, a później wypuszczają do nieba baloniki z hasłem akcji, zaś podczas „Przerwy na czytanie” przyłączamy się do akcji bicia rekordu w czytaniu na przerwie. Ogólnopolski Tydzień Bibliotek Szkolnych, akcja „Cała Polska Czyta Dzieciom” i Ekoprogram z Charakterem „Ocalimy świat” to kolejne okazje do otwierania cudownych okien do świata książek, do podróżowania w czasie i przestrzeni oraz zdobywania nowych umiejętności.

Serce biblioteki bije szczególnie mocno podczas spotkań autorskich, organizowanych często w ramach Pomorskiej Wiosny Literackiej. Mieliliśmy ogromną przyjemność i zaszczyt gościć w murach naszej szkoły bytowanekę Barbarę Kosmowską – artystkę słowa i mistrzynię opisywania różnobarwnych emocji. Uczniowie przygotowali dla Pani Basi zagadki i kalambury związane z jej twórczością – wszystkie odgadła celująco! Mielili również wiele pytań, na które pisarka chętnie odpowiadała, przekazując w swoich wypowiedziach mnóstwo pozytywnych emocji, dobroci i poczucia humoru. Zdradziła nam także, że od dzieciństwa lubiła czytać książki, ponieważ pozwalały one podróżować do najróżniejszych miejsc, gdyż „książki mają skrzydełka i prawdziwe skrzydła” oraz czarodziejską moc przenoszenia w czasie i przestrzeni. Natomiast inspiracją do pisania książek jest potrzeba wyrażenia siebie, a samo pisanie to „opowieść szeptana na ucho, rozmowa z bohaterami”, która powinna powstawać powoli i stopniowo dojrzewać. Z kolei Wioletta Piaśnicka – autorka książek, scenariuszy teatralnych, wierszy i słuchowisk – opowiadała o swoich książkach: *Ignas. Opowieści patriotyczne* o Ignacym Paderewskim oraz *Faustynka. Opowieści patriotyczne* o Faustynie Morzyckiej. Ich życie przypadło na czasy, kiedy Polski nie było na mapie świata, gdyż znajdowała się pod zaborami. Mimo to oboje mieli wielkie marzenie – by Polska odzyskała niepodległość. Barwnie opowiedziane wydarzenia i przybliżenie postaci, które przyczyniły się do odzyskania niepodległości przez nasz kraj, były dla naszych dzieci piękną i żywą lekcją historii. Pełne miłych wrażeń było również spotkanie z Aldoną Magdaleną Peplińską, podczas którego poetka przedstawiła niektóre ze swoich wierszy, odpowiadała na pytania czytelników, a także opowiadała o sobie, przywołując ciekawe anegdotki ze swojego życia. Charyzmatyczna artystka w barwny i ciekawy sposób zachęcała dzieci nie tylko do czytania poezji, ale także w interesujący sposób poruszyła wiele ciekawych i ważnych dla młodych ludzi tematów, takich jak dbałość o relacje rodzinne i rówieśnicze, zainteresowania czy ciekawe formy spędzania wolnego czasu.

Aby wyobraźni dodać skrzydeł, powołaliśmy do życia grupę teatralną Raz-Dwa-Trzy. Jej członkowie biorą udział w warsztatach teatralnych, w ramach których zapoznają się z dorobkiem literackim sławnych pisarzy, poznają różne formy sceniczne oraz rozwijają umiejętności aktorskie. Mają również okazję obserwować i podziwiać z bliska warsztat aktorski, oglądając spektakle prezentowane m.in. na scenie Teatru Muzycznego w Gdyni, Polskiej Filharmonii Bałtyckiej czy Bytowskiego Centrum Kultury. Co roku podczas warsztatów przygotowywana jest inscenizacja utworu literackiego, którą później prezentujemy szerszej publiczności podczas przeglądów i uroczystości. Kilka ostatnich przedstawień – *Piękna i Bestia*, *Jaś i Małgosia*, *Królowna Śnieżka i siedmiu krasnoludków*, *Pinokio*, *Calineczka*, *Piotruś Pan* – przenosiło zarówno nasze dzieci, jak i widzów w magiczny świat baśni, w którym za kostiumami, scenografią, grą dźwięków i świateł rozgrywają się zwykłe-niezwykłe historie, kształtowane są piękne postawy, doceniana jest miłość i wrażliwość, a dobro zawsze zwycięża zło. Uniwersalne przesłanie baśni – niezmiennie od tak wielu lat – sprawia, że są one wciąż żywe, wywołują radosny śmiech, chwile zadumy i refleksji, pozostawiają ślad w młodych umysłach i sercach. Spektakle prezentowane były m.in. podczas Konkursu Zbiorowych Form Teatralnych „Teatralia” w Kościerzynie, Dnia Dziecka w Bibliotece Miejskiej w Bytowie, Dnia Integracji, Dnia Autyzmu, Wojewódzkiego Konkursu Wiedzy oraz pensjonariuszom Domu Pomocy Społecznej w Parchowie. Przedstawienia spotykały się zawsze z bardzo ciepłym przyjęciem ze strony widzów (od najmłodszych przedszkolaków po najstarszych – pensjonariuszki i kadrę DPS), a podczas „Teatraliów” w Kościerzynie zespół zdobył główną nagrodę – Złotą Maskę, zaś odtwórczyni głównej roli – nagrodę indywidualną za najlepszą grę aktorską.

W bieżącym roku, odchodząc od konwencji baśni, przygotowaliśmy przedstawienie pt. *Miłość jest elektrykiem*. Scenariusz do spektaklu powstał na bazie książki autorstwa Tiny Oziewicz zatytułowanej *Co robią uczucia?* Przedstawienie jest próbą odpowiedzi na potrzeby uczniów, którym trudno nazywać i zrozumieć cały wachlarz emocji towarzyszących im każdego dnia. Każdej emocji przypisana została melodia, a aktorzy w jej rytmie starają się zwizualizować i nazwać, co się dzieje w świecie uczuć. Scenografię stanowią drabiny, stanowiące metaforyczne uzupełnienie interpretowanych emocji. Gra świateł ma na celu przykucie uwagi widzów i zwrócenie uwagi na ulotność uczuć, ich przemijalność, ale także powtarzalność i uniwersalność dla każdego człowieka. Role zostały dobrane do możliwości intelektualnych i fizycznych aktorów, nie bez znaczenia pozostały także indywidualne cechy osobowościowe oraz predyspozycje do utożsamiania

się z konkretną emocją. Spektakl został zaprezentowany naszym uczniom i rodzicom oraz dzieciom z zaprzyjaźnionego przedszkola i szkoły podstawowej.

Ogromnym wyróżnieniem i wspaniałym doświadczeniem był udział naszej grupy w pierwszej edycji Festiwalu Teatrów Osób z Niepełnosprawnościami „Osobliwości” w Słupsku. Mieliśmy nie tylko możliwość zaprezentowania naszego spektaklu na deskach Teatru RONDO, ale także obejrzenia występów innych zespołów, wzięcia udziału w warsztatach prowadzonych przez profesjonalnego aktora oraz uczestniczenia w koncercie, który stał się doskonałą okazją do radosnej, spontanicznej zabawy i integracji uczestników. Ogromną radość sprawiło nam otrzymanie nagrody jury „za stawianie czoła lękom i śmiałą podróż przez świat emocji”, ale jeszcze większą – reakcje widzów oraz ich wypowiedzi, w których podkreślali, że spektakl był bardzo emocjonalny, dzięki uniwersalnemu przesłaniu i szczerości gry dzieci poruszał serca i dusze, a nawet wywoływał łzy wzruszenia.

Działania podejmowane w zakresie edukacji teatralnej i kulturalnej sprawiają, że rozwijane są kompetencje naszych uczniów w zakresie twórczej aktywności, kształtowania wyobraźni, budowania inteligencji emocjonalnej. To tutaj dzieci uczą się, że ich pomysły mają wartość, że ich perspektywa jest ważna i że każda opowiadana historia może być niezwykłą opowieścią o nich samych. Bezpośredni udział w życiu kultury i sztuki znacząco wspomaga realizowany w placówce proces adaptacji społecznej naszych podopiecznych. Rozwijane są przy tym umiejętności społeczne – dzieci i młodzież uczą się zasad współpracy i kompromisu, wzajemnego szacunku, wyrozumiałości, ale też wspólnego przeżywania całego wachlarza emocji rozpiętych między radzeniem sobie z trudnościami a świętowaniem sukcesów.

Opisane wyżej działania to tylko cząstka wciąż powstającej w naszej placówce opowieści o królestwie literatury, w którym słowa stają się przyjaciółmi, a historie – lustrami. Szkolna biblioteka – niczym zaciszny azyl pośród gwaru codzienności – jest miejscem, w którym każda historia może stać się podróżą w nieznaną lub w głąb siebie, opowieścią o wzrastaniu. Literackie przygody, wyzwania teatralne i czytelnicze święta to podróże ku światom, które pozwalają dzieciom odkrywać innych i siebie, uczyć się zasad komunikacji i współpracy. I co najważniejsze – wlatywać ku marzeniom, odnajdując przy tym pełnię swojego potencjału i przekraczając granice własnych możliwości. My tylko staramy się im przypiąć skrzydła...

Krystyna Kozykowska

Oligofrenopedagog, nauczycielka w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym im. Dzieci Europy w Bytowie.

Joanna Pawlak-Jęczewska

Kompetencje przyszłości a sukces zawodowy

Czy za kilka dekad na rynku pracy będzie jeszcze miejsce dla człowieka?

Rynek pracy jest jednym z kluczowych wskaźników gospodarki każdego kraju. Stan bezrobocia odzwierciedla zarówno kondycję ekonomiczną, jak i jakość życia obywateli. Obecnie rynek pracy ulega dynamicznym zmianom. Pręźnie zmieniająca się gospodarka, napędzana przez szybki rozwój technologii, stawia przed nami wyzwania, które wymagają elastyczności, gotowości do ciągłego uczenia się oraz adaptacji do nowych warunków. Automatyzacja i digitalizacja zmieniają oblicze wielu branż, co sprawia, że tradycyjne zawody mogą zniknąć, a na ich miejsce pojawiają się nowe, często jeszcze nieistniejące. Mimo wielu wyzwań rynek pracy daje pracującym, a w szczególności młodym ludziom, dużo możliwości. Elastyczne formy zatrudnienia otwierają przed nimi globalny rynek pracy. Nowoczesne technologie pozwalają podnosić swoje umiejętności w trybie online, co zdecydowanie ułatwia zdobywanie nowych kwalifikacji.

W kontekście dynamicznych zmian na rynku pracy kluczowe stają się umiejętności związane z nowymi technologiami. Niezwykle ważne pozostają także umiejętności miękkie tj. zdolność do współpracy, adaptacja do zmian oraz umiejętności komunikacyjne. Pracodawcy coraz częściej poszukują pracowników, którzy są w stanie połączyć kompetencje techniczne związane z nowoczesną technologią z umiejętnościami miękkimi, co sprzyja pracy w interdyscyplinarnych zespołach. Zarówno pracodawcy, jak i pracownicy muszą dostosować swoje strategie, aby skutecznie reagować na nowe warunki. W najbliższej przyszłości najważniejsze trendy na rynku pracy to: elastyczne formy zatrudnienia, praca zdalna, elastyczny czas pracy.

Obecnie obserwujemy kontynuację trendu pracy zdalnej oraz wzrost popularności modelu pracy hybrydowej. Natomiast w branżach tj.: IT, marketing, finanse czy nawet edukacja – praca zdalna jest już uważana za normę. Elastyczny czas pracy stanowi odpowiedź na różne potrzeby i preferencje pracowników, a systemy, które umożliwiają dostosowanie godzin do indywidualnych potrzeb pracowników zyskują na popularności.

Wraz z rozwojem sztucznej inteligencji i innowacyjnych technologii należy zadać sobie pytanie o to jakie umiejętności będą przydatne w nadchodzących latach. Automatyzacja nie tylko zmienia sposób, w jaki pracujemy, ale również dokonuje zmian kompetencji, które są najbardziej cenione. Zatem warto skupić się na rozwoju umiejętności, które pomogą nam efektywnie współpracować z technologią i dostosować się do nowych wyzwań. Czy to może oznaczać, że aktualnie posiadane kompetencje zawodowe za kilka lat będą bezużyteczne? Z całą pewnością kompetencje przyszłości będą wymagały przeformułowania posiadanych dziś umiejętności. Doskonałym dowodem na to, że posiadane przez pracowników umiejętności wymagają nieustannego rozwoju i pracy nad nimi jest tempo, w jakim AI wkroczyła w nasze życie. Można śmiało stwierdzić, że to właśnie technologia wskazuje kierunek, w jakim powinniśmy rozwijać kompetencje przyszłości.

Dzisiaj, jak nigdy dotąd istnieje ogromne zapotrzebowanie na pracowników posiadających kompetencje cyfrowe, z których mogą korzystać w nieustannie zmieniającej się rzeczywistości. Drugą grupę pożądaną na rynku pracy pracowników stanowią osoby posiadające wysoko rozwinięte umiejętności miękkie, których nie posiadają maszyny i roboty. Wygrywają na rynku pracy ci, którzy potrafią być elastyczni i innowacyjni w działaniu. Dzisiaj, a także za kilka lat, największą wartością każdego pracownika będzie umiejętność funkcjonowania w zmiennym, dynamicznym środowisku. Kompetencje przyszłości już dziś warto nabywać, kształtować i wzmacniać, aby być konkurencyjnym na rynku pracy.

Kompetencje przyszłości, zarówno techniczne jak i interpersonalne, są kluczowe do utrzymania się na rynku pracy i osiągnięcia sukcesów zawodowych. Inwestowanie w ich rozwój może prowadzić do większej satysfakcji z pracy, lepszych możliwości zatrudnienia, a nawet awansu zawodowego. Jak prognozuje się przyszły rynek pracy będzie charakteryzował się nie tylko większą efektywnością, ale także lepszą równowagą między życiem zawodowym a prywatnym. Firmy, które zdołają skutecznie wykorzystać nowoczesne technologie i jednocześnie zadbać o rozwój i dobrostan swoich pracowników, staną się liderami gotowymi na wyzwania nowoczesnej gospodarki.

Joanna Pawlak-Jęczewska

Konsultant ds. wspomagania nauczycieli przedmiotów zawodowych i doradców zawodowych w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Grażyna Jaszewska

Czy kompetencje przyszłości idą w parze z edukacją przyrodniczą? NA ŚCIEŻCE ORNITOLOGICZNO-PRZYRODNICZEJ „KOKOSZKA” W ZABORSKIM PARKU KRAJOBRAZOWYM

Żyjemy w erze cyfrowej, gdzie mnóstwo bodźców konkuruje z naszym skupieniem. W świecie rozpraszczy nasz mózg wytrenowany jest do ciągłej zmiany uwagi. Scrollowanie w mediach społecznościowych to już codzienność. Co kilka sekund przenosimy naszą uwagę na kolejny post lub filmik. Współcześni uczniowie oraz młodzi dorośli to osoby, które nie miały okazji doświadczać życia całkowicie niepowiązanego z nowoczesnymi technologiami. Dzieci i młodzież bardzo sprawnie posługuje się nowymi narzędziami i aplikacjami, które stanowią nieodłączny element ich codzienności. Wirtualny świat umożliwia szybki dostęp do informacji, rozwój w różnych sferach życia oraz tworzenie relacji towarzyskich. Wydawać by się mogło, że w pewnym sensie życie przeniosło się na płaszczyznę wirtualną. Czy w takiej sytuacji edukacja przyrodnicza na ścieżce dydaktycznej

może być atrakcyjna dla uczniów? Z przekonaniem powiem, że tak. Wynika to przede wszystkim z tego, że żyjemy w poczuciu braku i dążymy do jego zaspokojenia. Dotyczy to zarówno obcowania z przyrodą, jak i spełnienia potrzeby m.in. poznawczej, estetycznej oraz potrzeby przynależności.

Temat szeroko rozumianej edukacji przyrodniczej, ścieżek dydaktycznych oraz metod nauczania o przyrodzie w ostatnich latach przeżywa swój renesans. W całej Polsce odbywają się liczne szkolenia, konferencje, podczas których podejmowane są problemy edukacji zintegrowanej. Często organizowane są również spotkania poświęcone wypracowaniu konkretnych metod nauczania o przyrodzie, podążających z duchem czasu. Dotyczą one głównie wykorzystywania nowych technologii w prowadzeniu zajęć oraz trendów pojawiających się w tego typu edukacji np. geocaching, questing czy gamifikacja. Dostępność literatury oraz szkoleń z wykwalifikowaną kadrą powoduje wzrost świadomości edukatorów przyrodniczych. Nierzadko są to osoby, które posiadają wykształcenie kierunkowe. Z reguły są to leśnicy, biolodzy środowiskowi, geografowie. Jednak niekoniecznie znajdują się oni na dydaktyce czy też na sztuce nauczania. Dzięki szkoleniom nabierają nowych umiejętności oraz uczą się, jak ważne jest w ich pracy budowanie relacji z odbiorcą.

Ścieżki dydaktyczne pełnią bardzo ważną rolę w przekazywaniu wiedzy na temat poznawanego obiektu. Sposób wytyczenia ścieżki, jej położenie względem placówek oświatowych, ośrodków wypoczynkowych, jej długość oraz tematyka, mogą przesądzić o atrakcyjności lub porażce nowo powstałej trasy. Ścieżka ornitologiczno-przyrodnicza zlokalizowana jest przy leśniczówce „Kokoszka”, około dwóch kilometrów od wsi Swornegacie. Trasa wiedzie nad brzegami Chociny oraz jezior Długiego i Karsińskiego. Wyznaczona została, aby przedstawić niektóre gatunki ptaków w powiązaniu z siedliskami, w których bytują: rzeka, bagno, pas szuwarów, jezioro, pole uprawne, las i ekoton. Dzięki wybudowanej czatowni można bezpiecznie obserwować: błotniaka stawowego, bielika, czapłę siwą, żurawia, gągoły, trzciniaka i wiele innych gatunków ptaków. Treści edukacyjne ścieżki zostały przedstawione na ośmiu przystankach. Każdy z nich posiada jedną grę dydaktyczną, która pozwala na aktywizację uczestników zajęć. Trasa ma charakter pętli. Znajduje się tam miejsce na ognisko oraz parking dla samochodów. Przejście ścieżki z przewodnikiem zajmuje około 2-3 godzin, ale można ją zwiedzać także indywidualnie. Bogata infrastruktura edukacyjna oraz dogodny położenie powoduje, że jest ona chętnie odwiedzana przez grupy szkolne oraz odbiorców indywidualnych. Różnorodność siedlisk w obrębie obiektu powoduje, że uczestnicy zajęć są w stanie wypatrzyć nawet kilkadziesiąt gatunków ptaków.

Życie w harmonii z przyrodą wymaga od ludzi jej poznania i doświadczenia. Jest to możliwe tylko wtedy, gdy będziemy edukować siebie i innych w ciągłym procesie, przez całe życie. Taką możliwość stwarzają ścieżki edukacyjne. Łączą one w sobie poznanie przyrody, aktywny wypoczynek, odizolowanie się od miejskiego zgiełku oraz odstresowanie. Przyrodnicze ścieżki dydaktyczne są najlepszą pracownią i żywym „laboratorium” ukazującym funkcjonowanie ekosystemów oraz zależności pomiędzy żywymi organizmami.

W tym miejscu należy zastanowić się czy edukacja na ścieżce ornitologiczno-przyrodniczej sprzyja kształtowaniu kompetencji przyszłości i czy jest to w ogóle możliwe. Moim zdaniem metody aktywizujące wykorzystywane na ścieżce „Kokoszka” są idealne do nabywania umiejętności miękkich. Rezultaty osiągnięte metodami aktywizującymi znacznie przewyższają efekty nauczania metodami tradycyjnymi. Ich zalety to: rozbudzanie aktywności i zainteresowań uczniów, ułatwienie zdobycia nowych informacji w ciekawy sposób, umożliwienie kształcenia nowych kompetencji i umiejętności, nauka twórczego rozwiązywania problemów, nabywanie nowych doświadczeń, rozwój samodzielności, doskonalenie umiejętności interpersonalnych tj.: współpraca w grupie, negocjacja oraz komunikacja.

Kolejnym plusem nauki na ścieżce jest to, że metody aktywizujące w edukacji przyrodniczej nie wymagają dużych nakładów finansowych na specjalne sprzęty, czy też odczynniki do doświadczeń. Niewątpliwie przygotowanie zajęć, warsztatów z wykorzystaniem różnorodnych metod aktywizujących wymaga od edukatora poświęcenia wielu godzin pracy jeszcze na etapie planowania. Czy to się opłaca? Uważam, że tak. Precyzyjnie przygotowane warsztaty mogą posłużyć nam nawet kilka lat. Z czasem możemy tylko modyfikować pewne zadania lub gdy stwierdzimy, że któreś mniej absorbuje uczniów – zamieniać je na inne. Wysiłek włożony w tworzenie zadań aktywizujących „zwraca się” w czasie realizacji warsztatów. Podczas trwania zajęć edukator przyjmuje rolę obserwatora, który ewentualnie nadzoruje ich prawidłowy przebieg, pozwala popełniać błędy i wyciągać wnioski. Mimo, iż planowanie tego typu zajęć wymaga większego wysiłku, precyzji oraz przejścia przez etap porażek, to efekt końcowy zwykle jest zadowalający.

W metodach aktywizujących głównym zadaniem edukatora jest właściwe sformułowanie pytań i pobudzenie ucznia do własnych poszukiwań. Wykluczone jest udzielanie gotowych odpowiedzi, co często zdarza się podczas wykładu. Dużym plusem takiej pracy jest łączenie odbioru werbalnego, wizualnego oraz działania, co łatwo osiągnąć w edukacji przyrodniczej. Metody aktywizujące włączone do procesu nauczania

doskonale umiejętności przydatne nie tylko podczas zajęć, ale także w codziennym życiu, np. umiejętności analitycznego i krytycznego myślenia, wyciągania wniosków, łączenia zdarzeń i faktów w związku przyczynowo-skutkowe, komunikatywności, dyskusowania oraz kreatywności.

Za stosowaniem metod aktywizujących przemawia również stożek Dale’a, popularnie nazywany piramidą zapamiętywania.

Ryc. Stożek Dale'a¹

Piramida ta nie jest poparta żadnymi badaniami oraz danymi liczbowymi. Została opracowana przez Edgara Dale'a w roku 1946 jako model konkretności informacji, jaka dostarczana jest za pomocą poszczególnych sposobów komunikacji i jest modelem intuicyjnym. Sam autor twierdzi, że nie można jej postrzegać zbyt dosłownie. Jednakże na przestrzeni lat piramida zapamiętywania zaczęła ewaluować i obok nazw sposobów komunikacji pojawiły się dane procentowe. Po raz pierwszy użył ich w swoim artykule D. G. Treichler w roku 1967, aczkolwiek nie poparł ich żadnymi badaniami, które by je potwierdziły. Współcześnie w literaturze stożek Dale'a prezentowany jest z użyciem danych procentowych. Im większe zaangażowanie ucznia (rozumiane bardzo szeroko, jako zaangażowanie zmysłów, emocji oraz sposobów przetwarzania informacji), tym korzystniejsze rezultaty jego nauki.

Zajęcia oparte na metodach aktywizujących są bardzo lubiane przez moich uczniów i odbierane jako atrakcyjne. Poniżej prezentuję wybrane metody, które powodują, że uczniowie z biernych odbiorców przeobrażają się w aktywnych uczestników działań dydaktycznych.

1. Rysunek ze strony: <https://jakedzialacskutecznie.pl/piramida-uczenia-sie/> [dostęp: 26.11.2024]

Zabawy integracyjne i ruchowe. Moim zdaniem to bardzo ważny element wszystkich zajęć i warsztatów. Z uczniami spotykam się zazwyczaj w ciągu roku sporadycznie, tylko dwu- lub trzykrotnie. Zabawy integracyjne pomagają przełamać bariery pomiędzy edukatorem a uczestnikiem zajęć. Grupy, z którymi pracuję tą techniką są bardziej otwarte, nie mają problemu z zadawaniem pytań oraz komunikacją na linii uczeń - prowadzący. W edukacji szerokie zastosowanie mają również zabawy ruchowe, które świetnie sprawdzają się w przemycaaniu wiedzy teoretycznej. Uczniowie chętnie uczestniczą w tego typu aktywnościach, nie mając świadomości, że poddają się procesowi nauczania. Różnorodność tych zabaw jest ogromna. Możemy np. każdemu uczniowi wręczyć karteczkę z zapisem głosu ptaka, którego musi się nauczyć. Po tym etapie prowadzący wydaje komendę „ptaszki latają”. Uczniowie w tym czasie biegają i naśladują lot aktywny ptaków. Na komendę „ptaszki rodziniki szukają”, uczniowie odzywają się głosem ptaka, który mieli zapisane na karteczce. Zadaniem uczestników zabawy jest odnalezienie reszty rodziny, czyli osób odzywających się tym samym głosem. Wygrywa ta rodzina, która odnajdzie się jako pierwsza. Zabawa ta wyzwala w uczestnikach wiele pozytywnych emocji i zaspokaja potrzebę aktywności ruchowej.

Obserwacja. Na ścieżce przyrodniczo-ornitologicznej „Kokoszka” główną metodą w nauczaniu jest obserwacja bezpośrednia, skupiająca się na gatunkach ptaków tam występujących. Podczas spaceru każdy z uczestników warsztatów wyposażony jest w lornetkę, która umożliwi obserwację z bezpiecznej odległości, w taki sposób, aby nie płoszyć ptaków. Sentencja „zobaczyć, znaczy uwierzyć”, kryje w sobie wiele prawdy. Uczestnicy – odpowiednio ukierunkowani na obserwowany obiekt – są w stanie szczegółowo opisać ubarwienie ptaka, jego wielkość lub w przypadku obserwacji samca i samicy z danego gatunku – wskazać różnice w ich ubarwieniu.

Eksperyment w edukacji ornitologicznej stosuję, aby udowodnić np. nieprzemakalność piór ptaków z rodziny kaczkowatych. Pióra tej grupy pokryte są wydzieliną z gruczołu kuprowego, dzięki czemu kaczki nie toną. Zadaniem uczniów jest przeprowadzenie eksperymentu, który udowodni tę hipotezę. Rolą młodych naukowców jest zaprojektowanie doświadczenia z wykorzystaniem piór ptaków z rodziny kaczkowatych, pipety, wody oraz detergentu. W tym celu można wykorzystać metodę burzy mózgów, a następnie wybrać najlepszy sposób, który pozwoli nam udowodnić postawioną hipotezę. Uczniowie sami dokonują wyboru, w jaki sposób chcą wykonać zadanie. Podczas tego eksperymentu mogą próbować i popełniać błędy, mogą też dołączyć metodę problemową na przykład zadając

pytanie o to, co się stanie z ptakiem jeśli do jeziora człowiek wprowadzi dużą ilość detergentu.

Gamifikacja. Na ścieżce odbywa się etap finałowy konkursu „Poznajemy Zaborski Park Krajobrazowy”, który jest przeprowadzany w formie gry terenowej. Wyznaczamy sobie cele, jakie chcemy zrealizować – często są to umiejętności takie jak: obsługa kompasu, mikroskopowanie lub rozpoznawanie sylwetek ptaków. Gry terenowe zwykle są zbliżone do formy questu, gdzie uczniowie wyruszają na misje, podczas których poszukują rozwiązań różnorodnych problemów. Forma ta bardzo dobrze sprawdza się w klasach IV-V szkoły podstawowej. Młodzi przyrodnicy dzięki tej metodzie zapominają, że biorą udział w konkursie i całkowicie oddają się zabawie. Ucząc się pozbywają się stresu, który zwykle towarzyszy im przy testowych formach konkursu. Dodatkowo mają okazję do kształtowania umiejętności społecznych takich jak: komunikacja w grupie, współpraca, pomoc, odpowiedzialność za powierzone zadanie, podział ról w zespole.

Gry dydaktyczne. Przystępując do przygotowania gry dydaktycznej, należy wyraźnie określić cel, jaki ma ona spełnić i jeśli przeznaczona jest do wykorzystania na warsztatach – zaplanować dokładnie, w jakim ogniwie zajęć ma być wprowadzona. Według Frejłaka gry i rozrywki umysłowe łączą element zabawy, nauki i współzawodnictwa, pozwalają pokonywać trudności i poszukiwać rozwiązań logicznych w procesie dydaktycznym. Stwierdza on także, że rozrywki umysłowe ćwiczą pamięć, spostrzegawczość, orientację, szybkość reakcji, uwagę, umiejętność logicznego kojarzenia i wnioskowania, analityczny krytycyzm oraz precyzję sformułowań. Najłatwiej wykorzystywać gry, które znajdują się w sprzedaży, jednakże specyfika zajęć ornitologicznych wymaga od edukatora przygotowania ich samodzielnie. W tym celu do swoich potrzeb można dostosować tradycyjne gry karciane czy planszowe. W edukacji służą one zazwyczaj do utrwalania nazw gatunkowych ptaków oraz poznania ich biologii. Z powodzeniem najczęściej wykorzystuję pięć gier dydaktycznych, dzięki którym osiągam zaplanowane cele. Są to: „Ptasi Piotruś”, „Ptasie memory”, „Zimorodkowe domino”, gra „Gdzie ten ptak” oraz „Ptasie double”. Gry dydaktyczne to doskonały sposób, aby zachęcić do pracy uczniów nieśmiałych lub niewierzących we własne możliwości. Zwłaszcza dzieci młodsze chętnie angażują się w gry i rozwiązywanie zadań terenowych, dzięki czemu przezwyciężają nieśmiałość i lęk przed włączeniem się do wspólnego działania. Z radością muszą przyznać, że gry dydaktyczne znakomicie sprawdzają się w praktyce.

Osoby indywidualnie zwiedzające ścieżkę edukacyjną mogą skorzystać z aplikacji Zaborskiego Parku Krajobrazowego, którą można za darmo pobrać

w sklepie Play. W aplikacji udostępniliśmy również audioprzewodnik po ścieżce „Kokoszka”. Na kolejnych punktach dydaktycznych sekrety ptasiego życia zdradza kokoszka i pan leśniczy wcielający się w rolę narratorów. Na tablicach informacyjnych zamieściliśmy również kody QR, które przekierowują do nagrań na stronie internetowej naszego parku.

W artykule opisałam niektóre działania dydaktyczne, jakie realizuję na ścieżce ornitologiczno-przyrodniczej „Kokoszka” oraz przybliżyłam metody, dzięki którym staram się kształtować nie tylko postawy proekologiczne, ale także kompetencje przyszłości, bo jestem przekonana, że kompetencje przyszłości idą w parze z edukacją przyrodniczą. Trzeba też pamiętać, że każda wędrowka ścieżką przyrodniczą – oprócz charakteru dydaktycznego – ma przede wszystkim walory krajobrazowe i turystyczne warte zobaczenia – do czego serdecznie namawiam.

Bibliografia:

- Chromczyńska-Miliszkievicz M., Pankowska D.: Polubić szkołę. Ćwiczenia grupowe. WSiP, Warszawa 1995
- Frejłak S.: Przyrodnicze rozrywki umysłowe. Biologia w szkole, 3/1978
- Kubiczek B.: Metody aktywizujące. Jak nauczać uczniów uczenia się? Wydawnictwo NOWIK Sp.j., Opole 2009
- Kujawiński J.: Rozwijanie aktywności twórczej uczniów klas początkujących. Zarys metodyki. WSiP, Warszawa 1990
- Pigan M.: Leśna ścieżka poznawcza jednym z najważniejszych obiektów edukacyjnych w Lasach Państwowych. Stud. i Mat. CEPL, Rogów 2012, 3 (32): 11-17
- Rau K., Ziętek E.: Jak aktywizować uczniów. Burza mózgow i inne w edukacji. Oficyna Wydawnicza, Poznań 2000
- Sanderowska G.: Metody aktywizujące proces nauczania biologii. Biologia w szkole, 4/2001: 212-216
- Sobierańska D.: Świat przyrody zintegrowany, ale czy w szkole?, [W:] (Anty)edukacja wczesnoszkolna, red. Dorota Klus-Stańska, Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2014
- Szedzianis E., Sendecka Z., Fogt A., Dudek E. M.: Nieeksperymentalne metody aktywizujące w edukacji przyrodniczej w klasach IV-VIII szkoły podstawowej. ORE, Warszawa 2017
- Tyszkowa M.: Aktywność i działalność dzieci i młodzieży. WSP, Warszawa 1990

Grażyna Jaszewska

Starszy specjalista ds. edukacji w Pomorskim Zespole Parków Krajobrazowych Oddział Zaborski Park Krajobrazowy. Absolwentka biologii na Uniwersytecie Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy oraz studiów podyplomowych na kierunku ochrona środowiska. Od 2013 roku prowadzi badania nad populacją lęgową zimorodka, jego rozmieszczeniem oraz fenologią lęgów. Swoje zainteresowania badawcze skupiła również wokół sów i ptaków wodno-błotnych. Uczestniczy w Państwowym Monitoringu Środowiska w zakresie Monitoringu Ptaków Polski.

Jerzy Paczkowski

PISA 2022 i egzamin ósmoklasisty 2021

Umiejętności matematyczne polskich uczniów¹

Badania PISA 2022 przeprowadzono w dniach 07.03-09.04.2022 r. wśród uczniów z rocznika 2006. W Polsce badaniami objęto 6011 uczniów z klas pierwszych szkół ponadpodstawowych (także nielicznych z ostatniej klasy szkoły podstawowej). Do badań dobrano próbę reprezentatywną, odzwierciedlającą procentowy udział uczniów klas pierwszych w liceach ogólnokształcących, technikach i szkołach branżowych I stopnia.

Celem badań PISA było nie tyle określenie poziomu wiedzy uczniów, co **sprawdzenie umiejętności praktycznego zastosowania tej wiedzy** i tym samym określenie, na ile młodzież jest przygotowana do podjęcia wyzwań, które staną przed nią w dorosłym życiu, czyli jak posiadana wiedza i umiejętności będą wykorzystane w praktyce w życiu dorosłym.² W tym celu do badań zaprojektowano odpowiednie wiązki zadań o charakterze praktycznym.

Podobnie jak we wcześniejszych edycjach PISA, **badania dotyczyły 3 dziedzin podstawowych**: (1) umiejętności matematyczne, (2) rozumienie czytanego tekstu, (3) rozumowanie w naukach przyrodniczych. Ponadto były **także 2 dziedziny dodatkowe**: (4) umiejętności ekonomiczno-finansowe, (5) kreatywne myślenie. Ostatnia z wymienionych dziedzin pojawiła się po raz pierwszy w badaniach.

Również po raz pierwszy we wszystkich badanych dziedzinach uczniowie pracowali na komputerach, otrzymując i rozwiązując kolejne pakiety zadań. Dzięki wykorzystaniu komputerów, **badania PISA 2022 miały charakter adaptacyjny**, czyli dostosowany do poziomu umiejętności i możliwości uczniów.

W ciągu 2 godzin pierwszoklasiści, biorący udział w badaniu PISA 2022, rozwiązywali zadania z 2 przy-

-dzielonych im dziedzin, spośród 5 dziedzin przyjętych w badaniach. Dzięki wykorzystaniu komputerów i zastosowaniu odpowiedniej aplikacji możliwe było etapowe rozwiązywanie zadań. **Po rozwiązaniu zadań z podzestawu startowego**, w zależności od uzyskanego wyniku aplikacja przypisywała badanemu uczniowi poziom („niski”, „średni”, „wysoki”). **Kolejny pakiet, tym razem podzestaw zadań z etapu I**, był dostosowany do sklasyfikowanego wcześniej poziomu i przypisywał według ustalonych procedur odpowiedni zestaw zadań (pakiet na poziomie „niskim” lub „wysokim”), a następnie według tej samej procedury **kolejny podzestaw z etapu II badania**.

Po przerwie uczniowie odpowiadali na pytania ankietowe dotyczące edukacji przedmiotowej w zakresie badanych dziedzin.

Jak czytać i interpretować wyniki badań PISA 2022

Raport z badań PISA 2022 przedstawiono w grudniu 2023 roku.³ W kolejnych miesiącach w 2024 roku Instytut Badań Edukacyjnych udostępnił 5 obszernych publikacji.⁴

Już od pierwszych badań PISA 2000 roku założono, że aby w kolejnych edycjach wyniki były ze sobą porównywalne, należało przeskalować je do pierwszych wyników poszczególnych dziedzin (rozumienie czytanego tekstu – 2000 r.; umiejętności matematyczne – 2003 r.; rozumowanie w naukach przyrodniczych – 2006 r.). Przyjęto, że średni wynik jest równy 500 punktów, przy odchyleniu standardowym równym 100. Wprowadzono 7 poziomów wyników, przy czym wyniki typowe mieściły się w granicach od 400 do 600 punktów i określone były jako poziom 2, 3 i 4. Najśłabsze wyniki – poniżej 400 punktów – określone były jako poziom 1 i poziom poniżej 1., natomiast wyniki wysokie – powyżej 600 punktów – określone były jako poziom 5 i 6.

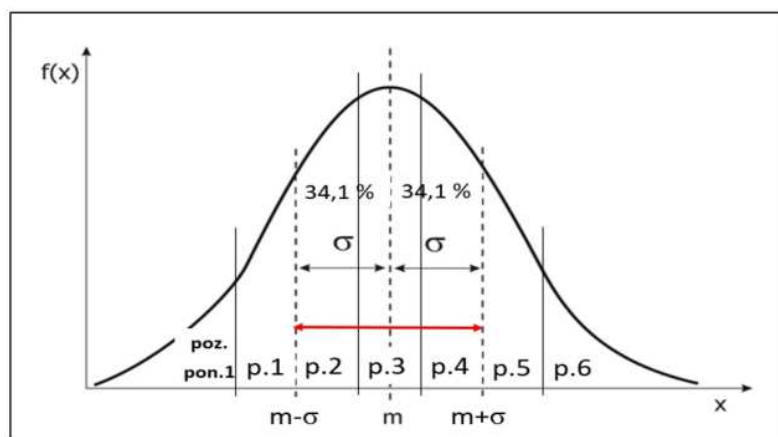
Aby lepiej interpretować uzyskane wyniki, należałoby jeszcze raz przyjrzeć się tzw. rozkładowi normalnemu wyników (patrz: wykres 1).

1. *Polscy piętnastolatki w perspektywie międzynarodowej. Wyniki badania PISA 2022*, Warszawa 2024, IBE - PISA2022_Polscy-pietnastolatki-w-perspektywie-miedzynarodowej.pdf [ibe.edu.pl] [dostęp: 7.07.2024]

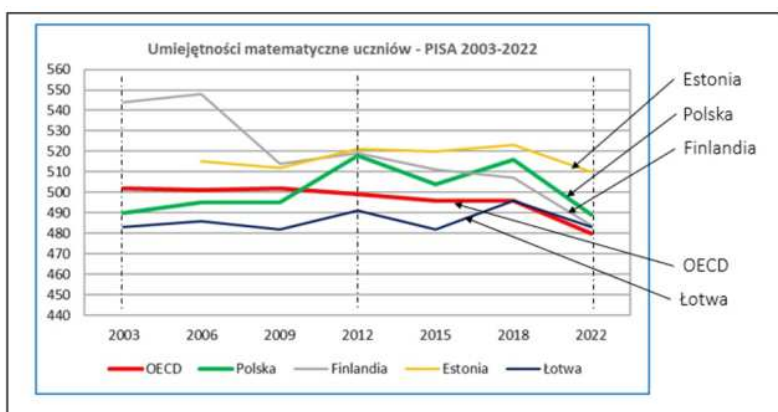
2. Istnieje różnica w rozumieniu pojęć „matematyka praktyczna” (w odniesieniu do badań PISA) i „matematyka szkolna” (w odniesieniu do egzaminu ósmoklasisty). Więcej na ten temat – patrz: J. Paczkowski. *Matematyka szkolna czy praktyczna. Co mówią wyniki badania PISA 2022 i egzaminu ósmoklasisty 2021?* [w:] *Diagnozowanie potrzeb edukacyjnych uczniów, studentów i nauczycieli*, Red. B. Niemierko, M.K. Szmigel, Poznań/Kraków 2024 - https://www.ptde.org/pluginfile.php/1582/mod_page/content/11/211-230.pdf [dostęp 21.11.2024]

3. <https://www.gov.pl/web/nauka/pisa-2022-poznalismy-wyniki-najnowszej-edycji-programu-miedzynarodowej-oceny-umiejtnosci-uczniow> [dostęp 21.11.2024 r.]

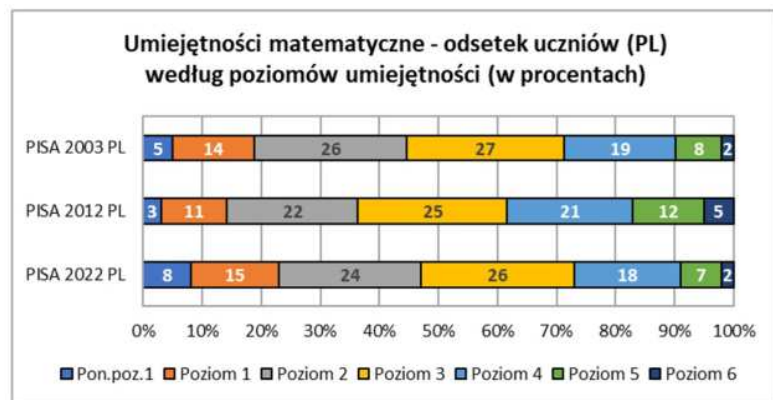
4. <https://pisa.ibe.edu.pl/> [dostęp 21.11.2024]

Wykres 1. Rozkład normalny wyników badań a poziomy umiejętności badania PISA 2022

Wykres 2. Umiejętności matematyczne uczniów – wyniki PISA 2003-2022

Wykres 3. Umiejętności matematyczne polskich uczniów wg poziomów – PISA 2003-2022

Obszar między krzywą normalną i osią x w zakresie ($m-\sigma$; $m+\sigma$) pokazuje udział wyników typowych (strzałka czerwona) czyli od 400 do 600 punktów w badaniach PISA – stanowi to 68,2 % wyników badanej populacji i odnosi się do 2, 3 i 4 poziomu umiejętności. Wyniki niskie (poziom 1 i poniżej 1 – poniżej 400 punktów) oraz wyniki wysokie (poziom 5 i 6 – powyżej 600 punktów) stanowią odpowiednio po 15,9 % wyników badanej populacji. Rozpiętość punktowa przedziałów od poziomu 1 do poziomu 5 ustalana jest przez zespół specjalistów przygotowujących badania PISA i jest stała.

Z wykresu rozkładu normalnego wynika, że statystycznie najwięcej wyników powinno być na poziomie 3, natomiast nieco mniej (ale porównywalnie) na poziomie 2 i poziomie 4.

Osiągnięcia matematyczne polskich uczniów w badaniach PISA 2022

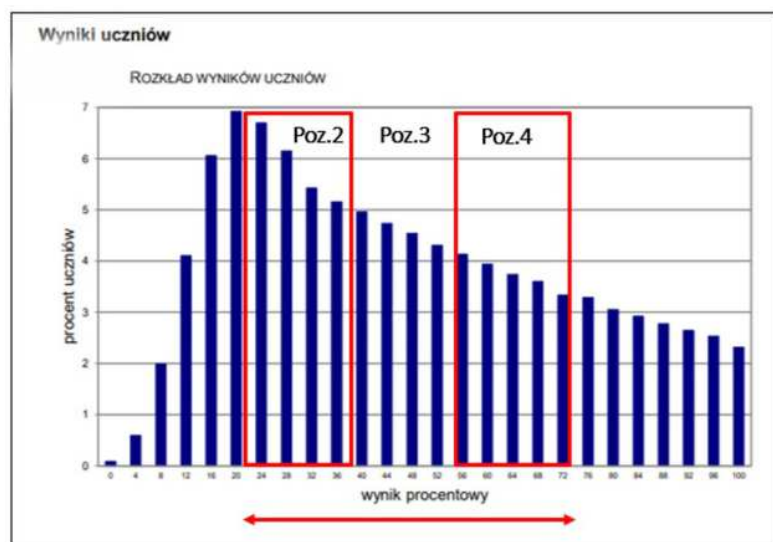
W badaniach PISA 2022 umiejętności matematyczne były wiodącą dziedziną badań. Do oceny umiejętności matematycznych wykorzystano 234 zadania. Duża liczba zadań pozwoliła na rozbudowę podskal reprezentujących poszczególne podobszary głównej badanej umiejętności i dostosowanie zestawów zadań poszczególnych etapów do poziomu umiejętności i możliwości uczniów, tym samym test miał bardziej przyjazny charakter (patrz: wykres 2).

Na wykresie 2. przedstawiono wyniki dot. umiejętności matematycznych uczniów Polski oraz wybranych krajów w badaniach PISA. Dziedzina „umiejętności matematyczne” była wiodącą w latach 2003, 2012 i 2022 – na wykresie zaznaczono to pionową linią przerywaną.

W badaniach PISA 2022 we wszystkich krajach, biorących udział w badaniach, stwierdzono niższe wyniki w stosunku do lat poprzednich. Uzasadniano je między innymi długotrwałym okresem pandemii COVID-19, gdy szkoły były zamknięte, a nauka odbywała się zdalnie. Zauważamy wyraźny spadek wyników uczniów Finlandii, którą w latach poprzednich przedstawiano jako przykład wysokich osiągnięć – być może dlatego, że były to wyniki wyższe aniżeli uczniów polskich. Ciekawym przypadkiem są wyniki uczniów z Estonii, które utrzymują się mniej więcej na tym samym poziomie. Z kolei warto zwrócić uwagę na wyniki uczniów z Łotwy, których zmienność w poszczególnych latach jest zbliżona do przebiegu zmienności polskich wyników, choć wyniki uczniów łotewskich są niższe.

Natomiast jakie są procentowe rozkłady wyników według poziomów umiejętności, przedstawia wykres 3.

W przypadku wyników PISA 2022 dla uczniów polskich, daje się zauważyć, że wzrosła liczba uczniów o wynikach ni-

Wykres 4. Rozkład wyników z matematyki na egzaminie ósmoklasisty 2021 (EO 2021).

Obszary wiedzy – treści matematyczne					
	Obszary treści wg PISA 2022	Ilość	Zmiana i związki	Przestrzeń i kształt	Niepewność i dane
	Obszary treści na EO 2021	Liczby Obliczenia	Algebra	Geometria	Statystyka i rachunek prawdopodob.
Rodzaj badania	Średni wynik z matematyki (główna skala)	Różnice między daną podskala treści matematycznych a główną skalą umiejętności matematycznych (w punktach)			
PISA 2003	490	+2	- 6	0	+4
PISA 2012	518	+1	- 8	+7	- 1
PISA 2022	489	+4	- 6	- 2	0
EO 2021	47 [19]	+2 [9]	- 14 [3]	- 6 [4]	+26 [3]

Tabela 1. Wyniki badań umiejętności matematycznych PISA 2003-2022 i egzaminu ósmoklasisty 2021 wg treści matematycznych

Uwaga: Kolor bladoniebieski oznacza, że w danym obszarze treści matematycznych uzyskano wyższy wynik od średniej w zakresie wszystkich badanych umiejętności matematycznych, natomiast kolor bladobrzązowy oznacza, że w danym obszarze uzyskano niższy wynik. W danych dot. EO 2021 w nawiasach kwadratowych podano liczbę zadań z danego obszaru treści matematycznych.

skich (poziom 1 i poniżej 1) w stosunku do lat 2003 i 2012. Natomiast znacznie zmniejszyła się w odniesieniu do 2012 roku liczba uczniów o wysokich wynikach (poziom 5 i 6). Wyniki polskich uczniów w zakresie umiejętności matematycznych są podobne do tych z 2003 roku. Warto zwrócić uwagę na fakt, że w ostatnich ba-

daniach PISA przeważa liczba uczniów z wynikami na poziomie 2 i 3. Wyniki te są procentowo zbliżone – wbrew temu, czego należałoby oczekiwać w przypadku analizowanego powyżej klasycznego rozkładu normalnego wyników.

Wyniki badań PISA 2022 a wyniki egzaminu ósmoklasisty 2021

Ci sami uczniowie rocznika 2006, którzy rozwiązywali pod koniec klasy I szkoły ponadpodstawowej zadania PISA w 2022 roku, także rozwiązywali zadania egzaminu ósmoklasisty w maju 2021 roku. Rozkład wyników egzaminu ósmoklasisty 2021 przedstawia wykres 4.

Średnia wyników egzaminu ósmoklasisty 2021 – 47 punktów, odchylenie standardowe – 26 punktów. Tak więc **wyniki typowe EO 2021 mieszczą się w przedziale od 21 do 73 punktów** – na wykresie przedział ten zaznaczono poziomą strzałką czerwoną. Zakres wyników typowych podzielono na 3 tej samej wielkości przedziały – według tej samej zasady co poziomy umiejętności PISA 2022. Bez specjalnych obliczeń daje się zauważyć **znaczącą przewagę wyników egzaminu ósmoklasisty na poziomie 2 nad pozostałymi**. Podczas gdy w interpretacji wyników PISA 2022 mamy prawie porównywalne procentowo wyniki poziomu 2 i 3 (odpowiednio 24 % i 26 %) przy niższej liczbie wyników poziomu 4 (18 %).

Skąd ta rozbieżność? Wszyscy uczniowie rozwiązują **te same zadania na egzaminie ósmoklasisty**, czyli jest to taki „egzamin prawdy”, ogląd wiedzy i umiejętności uczniów w tym samym dniu dla wszystkich piszących, **niezależnie od poziomu wiedzy i umiejętności uczniów**. Podczas gdy **zestawy zadań w badaniach PISA 2022** – dzięki aplikacji komputerowej – są **dopasowywane indywidualnie do poziomu umiejętności matematycznych i możliwości ucznia**. Można rzec, że wyniki PISA 2022 są bardziej prawdziwe, jeśli chodzi o matematyczne przygotowanie uczniów.

Umiejętności matematyczne polskich uczniów według obszarów wiedzy

Zarówno podczas badań PISA 2022, jak i na egzaminie ósmoklasisty 2021, skonstruowane zadania obejmowały 4 obszary treści matematycznych. Obszary wiedzy, czyli treści matematyczne są takie same dla obu badań, choć inaczej nazywane. Wyniki z obu badań przedstawia tabela 1.

Z tabeli można odczytać, które umiejętności są lepiej opanowane przez uczniów, a które mniej – czyli które zadania wg treści matematycznych „zapracowały” na średni wynik badania PISA i egzaminu ósmoklasisty 2021. Przede wszystkim **uczniowie lepiej się czują w obliczeniach matematycznych, zdecydowanie słabiej wykazują się umiejętnościami z obszaru wyrażeń i równań algebraicznych, częściowo także z geometrii (płaskiej i przestrzennej).**

Podsumowanie

- Omówione badania dotyczące uczniów rocznika 2006 – EO 2021 z matematyki i umiejętności matematycznych PISA 2022 – różnią się pod względem metodologicznym. Egzamin ósmoklasisty sprawdzał, w jakim stopniu uczniowie posiadają wiedzę matematyczną i umiejętności, określone w *Podstawie programowej kształcenia ogólnego*. Natomiast badania PISA sprawdzały umiejętność praktycznego zastosowania tej wiedzy w sytuacji praktycznej, z jaką uczniowie mogą zetknąć się w życiu dorosłym.
- Egzamin ósmoklasisty 2021 sprawdzał wiedzę matematyczną i umiejętności uczniów narzędziem (te-

stem) jednakowym dla wszystkich uczniów. Natomiast badania PISA 2022 były bardziej przyjazne uczniowi, gdyż dzięki aplikacji komputerowej doбираło zestawy zadań, dostosowane do umiejętności matematycznych i możliwości uczniów.

- **Egzamin ósmoklasisty 2021**, do którego uczniowie przygotowywali się przez dłuższy okres, **był podsumowaniem ich edukacji matematycznej** w szkole podstawowej. Podejście do samego egzaminu wyzwało wiele emocji u uczniów. Natomiast **badania PISA 2022 skupiały się na praktycznym aspekcie edukacji matematycznej**, często pozaszkolnej. Przeprowadzone wśród uczniów klas pierwszych szkół ponadpodstawowych, takich emocji nie wzbudzały, choć z pewnością wielu z badanych chciało wypaść w tych badaniach jak najlepiej.
- Oba badania pokazały, że **uczniowie są dobrze przygotowani do rozwiązywania zadań w zakresie obliczeń, z wykorzystaniem posiadanych umiejętności**. Te zadania w dużym stopniu „zapracowały” na ogólny wynik dotyczący wiedzy i umiejętności matematycznych. **Uczniowie zdecydowanie słabiej posługują się wiedzą i umiejętnościami, związanymi z wykorzystaniem wyrażeń algebraicznych i równań do modelowania i rozwiązywania zadań. Także zadania geometryczne sprawiają im trudność.**

Jerzy Paczkowski

Wieloletni nauczyciel matematyki. Członek Polskiego Towarzystwa Diagnostycznego i Słupskiego Stowarzyszenia Matematycznego „Kangur”.

TIMSS 2023

WYNIKI MIĘDZYNARODOWEGO BADANIA NAUCZANIA MATEMATYKI I NAUK PRZYRODNICZYCH

TIMSS jest jednym z największych międzynarodowych badań porównawczych. W 2023 roku uczestniczyło w nim 58 krajów i 5 regionów. TIMSS 2023 bada osiągnięcia w matematyce i naukach przyrodniczych u uczniów czwartej i ósmej klasy. Dostarcza również cennych danych kontekstowych zebranych od uczniów, rodziców, nauczycieli i dyrektorów szkół, a także danych dotyczących systemów edukacyjnych i programów nauczania w poszczególnych krajach. W Polsce badanie było przeprowadzane w czwartych klasach szkół podstawowych. Badanie jest organizowane co 4 lata od 1995 roku, a Polska brała udział w edycjach 2011, 2015, 2019 i 2023 (...).

W 2023 roku po raz pierwszy w Polsce badanie TIMSS zostało przeprowadzone wśród uczniów w formie cyfrowej – rozwiązywali oni zadania z matematyki i przyrody na specjalnie przygotowanych do tego komputerach. Polska znalazła się wśród krajów o wysokich wynikach z matematyki i przyrody. Średnie wyniki polskich czwartoklasistów były wyższe w porównaniu z 2019 rokiem. Mimo relatywnie dobrych wyników w zakresie umiejętności, systematycznie spada pozytywne nastawienie do matematyki i przyrody oraz poczucie przynależności do szkoły.

Ze strony: <https://ibe.edu.pl/pl/aktualnosci/2751-timss-2023-ogloszono-wyniki-najnowszej-edycji-miedzynarodowego-badania-nauczania-matematyki-i-nauk-przyrodniczych>

Iwona Poźniak-Szewczyk

Certyfikaty Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej

Pomorski Program Edukacji Morskiej odgrywa ważną rolę w kształceniu młodych Pomorzan. Stawia na interdyscyplinarne rozwijanie kompetencji kluczowych uczniów poprzez włączanie edukacji morskiej i żeglarskiej w realizację podstaw programowych różnych przedmiotów szkolnych, a także organizowanie zajęć pozalekcyjnych.

Certyfikacja uczestnictwa szkół i przedszkoli w tym programie nie tylko podkreśla ich zaangażowanie, ale stanowi inspirację dla innych placówek w regionie. Włączanie szeroko rozumianej edukacji morskiej do realizacji podstaw programowych różnych przedmiotów i obszarów tematycznych edukacji przedszkolnej, wprowadza dzieci i młodzież w świat tradycji morskiej, rozwija ich świadomość ekologiczną oraz promuje aktywny styl życia poprzez naukę żeglowania i uprawianie innych sportów wodnych. Program umożliwia dzielenie się przykładami dobrych praktyk. Poprzez wymianę doświadczeń szkoły i przedszkola mogą wzbogacać swoje metody nauczania i skuteczniej angażować uczniów w poznawanie morskiego dziedzictwa Pomorza.

W tym roku szkolnym Certyfikaty PPEM otrzymały trzy placówki:

- Szkoła Podstawowa nr 9 im. kmdra por. Stanisława Hryniewieckiego w Słupsku,
- Przedszkole Miejskie nr 12 „Niezapominajka” w Słupsku,
- Miejskie Przedszkole nr 3 w Ustce.

Uroczystość wręczenia Certyfikatów, zorganizowana przez Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli

w Słupsku, koordynujący działania PPEM, odbyła się 25 października 2024 r. w Białym Spichlerzu Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku. Certyfikaty ww. placówkom wręczył, reprezentujący Marszałka województwa pomorskiego – **Mieczysława Struka**, **Marek Biernacki** – kierownik Biura Zamiejscowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego w Słupsku. Wyróżnione certyfikatami szkoły zaprezentowały krótkie programy artystyczne, przygotowane przez przedszkolaki ze słupskiej „Niezapominajki” i uczennice z SP 9 w Słupsku. Dyrektorka Miejskiego Przedszkola nr 3 w Ustce – **Beata Janiszewska**, w ramach dzielenia się przykładami dobrych praktyk, zaprezentowała formy realizacji Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej. Uroczystości towarzyszyła również wystawa prac plastycznych i fotograficznych z marynistycznego konkursu zorganizowanego przez MP nr 3 w Ustce.

Proces certyfikacji otwarty jest cały rok szkolny. Można wystąpić o certyfikację działań szkoły/placówki oświatowej w ramach PPEM w styczniu i w czerwcu każdego roku. Jakie warunki należy spełnić, by otrzymać Certyfikat PPEM?

Szkoła/placówka ubiegająca się o certyfikat jest zobowiązana do:

1. Powołania szkolnego animatora edukacji morskiej – koordynującego działania z zakresu PPEM realizowane w szkole/placówce.
2. Włączenia tematyki morsko-żeglarskiej do realizacji podstawy programowej z wybranych – co najmniej trzech – edukacji, przedmiotów, ścieżek międzyprzedmiotowych, innych podstawowych zajęć realizowanych w szkole/placówce poprzez przeprowadzenie zajęć (łącznie co najmniej 30 jednostek tematycznych).
3. Prowadzenia szkolnego koła edukacji morskiej (lub szkolnego koła o innej nazwie, jeżeli główny zakres jego działalności obejmuje przede wszystkim treści edukacji morskiej – np. szkolne koło Ligi Morskiej i Rzeczej, szkolne koło ratownictwa wodnego).
4. Zrealizowania co najmniej trzech przedsięwzięć adresowanych do wybranych grup uczniów danej szkoły/placówki, które przyczyniły się do rozwijania kompetencji kluczowych oraz budowania tożsamości pomorskiej dzieci i młodzieży.

5. Wykazania udziału uczniów w co najmniej dwóch przedsięwzięciach o charakterze praktycznych zajęć na wodzie.
6. Zrealizowania co najmniej jednego przedsięwzięcia, adresowanego do wszystkich uczniów danej szkoły/placówki, które przyczyniło się do rozwijania kompetencji kluczowych oraz budowania tożsamości pomorskiej dzieci i młodzieży.
7. Zrealizowania co najmniej jednego wydarzenia popularyzującego tematykę wodniacką w środowisku lokalnym.
8. Zrealizowania co najmniej dwóch przedsięwzięć, służących popularyzacji działalności szkoły/placówki w zakresie edukacji morskiej, adresowanych do środowiska oświatowego.
9. Rozwoju kompetencji zawodowych kadry pedagogicznej szkoły/placówki poprzez udział w kilku różnych zorganizowanych formach doskonalenia zawodowego z zakresu edukacji morskiej, np.:
 - a. sieciach współpracy i samokształcenia,
 - b. warsztatach,
 - c. konferencjach,
 - d. seminariach,
 - e. kursach żeglarskich i motorowodnych.

Działania uwzględnione we wniosku certyfikacyjnym mogą obejmować okres 3 lat przed złożeniem wniosku, nawet jeśli szkoła nie uczestniczyła wcześniej w PPEM, ale może się takimi działaniami wykazać.

Zachęcamy szkoły i placówki oświatowe do aktywnego uczestnictwa w Pomorskim Programie Edukacji Morskiej. Udział w programie nie tylko wzbogaca szkolną ofertę edukacyjną, ale także umożliwia uczniom zdobycie cennych umiejętności praktycznych, takich jak żeglarstwo czy nawigacja. Certyfikacja udziału w programie jest doskonałym sposobem na podkreślenie zaangażowania szkoły w promowanie aktywizujących metod nauczania, integrujących wiedzę z różnych dziedzin, rozwijanie świadomości na temat zrównoważonego rozwoju i ochrony środowiska morskiego. Dzięki takim inicjatywom uczniowie stają się bardziej świadomymi obywatelami, gotowymi podejmować działania na rzecz rozwoju i ochrony naszego wspólnego dziedzictwa Pomorza.

Iwona Poźniak-Szewczyk

Konsultant ds. edukacji morskiej i projektów edukacyjnych, koordynator Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Iwona Poźniak-Szewczyk

Zajęcia na fali

KONKURS DLA NAUCZYCIELI NA SCENARIUSZ ZAJĘĆ O TEMATYCE MORSKIEJ

„Zajęcia na fali” – konkurs dla nauczycieli na najlepszy scenariusz zajęć o tematyce morskiej – stanowi wyjątkową okazję, aby połączyć pasję do nauczania z fascynacją światem mórz i oceanów, wiedzą o zawo-

dach związanych z morzem i specyfiką regionu oraz kunsztem pedagogicznym w realizacji podstaw programowych różnych przedmiotów szkolnych, w połączeniu z tematyką morską i żeglarską. Konkurs organizowany jest przez Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku w ramach Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej z myślą o pedagogach, którzy pragną wzbogacić proces dydaktyczny o nowe, inspirujące treści związane z szeroko rozumianą edukacją morską i żeglarską. Turniej promuje innowacyjne podejście do nauczania, które w sposób interdyscyplinarny angażuje uczniów i rozwija ich zainteresowanie tematami związanymi z ekologią, biologią morską, geografiami, fizyką, matematyką oraz ochroną środowiska i równowagowym rozwojem.

Uczestnicy konkursu mają za zadanie stworzyć kreatywne i merytoryczne scenariusze zajęć, które nie tylko poszerzą wiedzę uczniów, ale również pobudzą ich wyobraźnię i zachęcą do aktywnego zgłębiania

wiedzy związanej z morzem, żeglarstwem i regionem. Dzięki temu turniejowi nauczyciele mają również możliwość wymiany doświadczeń i najlepszych praktyk, co przyczynia się do podnoszenia jakości edukacji w pomorskich szkołach.

25 października 2024 r. w Białym Spichlerzu w Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku odbyła się uroczystość wręczenia nagród Laureatom IV konkursu dla nauczycieli na scenariusz zajęć o tematyce morskiej „Zajęcia na fali”.

Grand Prix w tegorocznej edycji zdobyła **Adrianna Wisłocka** ze Szkoły Podstawowej w Biesowicach.

Pierwsze nagrody zdobyli:

- w kategorii edukacja przedszkolna: **Joanna Czerska**, Przedszkole Miejskie nr 3 w Ustce,
- w kategorii edukacja wczesnoszkolna: **Joanna Radowska**, Szkoła Podstawowa nr 2 w Kartuzach,
- w kategorii szkoła podstawowa kl. 4-8: **Artur Bojkowski**, Szkoła Podstawowa nr 9 w Słupsku,
- w kategorii szkoła ponadpodstawowa: **Magdalena Ankiewicz-Kopicka**, V Liceum Ogólnokształcące w Gdańsku.

II miejsce w kategorii szkoła podstawowa kl. 4-8 zajęła **Marta Kłosowska**, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Żukowie.

Wyróżnienie w konkursie otrzymali:

- **Magdalena Dwojak**, Szkoła Podstawowa w Kobylnicy,
- **Magdalena Kamińska**, Zespół Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej,
- **Sławomir Pobłocki**, Zespół Kształcenia i Wychowania w Brodnicy Górnej,
- **Joanna Konon**, Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Damnicy.

Wszystkim nagrodzonym i wyróżnionym serdecznie gratulujemy. Wasza kreatywność, zaangażowanie i umiejętność przekazywania wiedzy zasługują na najwyższe uznanie. Dzięki Waszym innowacyjnym po-

mysłom uczniowie mogą odkrywać fascynujący świat edukacji w sposób ciekawy i inspirujący. Wasze scenariusze konkursowe nie tylko wzbogacają szkolną ofertę edukacyjną, ale także przyczyniają się do kształtowania przyszłych pokoleń, które będą świadome znaczenia ochrony naszych zasobów morskich oraz będą budowały swoją tożsamość regionalną i związek z Pomorzem.

Dziękujemy Dyrekcji Muzeum Pomorza Środkowego – **Marzannie Mazur** za gościnę w Białym Spichlerzu. Dziękujemy też wszystkim Gościom i sympatykom edukacji morskiej i żeglarskiej, którzy wzięli udział w uroczystości wręczenia nagród Laureatom konkursu „Zajęcia na fali”. Specjalne podziękowanie kierujemy do **Fundacji Od Dziecka Do Kapitana: Janusza Frąckowiaka i Mateusza Glniewicza** – sponsorów tegorocznych nagród.

Dziękujemy też Przedszkolakom ze słupskiej „Niezapominajki” oraz zespołowi tanecznemu ze Szkoły Podstawowej nr 9 w Słupsku za wspaniałe występy artystyczne.

Serdecznie zapraszamy nauczycieli województwa pomorskiego wszystkich etapów kształcenia do udziału w V edycji konkursu na scenariusz zajęć o tematyce morskiej „Zajęcia na fali”! Wasze inspirujące scenariusze pomogą młodym ludziom poszerzać horyzonty i rozwijać swoje pasje – także te związane z morzem, edukacją morską i żeglarską. Niech Wasze pomysły nabiorą wiatru w żagle i wypłyną na bezkresne morza edukacji! Czekamy na Wasze zgłoszenia i życzymy powodzenia!

Informacje o V edycji konkursu znajdziesz tutaj.

Iwona Poźniak-Szewczyk

Konsultant ds. edukacji morskiej i projektów edukacyjnych, koordynator Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Adrianna Wiśłocka

Escape room na fali

SCENARIUSZ ZAJĘĆ O TEMATYCE MORSKIEJ

Poniżej prezentujemy scenariusz IV edycja konkursu dla nauczycieli na scenariusz zajęć o tematyce morskiej Zajęcia na fali”, którego Autorka otrzymała Grand Prix.

1. **Imię i nazwisko autora:** Adrianna Wiśłocka
2. **Nazwa i adres szkoły/placówki, w której przeprowadzono zajęcia otwarte:** Szkoła Podstawowa im. Janiny i Cyryla Zalewskich w Biesowicach
3. **Termin przeprowadzenia zajęć otwartych:** 30.04.2023
4. **Liczba nauczycieli obserwujących zajęcia:** 1
5. **Etap edukacyjny:** 2
6. **Przedmiot/rodzaj zajęć:** matematyka
7. **Temat zajęć:** Escape room na fali.
8. **Adresat zajęć:** klasa 6
9. **Cel ogólny (główny):** Zapoznanie uczniów z pojęciami matematycznymi, które mają również szerokie zastosowanie w życiu codziennym. Pozwalają lepiej poznawać otaczający nas świat oraz mogą inspirować do stawiania pytań i szukania na nie odpowiedzi.
10. **Cele operacyjne (szczegółowe):** Uczeń:
 - zna kolejność wykonywania działań,
 - zna takie pojęcia jak: skala, system rzymski, równanie
 - potrafi stosować umiejętność logicznego myślenia,
 - potrafi czytać instrukcje ze zrozumieniem
 - potrafi współpracować w grupie
11. potrafi wykorzystać wiedzę szkolną w sytuacjach praktycznych.
12. **Metody i techniki pracy dydaktycznej:** metoda problemowa; gra dydaktyczna typu escape room
13. **Formy pracy:** praca w grupach i zespołowa
14. **Środki dydaktyczne:** atlas geograficzny, instrukcja gry, karty z miejscem ukrycia zagadek, karty z zagadkami
15. **Opis przebiegu zajęć:**
 - I. **Cześć wstępna**
 - Nauczyciel podaje temat i cele lekcji.
 - Zespół klasowy zostaje podzielony na 3 grupy. Uczniowie losują karteczki z numerem grupy, w której będą pracować.
 - Nauczyciel rozdaje instrukcję gry i w razie pytań omawia jeszcze raz jej zasady.
 - II. **Cześć realizacyjna**
 - Każda z grup losuje numery zadań, których będzie szukać.
 - Grupy rozwiązują przykłady działań matematycznych, aby dowiedzieć się, gdzie na terenie szkoły znaleźć zadania.
 - Członkowie grup szukają zadań schowanych w kopertach w różnych częściach szkoły i przynoszą je

do klasy.

- Każda z grup rozwiązuje po 12 zadań wykorzystując do tego instrukcje i potrzebne pomoce dydaktyczne, a odpowiedzi zapisuje na kartce.
- Grupy prezentują swoje rozwiązania. Za każde zadanie można otrzymać 12 monet (cukierków) schowanych w tajemniczych kufrach. Jeśli tylko jedna grupa rozwiąże poprawnie zadanie, to ona otrzymuje 12 monet. Jeśli wszystkie grupy rozwiążą dobrze zadanie, to każda grupa dostaje po 4 monety. Jeśli tylko dwie grupy podadzą dobrą odpowiedź, to każda z nich otrzyma po 6 monet.
- Zabawa kończy się, gdy zastaną sprawdzone wszystkie odpowiedzi do zadań i uda się pomóc Robinsonowi odnaleźć skarb. Drużyna, która zdobyła najwięcej monet otrzymuje dodatkowy kufer np. ze słodką niespodzianką.

III. Część podsumowująca

- Nauczyciel ocenia pracę uczniów – podaje informację zwrotną na temat ich pracy na lekcji.
- Uczniowie wypełniają ankietę pt. „BILET WYJŚCIA z escape room”.
- Uczniowie porządkują miejsce pracy.

16. Refleksja autora scenariusza po przeprowadzeniu zajęć (uwzględniająca informację zwrotną od uczniów biorących udział w zajęciach oraz nauczycieli obserwujących).

- Uczniowie aktywnie brali udział w zajęciach. Nawet nieśmiali czy mniej zdolni podejmowali się próby wykonania zadań. Uczniowie byli zadowoleni, że mogli wziąć udział w takiego typu zajęciach. Chcieliby uczestniczyć w kolejnej lekcji otwartej. Nauczyciel może zdecydować, że każda z drużyn wykona tylko po 4 wylosowane przez siebie zadania. Tego typu zajęcia można przeprowadzić również z dziećmi i rodzicami, jako grę integracyjną. Jedna drużyna to drużyna dzieci, a druga to dorośli.

Scanuj qr kod
i pobierz załączniki

Adrianna Wiśłocka

Nauczycielka matematyki w Szkole Podstawowej im. Janiny i Cyryla Zalewskich w Biesowicach.

Justyna Szczypek-Bogdanowicz

Erasmus Days 2024 INNOWACJE W EDUKACJI I WSPÓŁPRACY MIĘDZYNARODOWEJ

Uniwersytet WSB Merito w Gdyni oraz Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku zorganizowali 17 października 2024 r. konferencję pt. „Erasmus Days 2024 - doradztwo zawodowe i innowacje w międzynarodowej edukacji”, w ramach europejskiego festiwalu Erasmus Days 2024. Wydarzenie zgromadziło ekspertów, nauczycieli i liderów edukacji, oferując przestrzeń do wymiany doświadczeń i prezentacji nowatorskich rozwiązań. Wiele uwagi poświęcono praktycznym projektom oraz zastosowaniu technologii w edukacji.

Konferencję otworzyli przedstawiciele Uniwersytetu WSB Merito w Gdyni i PODN w Słupsku: prof. Artur Kozłowski, prorektor ds. Nauki i Współpracy Zagranicznej, oraz Mariusz Barański, dyrektor PODN w Słupsku. Podkreślili rolę współpracy międzynarodowej w rozwoju edukacji oraz znaczenie łączenia inicjatyw lokalnych z projektami o zasięgu europejskim.

Razem „robimy doradztwo”

Aleksandra Cięglewicz-Wachowiak, dyrektor Centrum Kształcenia Ustawicznego w Sopocie oraz Katarzyna Abramowicz, koordynatorka Gdyńskiej Sieci Doradztwa Zawodowego, zaprezentowały pilotażowy projekt doradztwa zawodowego. Inicjatywa ma na celu wspieranie uczniów w świadomym planowaniu kariery zawodowej poprzez personalizowane podejście oraz współpracę z lokalnymi samorządami. Podkreślono znaczenie bliskiego kontaktu z uczniami oraz tworzenia przestrzeni, w której ich marzenia zawodowe mogą się rozwijać.

Projekty partnerstwa w Erasmus+

Jacek Andrzejewski, nauczyciel języka niemieckiego i ekspert w realizacji międzynarodowych projektów edukacyjnych, egzaminator i multiplikator Instytutu Goethego w Warszawie, przedstawił przykłady udanych inicjatyw w ramach programu Erasmus+. W swoim wystąpieniu skupił się na projektach łączących historię i pokolenia oraz rozwój kompetencji. Omówił rolę lokalnych społeczności w tworzeniu przestrzeni do edukacji przez całe życie oraz korzyści płynące z zaangażowania w projekty międzynarodowe.

AI w edukacji

Marek Ożarowski, wykładowca Uniwersytetu WSB Merito w Gdańsku i Gdyni, wprowadził uczestników w świat sztucznej inteligencji (AI) w kontek-

ście edukacji. W swoim wystąpieniu podkreślił, jak AI może wspierać transparentność w projektach międzynarodowych, zwiększając efektywność komunikacji i zarządzania. Przedstawił przykłady, jak narzędzia AI mogą ułatwiać monitorowanie postępów i analizowanie wyników współpracy między instytucjami.

Erasmus+ od teorii do praktyki

Łucja Gasik-Rachubińska z Zespołu Współpracy z Regionami Erasmus+ InnHUB Gdańsk, Narodowa Agencja Programu Erasmus+ i Europejskiego Korpusu Solidarności omówiła na konkretnych przykładach praktyczne możliwości realizacji projektów. Wskazała źródła finansowania, które mogą wspierać instytucje edukacyjne w nawiązywaniu partnerstw.

Debata „Pokaż swój projekt”

Podczas tej innowacyjnej sesji uczestnicy mieli okazję zaprezentować swoje projekty edukacyjne. Debatę moderowała oraz wzięła w niej udział Justyna Szczypek-Bogdanowicz z PODN w Słupsku, a w panelu uczestniczyli liderzy lokalnych inicjatyw edukacyjnych: Beata Przyradska reprezentująca V Liceum Ogólnokształcące im. płk. Stanisława Dąbka w Gdyni oraz Alina Fegler-Kotkiewicz ze Stowarzyszenia EDUQ z Lęborka. Dyskusja koncentrowała się na innowacyjnych metodach realizowania projektów, możliwościach współpracy oraz wyzwaniach z nimi związanych. Odniesiono się również do genezy projektów, ich kluczowych celów i rezultatów. Zdecydowano, że zgrany zespół projektowy jest fundamentem sukcesu.

**Podsumowania i zakończenia konferencji do-
konały** Justyna Szczypek-Bogdanowicz (PODN w Słupsku) oraz Monika Kucharczyk (UWSB Merito w Gdyni), które podziękowały uczestnikom za aktywny udział i przedstawiły **kluczowe wnioski płynące z konferencji:**

- Zwiększenie inwestycji w projekty międzynarodowe:** istotne jest, aby zwiększać inwestycje w projekty międzynarodowe, co można realizować nie tylko w ramach programu Erasmus+, ale także z wykorzystaniem innych źródeł finansowania. Należą do nich Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER), Polsko-Litewski Fundusz Wymiany Młodzieży, Polsko-Ukraińska Rada Wymiany Młodzieży, Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej, Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027,

Eurodesk oraz Erasmus+ Akcja Młodzież i wiele innych.

- Rozwój kompetencji kluczowych:** projekty współpracy przyczyniają się do rozwoju kompetencji kluczowych, takich jak aktywność społeczna, przedsiębiorczość, postawy obywatelskie oraz rozwój osobisty. Obejmują one również kompetencje międzykulturowe, językowe i cyfrowe, które są istotne nie tylko dla uczniów, ale także dla zespołów nauczycielskich. Gwarantują wszechstronny rozwój szkoły.
- Wsparcie doradztwa zawodowego:** niezbędne jest wdrażanie programów doradczych, które pomogą uczniom lepiej zrozumieć swoje ścieżki kariery oraz możliwości zawodowe w kontekście globalnym.
- Integracja technologii w nauczaniu:** współczesne szkoły mają za zadanie skutecznie integrować technologie w procesie nauczania. Wykorzystanie nowoczesnych narzędzi technologicznych jest kluczowe dla podnoszenia jakości edukacji oraz dostosowywania jej do potrzeb XXI wieku.
- Transformacja edukacji** jest niezbędna dla przygotowania uczniów do wyzwań współczesnego świata.

ta. Międzynarodowa współpraca oraz innowacyjne podejścia do nauczania stanowią fundamenty przyszłości edukacji, umożliwiając rozwój kompetencji istotnych na rynku pracy i w życiu społecznym.

Jeśli chcesz realizować projekty międzynarodowe w swojej szkole i potrzebujesz wsparcia serdecznie zapraszam do kontaktu na j.szczypek@podn.slupsk.pl

Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku zaprasza do śledzenia efektów swojej współpracy międzynarodowej w projekcie *CogniQuest* w ramach programu Erasmus+ w zakresie rozwijania umiejętności metapoznawczych uczniów szkół podstawowych na www.cogniquest.eu

Justyna Szczypek-Bogdanowicz

Konsultant ds. kompetencji kluczowych i projektów międzynarodowych, koordynator projektu CogniQuest Erasmus+ w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku. Magister filologii angielskiej, entuzjastka i propagatorka różnorodności i współpracy w edukacji.

[dostęp 12.12.2024]

Raport

W warunkach transformacji cyfrowej kluczowym zasobem staje się wiedza, a kluczową kompetencją ludzi i organizacji – sposób i szybkość jej pozyskiwania i wykorzystywania. Na rynku pracy kształtowanym przez procesy automatyzacji i platformizacji odnajdą się tacy pracownicy, którzy bazując na zaawansowanych kompetencjach poznawczych, społecznych i technicznych (w tym cyfrowych) będą potrafili dostosowywać profil swoich umiejętności do szybko zmieniających się oczekiwań pracodawców.

dr. hab. Renata Włoch dr. hab. Katarzyna Śledziwska

KOMPETENCJE PRZYSZŁOŚCI

JAK JE KSZTAŁTOWAĆ W ELASTYCZNYM EKOSYSTEMIE EDUKACYJNYM?

RYS. Z RAPORTU: Kompetencje przyszłości w podziale na trzy grupy umiejętności: poznawcze, społeczne i techniczne

Ze strony: https://delab.uw.edu.pl/wp-content/uploads/2024/04/kompetencje_przyszlosci_raport-1.pdf

Joanna Pawlak-Jęczewska

Jak doradca zawodowy może wspomóc osobę z niepełnosprawnością w poszukiwaniu pracy – wizyta studyjna w Fundacji PRZYSTAŃ

7 listopada 2024 r. w Fundacji PRZYSTAŃ w Słupsku odbyła się wizyta studyjna nt. „Jak doradca zawodowy może wspomóc osobę z niepełnosprawnością w poszukiwaniu pracy”, której organizatorem był Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

W spotkaniu wzięli udział doradcy zawodowi oraz nauczyciele przedmiotów zawodowych ze Słupska, Czarnego i Człuchowa. Spotkanie prowadziła prezeska Fundacji Zofia Stodoła. Uczestnicy dowiedzieli się, w jaki sposób funkcjonuje organizacja oraz mogli zobaczyć, w jakich warunkach i jakie prace wykonują podopieczni. Zofia Stodoła poinformowała, iż przedsiębiorstwo, które prowadzi Fundacja ma charakter społeczny, co oznacza, że wszystkie wypracowane środki przeznaczone są na pomoc podopiecznym.

Uczestnicy zobaczyli pracownię montażu, poligraficzną oraz rękodzieła. W pracowni montażu obserwowali pracę podopiecznych Fundacji przy: pakowaniu, kompletowaniu, etykietowaniu, foliowaniu, składaniu, oklejaniu oraz prostych pracach fizycznych. W pracowni poligraficznej osoby niepełnosprawne tworzą: ulotki, plakaty, banery, wizytówki, naklejki, etykiety. Natomiast w pracowni rękodzieła uczestników zachwyciły prace wykonane przez podopiecznych. Były to piękne, niepowtarzalne przedmioty, w dużej mierze wykonane z gliny. Warto zauważyć, że proces powstawania takich glinianych rękodzieł jest niezwykle pracochłonny i czasochłonny, wymaga też precyzji, cierpliwości i znajomości techniki wypalania ceramiki.

Zofia Stodoła opowiedziała także o sklepie charytatywnym, który prowadzi Fundacja. Sprzedawane są w nim rękodzieła wykonane przez podopiecznych, a także odzież i inne rzeczy przekazane do sklepu bezpłatnie przez ludzi dobrej woli. Lokal znajdował się w Słupsku przy ul. Wojska Polskiego, a obecnie jest w trakcie przeprowadzki do galerii „Podkowa”. Pod czujnym okiem opiekunów w sklepie także pracują podopieczni Fundacji, którzy obsługując klientów – uczą się podstaw handlu i mają okazję do rozwijania kompetencji społecznych.

Uczestnicy spotkania byli zachwyceni domową, przyjazną atmosferą panującą w Fundacji PRZYSTAŃ.

Radość i uśmiech na twarzach podopiecznych, który zobaczyliśmy były bezcenne. Osoby niepełnosprawne wykonują prace pod opieką swoich asystentów, a za nią otrzymują wynagrodzenie. Na stałe w przedsiębiorstwie jest zatrudnionych 30 osób z niepełnosprawnością. Szefowa Fundacji opowiadała, iż zgłasza się do niej bardzo dużo osób, które chętnie podjęłyby pracę, ale niestety organizacja nie dysponuje odpowiednią przestrzenią lokalową i ma także ograniczone środki finansowe.

Wielu uczestników wizyty studyjnej było po raz pierwszy w tej Fundacji i po raz pierwszy widziało osoby z niepełnosprawnością intelektualną przy pracy. Wszyscy jednogłośnie zgodzili się, że takich miejsc powinno być zdecydowanie więcej, ponieważ osoby z autyzmem czy niepełnosprawnością intelektualną po zakończeniu nauki bardzo często skazane są na izolację w domach, nie mając szans na pracę i usamodzielnienie. Doradcy zawodowi i nauczyciele otrzymali informację i przekonali się na własne oczy, że osoby niepełnosprawne mogą pracować i czerpać radość z wykonywanej pracy.

Z informacji zwrotnej udzielonej nam przez uczestników spotkania wynika, że było to dla nich ważne wydarzenie pozwalające wzbogacić wiedzę na temat rynku pracy dla osób z niepełnosprawnością. Spotkanie dostarczyło wiele emocji, wzruszeń i wzajemnej życzliwości.

Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku już dziś planuje kolejne wizyty studyjne w różnych zakładach produkcyjnych, gdyż obserwacja miejsc pracy i pracowników w ich „naturalnym środowisku” to najlepszy sposób na wzbogacanie wiedzy i doskonalenie warsztatu pracy doradców zawodowych. Takie spotkania to także znakomita okazja do poznawania lokalnych zakładów pracy oraz nawiązywania nowych kontaktów.

Joanna Pawlak-Jęczewska

Konsultant ds. wspomagania nauczycieli przedmiotów zawodowych i doradców zawodowych w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

Katarzyna Nowak

Erasmus Plus na plus

W ramach przedsięwzięcia **Naucz się i podaj dalej**, o numerze 2023-1-PL01-KA122-SCH-000138415, realizowanego w II Liceum Ogólnokształcącym im. gen. Władysława Andersa w Chojnicach na zasadach Programu Erasmus+ w ramach projektu *Zagraniczna mobilność edukacyjna uczniów i kadry edukacji szkolnej* (finansowanego ze środków programu Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego) w dniach 01.07.2024-05.07.2024 miałam okazję uczyć się do szkoły Bayswater w Limassol na Cyprze na kurs *Methodology of TEFL*.

Kurs okazał się niezwykle cennym doświadczeniem. Zajęcia w szkole były przede wszystkim okazją, by – niezależnie od wieloletniego stażu pracy – jeszcze raz przyjrzeć się metodom, z których korzystamy na lekcjach z naszymi uczniami. To, co na pierwszy rzut oka wydawało się powtórzeniem wiadomości dotyczących *Grammar Translation Method, Communicative Approach, Project Based Learning* oraz wykorzystaniu literatury – podczas zajęć na Cyprze zyskało zupeł-

nie nowy wymiar. W grupie złożonej z nauczycieli z różnych części Polski mogliśmy wymieniać uwagi i spostrzeżenia na temat tego, jak w praktyce szkolnej rzeczywiście wykorzystujemy wiedzę teoretyczną. Szczególnie przydatne okazały się lekcje, na których omawialiśmy projekty. Oprócz cennych wskazówek na temat tego, jak je wprowadzać, jak formułować cele i zadania, jak planować i monitorować pracę uczniów, mogliśmy przyjrzeć się projektom realizowanym w szkole Bayswater. To co mnie w nich najbardziej zachwycało to, że większość z nich była wykonana ręcznie, nie były to tylko komputerowo generowane pokazy slajdów, co niestety zaczyna być normą w polskich szkołach (przynajmniej takie są moje obserwacje i doświadczenia). Z wielką przyjemnością oglądałam też projekty uczniów realizowane pod kierunkiem nauczycieli – moich kolegów z kursu. Udział w takich zajęciach to gwałtowna „burza mózgów” i bank pomysłów do wykorzystywania na wielu lekcjach.

Niemniej ważne były lekcje, podczas których wcielaliśmy się w role uczniów i braliśmy udział w debatach. Zarówno tematy debat, sposób przygotowywania się do nich, szukanie argumentów, a potem kontrargumentów, aby w końcu całkowicie się zaangażować w dyskusję z grupą przeciwną i wygrać – to były bezcenne chwile i doświadczenia.

Z kolei zajęcia o wykorzystywaniu literatury na codziennych lekcjach uzmysłowiły mi, jak wielu z moich uczniów sięga po książkę w języku angielskim z własnej woli. Zaintrygowało i zainspirowało mnie to tak bardzo, że zdecydowałam się zachęcać młodzież, by jeszcze więcej czytali, a następnie dzielili się swoimi wrażeniami na forum klasy. Ważne jest dla mnie, by moi podopieczni czytali dla przyjemności, by przyswajali sobie nowe słownictwo i potrafili oraz chcieli z entuzjazmem o tym opowiadać kolegom. Pierwsze reakcje są bardzo pozytywne i choć pomysł zakiełkował już latem na Cyprze, na jego efekty jeszcze trochę poczekam, gdyż wyzwanie dotyczy całego roku szkolnego.

Wszystkie zajęcia, w których uczestniczyłam były doskonale przygotowane, generowały mnóstwo nowych pomysłów i stawały się przyczynkiem do dyskusji pomiędzy nami – uczestnikami. Bez względu na temat – czy to omawianie poezji (*Remember Christiny Rossetti*), czy prozy (*The Picture of Dorian Gray* Oscara Wilde’a), czy wprowadzanie czasu present perfect – zawsze była to przestrzeń do wymiany poglądów dotyczących słuszności lub nie wybranego podejścia do zagadnienia. Te refleksje wciąż mi towarzyszą.

Tygodniowy moduł zakończył się piątkowym testem, który – oprócz sprawdzenia i utrwalenia naszej wiedzy – uzmysłowił nam też, jakie emocje każdego dnia towarzyszą polskiej młodzieży podczas sprawdzianów i prac klasowych. Postawienie się dosłownie w ich sytuacji, po wielu latach stania po drugiej stronie biurka, jest niewątpliwie wartością dodaną, krokiem w stronę jeszcze większego zrozumienia młodych ludzi. To doświadczenie bezcenne.

Kolejną zaletą uczęszczania do szkoły na Cyprze była możliwość poznania nowej kultury. Prowadząca zajęcia Karine, bardzo obrazowo omawiała ciekawostki dotyczące cypryjskiego systemu edukacji, a także z niezwykłą serdecznością opowiadała o stylu życia Cypryjczyków, historii kraju i samego miasta Limassol. Mogłam też przypomnieć sobie, jak ogromny zasięg ma język angielski. Dzięki temu teraz z jeszcze większym przekonaniem rozmawiam z uczniami w II LO w Chojnicach o tym, jak ważna jest znajomość języków obcych i jakie może to mieć znaczenie w codziennym życiu, gdy nagle trzeba porozumieć się z farmaceutą, lekarzem, kelnerką...

Powiedzenie, że podróże kształcą w przypadku tego wyjazdu nabiera wielorakiego wymiaru. Ta wyprawa – mimo, iż odbywała się w wakacyjnych miesiącach – wyjątkowo obfitowała w ciekawe, inspirujące i pouczające lekcje. Z Cypru wróciłam z nowymi pomysłami na atrakcyjne zajęcia oraz doświadczeniem i wiedzą, której nie posiadałabym gdyby nie kurs *Methodology of TEFL*. Wszystkim nauczycielom polecam taką formę nauki.

Katarzyna Nowak

Dyplomowany nauczyciel języka angielskiego w II Liceum Ogólnokształcącym im. gen. Władysława Andersa w Chojnicach. W latach 2020-2023 doradca metodyczny j. angielskiego w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku. Uczestniczyła w pracach nad tłumaczeniem książek: „Zrozumieć postmodernizm: sceptycyzm i socjalizm od Rousseau do Foucaulta” S.H.R. Hicks’a (2016) oraz „Myślenie krytyczne i indoktrynacja” H. Siegel’a (2019).

Nauczyciel Pomorza 2024

Fot. Karol Stańczak. Ze strony: <https://pomorskie.eu/>

19 października 2024 roku, z okazji Dnia Edukacji Narodowej, ogłoszone zostały wyniki dziewiątej edycji konkursu **Nauczyciel Pomorza 2024**. Ten zaszczytny tytuł przypadł **Tomaszowi Markowi Kacikowi**, nauczycielowi fizyki w I Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Skłodowskiej-Curie w Tczewie. Zachęcamy do lektury zapisu rozmowy z Nauczycielem Pomorza 2024.

Wyróżnienia w konkursie Nauczyciel Pomorza 2024 otrzymało 4 pedagogów:

- **Małgorzata Anna Fałtynowicz** – nauczycielka języka polskiego z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego nr 8 w Gdańsku,
- **Anna Rybakowska** – nauczycielka języka polskiego, bibliotekarka z Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Drewnicy,
- **Anna Maria Świetlik-Ciba** – nauczycielka języka polskiego, wychowawczyni oraz surdopedagożka z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 dla Nieśłyszących i Słabosłyszących im. Jana Sierzyńskiego w Wejherowie,
- **Gabriel Marian Wołosewicz** – nauczyciel chemii oraz przedmiotów zawodowych z Powiatowego Zespołu Szkół w Redzie.

Finalistami konkursu zostali także:

- **Krystyna Małgorzata Kożykowska** – nauczycielka języka kaszubskiego, języka polskiego, oligofrenopedagog oraz wicedyrektor ze Specjalnego Ośrodka Szkolno-Wychowawczego im. Dzieci Europy w Bytowie,
- **Beata Sylwia Krzeszowska-Sarzyniak** – nauczycielka historii, muzyki, wiedzy o społeczeństwie oraz historii i teraźniejszości z Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 1 w Kwidzynie,
- **Katarzyna Malinowska-Rezk** – nauczycielka wychowania fizycznego z Ośrodka Szkolno-Wychowawczego nr 2 dla Nieśłyszących i Słabosłyszących im. Jana Sierzyńskiego w Wejherowie,
- **Róża Skrzypska** – nauczycielka języka polskiego oraz informatyki ze Szkoły Podstawowej im. Jana Kochanowskiego w Kończewie,
- **Katarzyna Tomasiak** – nauczycielka przedmiotów zawodowych (artystycznych) z Zespołu Szkół Technicznych w Słupsku.

Laureatowi i wszystkim Finalistom serdecznie gratulujemy!

Potrafę dogadać się z każdym uczniem i zainteresować go przedmiotem

Rozmowa z Panem Tomaszem Markiem Kacikiem, laureatem Konkursu Nauczyciel Pomorza 2024

Fot. Karol Stańczak. Ze strony: <https://pomorskie.eu/>

Co czuje i jak się czuje tegoroczny laureat zaszczytnego tytułu Nauczyciel Pomorza 2024?

Teraz jestem zadowolony, że doceniono moje działania, ale na początku, gdy dotarła do mnie informacja, że jestem w gronie 10 finalistów konkursu Nauczyciel Pomorza byłem bardzo zaskoczony. Później tak sobie myślałem, że dobrze by było być w grupie laureatów, wiadomo apetyt rośnie w miarę jedzenia 😊

Jak uczniowie odebrali tak honorowe wyróżnienie swojego Profesora?

Część uczniów wiedziało, że jestem w gronie wyróżnionych nauczycieli, ponieważ nagrywane były lekcje z ich udziałem w celu zaprezentowania krótkiego filmu podczas gali. Mówili, że trzymają kciuki. I widać trzymali mocno ..., ale w poniedziałek po niedzielnej gali wręczenia nagród to był „kosmos”. Pani Dyrektor wraz z uczniami i oczywiście nauczycielami przygotowali wielką niespodziankę, podczas której był tort, lokalna telewizja i mnóstwo ciepłych słów i gratulacji. Będą to pamiętać do końca życia 😊 Dziękuję Curie.

Naucza Pan fizyki, a wiadomo, że nie jest to przedmiot łatwy i wielu młodym ludziom sprawia trudność. Jaki ma Pan sposób na zainteresowanie uczniów fizyką?

Zgadza się, jest to trudny przedmiot. Wymaga od uczniów abstrakcyjnego myślenia, łączenia faktów i interdyscyplinarnej wiedzy, a do tego językiem fizyki jest równie trudna matematyka. Fizyka, astronomia i ciężka muzyka to moje pasje, zatem wystarczy je z fascynacją przekazywać młodym ludziom, a oni wybaczą, że się jest wymagającym nauczycielem. Nie jest to trudne, fizyka jest wokół nas, jest wszędzie. Łatwo jest wymyśleć jakiś pokaz, doświadczenie, które przeprowadzą uczniowie lub namówić ich do zaprezentowania swoich pomysłów... Zadania można sformułować w taki sposób, aby nie tylko sprawdzały kompetencje, ale były też ciekawe i inspirujące.

Co uważa Pan za swój największy sukces zawodowy? Jakie ma Pan plany?

Powiem krótko. Potrafę dogadać się z każdym uczniem i zainteresować go przedmiotem. Pamiętam, jak na zajęcia z fizyki, w ramach projektu *Zdolni z Pomorza*, przychodzili także drugo i trzecioklasiści, którzy nie mieli już tego przedmiotu, gdyż w trzyletnim liceum na poziomie podstawowym kończył się on po pierwszej klasie. Uczniowie przychodzili, bo naprawdę lubili fizykę, nasze doświadczenia i wspólne, kreatywne spędzanie czasu.

Plany zawodowe – to tak zmienić swoje metody i narzędzia pracy, aby moi uczniowie uczyli się dla siebie, a nie dla ocen, bo z tym jest problem.

Na przestrzeni 25 lat młodzież zmieniła się. Przed jakimi nowymi wyzwaniami staje dziś nauczyciel?

Tak zmienia się i mam wrażenie, że coraz szybciej, a my uczyliśmy jak dawniej. Cały system jest skostniały. Na szczęście są grupy zapaleńców, którzy na własną rękę próbują przeć do przodu, nie oglądają się na innych tylko usiłują coś zmienić. Mam poczucie, że wreszcie większa grupa naukowców zajęła się tym tematem, tzn. edukacją, a w szczególności czynnikami warunkującymi efektywność kształcenia. Gdybym dzisiaj miał określić największe wyzwanie dla nauczycieli, to byłaby to sztuczna inteligencja – narzędzie, które zmieni obraz edukacji nie tylko szkolnej.

Praca nauczyciela nie jest łatwa i konieczny jest odpoczynek. Jak spędza Pan wolny czas? Jakie są Pana pasje?

O pasjach już mówiłem 😊 Dużo słucham muzyki (death metal, thrash...), wyszukuję tej tak zwanej podziemnej i kupuję płyty CD (tak, tak, płyty CD) prosto od zespołów. Czytam szeroko pojętą literaturę fantastyczną, ale także historię świata starożytnego.

Praca w szkole męczy mnie umysłowo, dlatego najlepiej odpoczywam robiąc coś fizycznie. Po prostu nie lubię biernego spędzania czasu (np. oglądając TV). Zawsze muszę być w ruchu, bo tak najlepiej regeneruję siły.

O czym marzy Nauczyciel Pomorza 2024, nie tylko zawodowo?

Mam wielkie marzenie i powoli je realizuję, ale jeszcze długa droga do osiągnięcia celu 😊

Z Panem Tomaszem Markiem Kacikiem, laureatem Konkursu Nauczyciel Pomorza 2024, nauczycielem fizyki w I Liceum Ogólnokształcącym im. Marii Skłodowskiej-Curie w Tczewie rozmawiała **Dorota Iwanowicz**, konsultant w PODN w Słupsku.

Rzeczpospolita
PolskaURZĄD MARSZAŁKOWSKI
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGOUnia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny

Działania w Projekcie

„Regionalny program wyrównywania szans edukacyjnych uczniów pomorskich szkół”

Iwona Poźniak-Szewczyk

Konkurs „Pomorskie inspiruje uczniów”

Konkurs „Pomorskie inspiruje uczniów” organizowany był przez Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku w ramach projektu pn. „Regionalny program wyrównywania szans edukacyjnych uczniów pomorskich szkół”, zwanego dalej „Projektem” FEPM.05.08-IZ.00-0075/23 realizowanego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027, Priorytet 5 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFS+), Działanie 5.8. Edukacja ogólna i zawodowa, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus oraz budżetu państwa.

Celne Konkursu było: motywowanie uczniów do zdobywania wiedzy i rozwoju uzdolnień; zwiększenie szans na sukces edukacyjny uczniów poprzez rozwój kompetencji kluczowych, zainteresowań i talentów; kształtowanie wśród uczniów postaw obywatelskich, proekologicznych, wpływających na budowanie więzi lokalnych i regionalnych, a także promowanie aktywnego i zdrowego trybu życia; wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów napotykających bariery o charakterze społecznym, ekonomicznym lub terytorialnym.

Zadanie konkursowe polegało na nakręceniu 2-3 minutowego filmu, który ukazywałby województwo pomorskie w jednym z wybranych obszarów tematycznych:

- ekologia, klimat, ochrona środowiska,
- odnawialne źródła energii w naszym regionie,
- aktywny i zdrowy tryb życia,
- historia i tradycje pomorskie, ciekawe postacie naszego regionu,

- inicjatywy uczniowskie podejmowane np. w ramach wolontariatu, działalności młodzieżowych rad miast lub gmin, samorządu uczniowskiego;
- turystyka i sporty wodne na Pomorzu,
- zawody związane z regionem i gospodarką morską.

III edycja konkursu, związanego z tygodniowym nagrodowym rejsiem dalekomorskim Pogorią, stała na bardzo wysokim poziomie. Uczniowie szkół ponadpodstawowych z 15 miejscowości województwa pomorskiego (Gdańsk, Gdynia, Sopot, Słupsk, Kartuzy, Barlewicki, Miastko, Czarne, Władysławowo, Przedkowo, Bolesławowo, Rumia, Wejherowo, Sierakowice, Puck) zaprezentowali bardzo różnorodne zagadnienie związane z obszarami wyszczególnionymi w regulaminie konkursu. W sposób syntetyczny, a zarazem kreatywny przedstawili swój punkt widzenia na historię, współczesność i rozwój regionu.

Cenne jest to, że uczestnicy konkursu spojrzeli na Pomorze w sposób lokalny, doceniając walory swoich małych ojczyzn i dostrzegając istniejący w nich potencjał, zarówno przyrodniczy, turystyczny, jak i gospodarczy, związany z odnawialnymi źródłami energii.

Zwrócili też uwagę na przedsięwzięcia i inwestycje, które sprzyjają prowadzeniu aktywnego i zdrowego trybu życia: plenerowe siłownie, ścieżki rowerowe, pomorskie szlaki kajakowe, atrakcyjne place zabaw - także te specjalistyczne, do uprawiania sportów rowerowych, czy ćwiczeń siłowych bardziej wyczynowo.

Cieszy fakt, że starania wojewódzkie pomorskiego, zmierzające do upowszechnienia edukacji morskiej i żeglarskiej w regionie, przynoszą efekty i coraz więcej młodych ludzi rozwija swoje pasje żeglarskie w różnych miejscach województwa, nie tylko nad morzem i dostrzega w sportach wodnych nie tylko rekreację, ale też aspekt wychowawczy, kształtujący postawę, charakter i przygotowujący do dorosłego życia.

Budujące jest to, że młodzież wykazała się podczas kręcenia filmików konkursowych dużą uważnością i wiedzą na temat tego, co dzieje się w najbliższym otoczeniu w zakresie ekologii i odnawialnych źródeł energii: obiekty małej retencji, łąki kwietne, farmy wiatrowe, biooczyszczalnie, elektrownie wodne to tematy chętnie podejmowane w pracach konkursowych.

Młodzi ludzie – żyjąc współcześnie – nie zapominają o historii i postaciach ważnych dla regionu. Wśród tych, którzy zostali bohaterami prac konkursowych znaleźli się między innymi: Karol Olgierd Borchardt, Mamert Stankiewicz, Jan Heweliusz, rodzina Sierakowskich z Waplewa Wielkiego, Lech Bądkowski oraz postaci charakterystyczne dla sopockiego Monciaka: Peter Konfederat i Parasolnik.

Częsty wybór tematów związanych z ekologią, zdrowym trybem życia i aktywnością nie tylko fizycz-

ną, ale też tą związaną z wolontariatem i przedsięwzięciami prospołecznymi dowodzi, że świadomość młodego pokolenia na temat potrzeb współczesnego społeczeństwa oraz problemów naszej planety jest duża i daje nadzieję na dbałość młodych o zrównoważony rozwój w przyszłości.

Uczestnicy konkursu wykazali się również dużymi umiejętnościami technicznymi w przygotowaniu swoich prac filmowych: ciekawe ujęcia, interesujące zdjęcia, animacje, efekty filmowe, dobry montaż oraz krytyczne korzystanie z możliwości wspomnienia się sztuczną inteligencją, to cechy wielu nadesłanych na konkurs prac.

Wszystkim 36 laureatom konkursu serdecznie gratulujemy i życzymy wiatru w żagle podczas nagrodowego, tygodniowego rejsu po Morzu Śródziemnym na pokładzie Pogorii.

Iwona Poźniak-Szewczyk

Konsultant ds. edukacji morskiej i projektów edukacyjnych, koordynator Pomorskiego Programu Edukacji Morskiej w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

dr Anna Kreft

Pomorska Liga Edukacyjna w roku szkolnym 2024/2025 już ruszyła

Pomorska Liga Edukacyjna (PLE) to konkurs dla uczniów z województwa pomorskiego z **matematyki, biologii/chemii oraz przedmiotów rozwijających kompetencje społeczne**, którego realizację rozpoczęto w październiku roku szkolnego 2024/2025. Organizatorem jest Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku. Adresatami Pomorskiej Ligi Edukacyjnej są uczniowie dwóch poziomów edukacyjnych: szkoły podstawowej oraz szkoły ponadpodstawowej.

Celem PLE jest:

1. motywowanie uczniów do zdobywania wiedzy i rozwoju uzdolnień;
2. zwiększenie szans na sukces edukacyjny uczniów poprzez rozwój kompetencji kluczowych, zainteresowań i talentów;
3. kształtowanie wśród uczniów postaw obywatelskich, proekologicznych, wpływających na budowa-

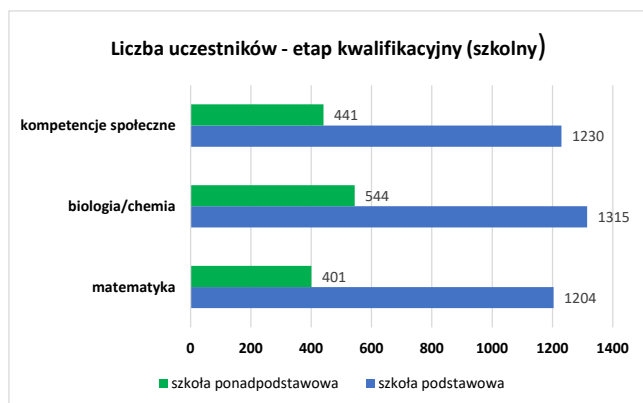
nie więzi lokalnych i regionalnych, a także promowanie aktywnego i zdrowego trybu życia;

4. wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów napotykających bariery o charakterze społecznym, ekonomicznym lub terytorialnym, a także:

- popularyzacja przedmiotów ścisłych i rozwijających kompetencje społeczne;
- wzmacnianie motywacji uczniów do zdobywania wiedzy i rozwijania własnych uzdolnień;
- stwarzanie sytuacji pobudzających uczniów do twórczego myślenia i sprawdzania nabytych umiejętności;
- wdrażanie do samokształcenia i samorozwoju, kreatywnego podejścia do rozwiązywania problemów;
- inspirowanie uczniów do obserwacji otaczającego świata, stwarzanie możliwości wykonywania doświadczeń/eksperymentów, prowadzenia obserwacji, ilustrujących procesy zachodzące wokół człowieka;
- kształtowanie umiejętności posługiwania się metodą naukową w praktyce i teorii;
- kształtowanie zdolności do konstruktywnego porozumiewania się w różnych sytuacjach komunikacyjnych, wyrażania różnych punktów widzenia, kierowania się empatią; wykazywanie się tolerancją;
- promowanie osiągnięć uczniów.

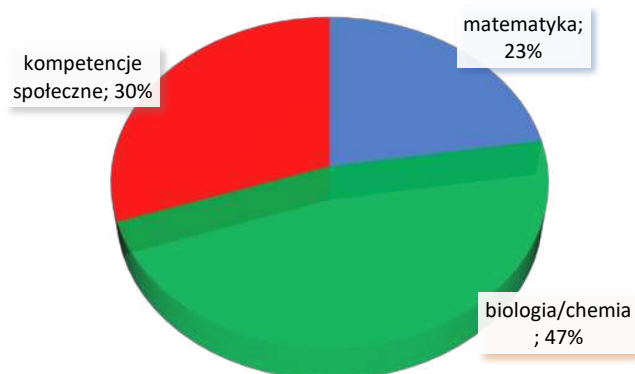
W listopadzie odbył się etap I – kwalifikacyjny (szkolny) *Pomorskiej Ligi Edukacyjnej*. Do konkursów przystąpiło 3749 osób ze szkół podstawowych i 1386 ze szkół ponadpodstawowych. Razem w eliminacjach wzięło udział 5135 uczniów.

Najwięcej osób startowało w konkursie z biologii i chemii (1859), a następnie z przedmiotów rozwijających kompetencje społeczne (1671) i z matematyki (1605).

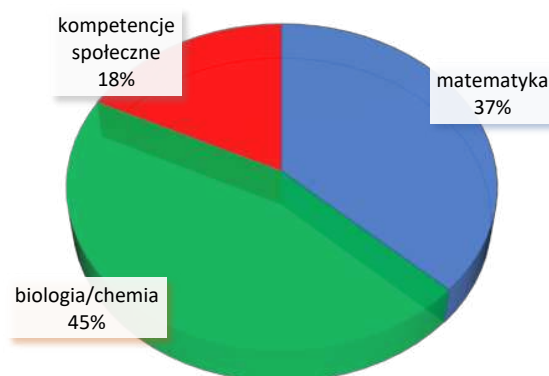

Do etapu powiatowego zakwalifikowano 534 osoby ze szkół podstawowych i 362 – ze szkół ponadpodstawowych. Najwięcej uczniów zakwalifikowano do konkursu z biologii i chemii.

Udział procentowy osób zakwalifikowanych do etapu powiatowego - SZKOŁA PODSTAWOWA

Udział procentowy osób zakwalifikowanych do etapu powiatowego - SZKOŁA PONADPODSTAWOWA

Obecnie trwa etap powiatowy konkursu (02.12-06.12.2024 – konkursy z MATEMATYKI, BIOLOGII/CHEMII, 09.12-13.12.2024 – konkurs z PRZEDMIOTÓW ROZWIJAJĄCYCH KOMPETENCJE SPOŁECZNE). Ten etap przeprowadzany jest w formie elektronicznej. Prace przygotowywane są przez uczestników w miejscu ich zamieszkania i przesyłane do Organizatora poprzez specjalnie dedykowany temu działaniu portal.

Pomorska Liga Edukacyjna jest organizowana w ramach projektu pn. „Regionalny program wyrównywania szans edukacyjnych uczniów pomorskich szkół”, realizowanego w ramach programu Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027, Priorytet 5 Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFS+), Działanie 5.8. Edukacja ogólna i zawodowa, współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus oraz budżetu państwa.

dr Anna Kreft

Koordinator Pomorskiej Ligi Edukacyjnej, nauczyciel konsultant ds. rozwijania zainteresowań i zdolności uczniów oraz edukacji przyrodniczej w Pomorskim Ośrodku Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku.

Dominika Korzeniowska-Gudyn

Się działo! JUBILEUSZ 75-LECIA II LO W SŁUPSKU

Od 16 do 20 września II Liceum Ogólnokształcące im. Adama Mickiewicza w Słupsku świętowało jubileusz 75-lecia. Były gratulacje, podziękowania i życzenia.

To był wyjątkowy tydzień dla wszystkich związanych z popularnym „Mickiem”. Na jubileuszowe obchody 75-lecia szkoły zaproszono nie tylko uczniów i nauczycieli – obecne były władze miasta, miejscy radni, przedstawiciele słupskiego środowiska oświatowego i uniwersyteckiego. Życzenia złożył także pomorski kurator oświaty – Grzegorz Kryger oraz szefowa gabinetu politycznego ministra edukacji – Ada Guźniczak, która odczytała list podpisany przez Minister Edukacji Narodowej – Barbarę Nowacką: *„Jubileusz 75-lecia działalności II LO w Słupsku to z pewnością szczególny moment w historii tutejszej wspólnoty. Jestem przekonana, że budzi słuszną dumę z całokształtu osiągnięć placówki i pozwala docenić ogromny wkład, jaki wnosi ona w kształcenie ambitnej, odważnej oraz ciekawej świata młodzieży. Dlatego też pragnę złożyć najserdeczniejsze gratulacje i życzenia wszystkim osobom tworzącym społeczność słupskiego liceum. [...] Doceniam zaangażowanie nauczycielek i nauczycieli zapewniającym swym podopiecznym wspaniałe warunki do pogłębiania wiedzy, poszerzania kompetencji przyszłości, rozwijania indywidualnych predyspozycji dzięki autorskim metodom nauczania lub w ramach tutoringów. Potwierdzeniem tych sukcesów są wysokie lokaty zajmowane przez szkołę w prestiżowych rankingach, jak również dalsze losy absolwentów „Mickiewicza” uznanych*

w środowisku badaczy, polityków, wybitnych sportowców, słynnych artystów”.

Tygodniowe obchody zostały rozpoczęte wspólnym sadzeniem drzew. Uczniowie wraz z nauczycielami w otoczeniu szkoły, a także w Lasku Południowym w „Alei Mickiewiczowskiej” posadzili 75 drzewek. Przed szkołą stanął też Niedźwiadek Szczęścia. „Micka” zaprojektował absolwent placówki – Jan Grocholski.

Odbyły się też rozgrywki sportowe między obecnymi uczniami „Mickiewicza” a absolwentami. Dyrektor, Mariusz Domański, docenił poświęcenie zwycięskich drużyn. Każda z nich otrzymała honorowy puchar, a poszczególni zawodnicy – pamiątkowe medale. Środowe popołudnie zakończyła uroczysta msza w Kościele Mariackim.

Kulminacją obchodów był czwartek, gdy spod liceum wyruszył barwny korowód nauczycieli i uczniów, którzy przeszli ulicami miasta do budynku Filharmonii „Sinfonia Baltica”. Odbyła się tam oficjalna część uroczystości. Zaprezentowano 75-letni dorobek edukacyjny, wspomniano kadre nauczycieli emerytów, jak i tych, którzy odeszli. Tych ostatnich upamiętniono minutą ciszy.

W dalszej części zaplanowano występy artystyczne. Owacje na stojąco otrzymał Artur Ruciński, nauczyciel języka angielskiego i hiszpańskiego. Uwadze nie umknął także występ chłuby szkoły – chóru „Fantazja”. Oprawę artystyczną na tegoroczne uroczystości przygotowała Dorota Kłos – nauczycielka języka polskiego i filozofii.

W piątek na terenie szkoły zorganizowany został piknik na świeżym powietrzu. Młodzież miała do dyspozycji wiele atrakcji. Należało przebrać się oraz zaprojektować koc piknikowy w temacie „Pana Tadeusza”. Licealiści przygotowali barwne dekoracje i smakowite „mickiewiczowskie” posiłki. W trakcie konkurencji można było posłuchać fragmentów spuścizny literackiej patrona liceum.

Przypomnijmy, II Liceum Ogólnokształcące powstało na podwalinach szkoły niemieckiej. Wcześniej była tam 11-letnia szkoła podstawowa połączona ze szkołą średnią. W 1952 r. pierw-

szych siedemnastu absolwentów otrzymało świadectwo dojrzałości. Od momentu powstania szkoły jej mury opuściły 72 roczniki, czyli 9310 absolwentów. Wśród nich znajduje się wiele wybitnych osobowości. Należą do nich: europarlamentarzysta – Piotr Muller, minister zdrowia – Marek Balicki, wiceminister zdrowia – Władysław Szkop, wokalistka – Marta Markiewicz „Sarsa”, Grażyna Auguścik – piosenkarka jazzowa, Marek Giebułtowski – dziennikarz czy Wojciech Skóra – prof. dr hab., dyrektor Instytutu Historii na Uniwersytecie Pomorskim w Słupsku.

W 1977 r. szkoła otrzymała status Zespołu Szkół Ogólnokształcących nr 2. W 1994 r. II LO zostało członkiem Stowarzyszenia Szkół Aktywnych, a w szkole powstały pierwsze klasy prowadzone według programów autorskich. Od 1999 r. szkoła regularnie pojawia się w rankingach najlepszych liceów w kraju, zajmując w nich wysokie lokaty – w 2024 r. 15. miejsce w Województwie Pomorskim, 46. miejsce w Ogólnopolskim Rankingu Szkół Olimpijskich, 233. miejsce w Ogólnopolskim Rankingu Liceów Ogólnokształcących. Od ponad 30 lat ze szkołą związany jest wielokrotnie nagradzany chór „Fantazja”.

Na zakończenie przytoczę słowa dyrektora – Mariusza Domańskiego, które stanowią podsumowanie pięknych wrześnieowych, jubileuszowych dni: *Dziękuję całej społeczności „Mickiewicza” za zaangażowanie. To był wytężony, ale radosny czas. Dziękuję także wszystkim przyjaciółom i sympatykom, a także sponsorom, dzięki którym uroczystości nabrały rozmachu i przydały szkole splendoru. Cóż, wszystko co dobre, szybko się kończy. Ale już dziś zapraszamy na kolejny jubileusz – tym razem 80-lecia.*

*75 lat minęło to piękny wiek
75 lat i nawet jeden dzień
Na drugie tyle teraz przygotuj się
A może i na trzecie, któż to wie?*

Dominika Korzeniowska-Gudyn

Nauczycielka języka polskiego w II Liceum Ogólnokształcącym im. Adama Mickiewicza w Słupsku.

Marzena Wolska, Maria Pietryka-Malkiewicz, Barbara Studzińska

„Witkacy. Napisane dzisiaj” VI MIĘDZYNARODOWY KONKURS LITERACKIEJ TWÓRCZOŚCI MŁODZIEŻY pod patronatem Krystyny Danileckiej-Wojewódzkiej Prezydentki Miasta Słupska

Stanisław Ignacy Witkiewicz – Geniusz i ekscentryk. Potępiany i podziwiany. Dziś odkrywany na nowo. Twórczość artysty wpisuje się w szeroki kontekst współczesnej kultury. Niezwykła wyobraźnia artystyczna i traumatyczna biografia stały się inspiracją dla wielu profesjonalnych twórców: poetów, pisarzy, muzyków, filmowców, artystów-plastyków. Dla każdego z nich Witkacy był iskrą zapalną dla własnych pomysłów, przemyśleń, propozycji artystycznych, oryginalnych form wypowiedzi twórczej. **Jaki potencjał potrafiła uruchomić twórczość Witkacego w środowisku utalentowanej literacko współczesnej młodzieży? Piękną odpowiedzią jest już piąta edycja naszego konkursu. Dziękujemy wszystkim wspianym Autorom niemal pięciuset utworów za udział w konkursie, w którym wszystkie prace literackie były dobre, bardzo dobre i wybitne. Dziękujemy za bogate Witkacowskie inspiracje.**

Dzięki „Złotemu Zaproszeniu” do udziału w 23., 24., 25., 26 i 27. Międzynarodowym Konkursie Interpretacji Dzieł Stanisława Ignacego Witkiewicza „Witkacy pod strzechy” – nasi laureaci mogli uczestniczyć w pięciu edycjach tego przedsięwzięcia, gdzie zostali dostrzeżeni i pięknie nagrodzeni. Dodatkowym prezentem dla laureatów konkursu „Witkacy. Napisane dzisiaj” była publikacja ich wybranych utworów w kolejnych numerach „Witkacego!” – prestiżowego, ogólnopolskiego czasopisma, półrocznika Instytutu Witkacego. Gratulujemy z całego serca fantastycznego podarunku. Prezes Instytutu Witkacego, nasz juror i bratnia fanom Witkacego dusza – dr Przemysław Pawlak zarekomendował do druku nagrodzone utwory uczestników.

Zapraszamy utalentowaną literacko młodzież w wieku 12-20 lat (klasy VI-VIII szkół podstawowych, szkoły średnie i inne ponadpodstawowe) oraz byłych laureatów i wyróżnionych, którzy ukończyli już szkoły średnie, do udziału w konkursie (2024/2025) inspirowanym twórczością Stanisława Ignacego Witkiewicza.

WAŻNE INFORMACJE

ORGANIZATORZY: Szkoła Podstawowa nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku, Międzynarodowa Organizacja Soroptimist International Klub w Słupsku.

PARTNERZY: Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Instytut Witkacego w Warszawie, czasopismo „Witkacy!”, Słupskie Towarzystwo Kultury Teatralnej – Teatr Rondo.

ADRESACI: Prace oceniane będą kategoriach:
(1) Uczniowie klas VI-VIII szkoły podstawowej.
(2) Uczniowie szkół średnich i innych ponadpodstawowych.
(3) Byli laureaci i wyróżnieni w konkursie – w ramach Salonu Laureatów (zainteresowani literackimi losami naszych pełnoletnich Laureatów i Wyróżnionych z czterech poprzednich edycji konkursu „Witkacy. Napisane dzisiaj”, już **absolwentów szkoły średniej**, postanowiliśmy zaprosić Was do tworzonego Salonu Laureatów. Jeśli nadal jest Wam bliska twórczość literacka zainspirowana życiem i twórczością Witkacego – stańcie w konkursowe szranki.

CELE: propagowanie wśród młodzieży zainteresowania czytelnictwem i literaturą, w szczególności twórczością Witkacego; promowanie literackiej wrażliwości, wyobraźni, odwagi w przekraczaniu stereotypów; wspieranie, kreowanie młodych talentów literackich, nagradzanie sprawności językowej i zdolności literackich; zachęcenie młodzieży polonijnej do podejmowania prób literackich inspirowanych twórczością St. I. Witkiewicza.

REGULAMIN KONKURSU:
<https://tiny.pl/c234j>

DATY, ADRESY I DANE KONTAKTOWE:**Ostateczny termin nadsyłania prac:** 14 marca 2025 r.**Termin rozstrzygnięcia konkursu:** kwiecień 2025 r.**Wręczenie nagród:** 6 czerwca 2025 r.**Prace należy wysłać na adres:** Szkoła Podstawowa nr 3 im. Janusza Korczaka w Słupsku, ul. Banacha 5, 76-200 Słupsk z dopiskiem na kopercie „Witkacy. Napisane dzisiaj”. W wersji elektronicznej prace należy nadsyłać na adres: m.pietryka@wp.pl.**Koordynatorka:** Maria Pietryka-Małkiewicz, tel. 692 477 930, m.pietryka@wp.pl**Szkoła:** SP nr 3 w Słupsku, tel. 501 710 266, sekretariat@sp3.slupsk.pl, <http://www.sp3.slupsk.pl/>; <https://www.facebook.com/WitkacyNapisaneDzisiaj/>**Zapraszamy serdecznie****Marzena Wolska**

Dyrektorka Szkoły Podstawowej nr 3 w Słupsku

Maria Pietryka-Małkiewicz

Koordynatorka konkursu

Barbara Studzińska

Prezydentka słupskiego klubu Soroptimist International

Wiktoria Krawczuk-Goluch**„Dialog z Martwą Naturą”***Dramat inspirowany obrazem S.I. Witkiewicza „Martwa natura”*

Obraz Wiktorii Krawczuk-Goluch jest ilustracją do dramatu.

Scena jak na obrazie. W części centralnej stoi stół, na którym znajduje się miska z owocami. Na ścianie wisi zegar. Na stół wdrapuje się szczur.

Szczur (*rozglądając się*): Gdzie się podział Stanisław? Cisza. Po krótkiej chwili.

Głos w tle (*z pogardą*): Stanisław wyszedł na poszukiwanie Czystej Formy. Znużył się malowaniem czegoś jak te, tam, na stole...

Szczur (*z zaciekawieniem spogląda na misę z owocami*): Ta nieożywiona rzeczywistość...

Głos w tle (*przerzywa, z oburzeniem*): A, kto powiedział, że nieożywiona?! Właśnie bardzo ożywiona. Czują napięcie. Pragną bycia kimś innym, nie tylko zbiorem owoców w koszyku.

Szczur (*ze zdziwieniem*): Jak to czują napięcie?

Głos w tle: Egzystencjalne.

Szczur: Widzę wprawdzie owoce, ale czy one czują napięcie?

Głos w tle: Spójrz na czerwień. To szaleństwo, zatracenie, podniecenie, namiętność, uczucie, zemsta, władza.

Szczur: Ale obok nich jest żółć – niezadowolenie, zdrada, zazdrość, bezwstyd, wrogość, majestat...

Głos w tle: A fiolet? To tajemniczość, duchowość. Moc. Brąz to słodycz, przeciętność. Zieleń to dojrzałość, gotowość do zmiany, wzrost, młodość, nadzieja, harmonia.

Szczur (*z zaciekawieniem*): A pod serwetą?

Głos w tle: Kocioł namiętności. Wulkan emocji. Demony egzystencji. Strzępki napięcia. Okruchy wyobraźni. Nadzieja przemiany. Ucieczka od codzienności. Niebyt. Sztuka. Obcowanie z absolutem. Istota bebeczków...

Szczur: Skoro tak znasz się na napięciach, to może wiesz, o której pojawi się Mistrz?

Głos w tle: Spójrz na zegar.

Szczur (*z lekkim zniecierpliwieniem*): Widzę. Ale nie pytam o zegar, tylko o godzinę, w której pojawi się Stanisław.

Głos w tle: Dla Mistrza czas nie ma znaczenia. Będzie, kiedy odnajdzie to, co chce.

Szczur: A ty wiesz, czego on pożąda?

Głos w tle: Nieważne czego chce Mistrz. Jego pożądanie nie ma granic. Jego byt jest pozbawiony granic. Ważne, czy to odnajdzie. Czas nie ma tu żadnego znaczenia, dlatego zegar nie ma dokończonego cyferblatu. Nie rozumiesz? Nieważne kiedy i gdzie żyjesz. Ale jak żyjesz i czego doświadczasz.

Szczur: Jednak nie rozumiem...

Głos w tle (*słodko*): Tajemnica istnienia.

Szczur (*stanowczo*): Ja jednak poczekam.

Głos w tle: A czekaj!

Szczur zapada w letarg. Po chwili słycać jego miarowy oddech.

Po chwili dzwoni telefon komórkowy znajdujący się w koszyku.

Głos z telefonu: Halo? Halo? Czy dodzwoniłam się do Mistrza – portrecisty?

Głos w tle (*słodko*): Nie do Salonu Gier z Tradycją.

Głos z telefonu (*lekko zdenerwowany*): A to przepraszam, bo mam ten numer od Dywagacji Metafizycznej. Była bardzo zadowolona z portretu. Niestety wyjechała w Tropiki. Do jakiegoś Bzika czy na bzika więc nie mogę się z nią skontaktować. A pilnie potrzebuję portretu nieba-nalnego, kipiącego, absolutnego, pełnego napięć. Pragnę, aby prowokował, wzbudzał emocje, budził demony.

Głos w tle (*uprzejmie*): W kim?

Głos z telefonu (*z oburzeniem*): Jak to w kim?! We mnie.

Głos w tle (*słodko lecz stanowczo*): Proszę więcej tu nie dzwonić. Niepokoi nas pani.

Rozmówczyni się rozłącza. Słychać charakterystyczny dźwięk odkładanej słuchawki.

Szczur (*głosem lekko zaspanym*): Jesteś tu?

Głos w tle: Tak. Zawsze tu jestem. Jestem jednością w wielości więc muszę tu być.

Szczur: Mam wrażenie jakbym śnił...

Głos w tle (*z zaciekawieniem*): A co ci się śniło?

Szczur: Trudno to nazwać snem. Czuję się zdeformowany. Rozłożony na czynniki: ogon osobno, obok głowa. Ale moje oczy wciąż były przytomne, bystre, przewiercające, trzeszczące. Obok łapki gotowe do ucieczki, ćwiczeń, malowania, rysowania. Przybrały formę pędzli, dłut. Mój ogon tańczył w czerwonym świetle złotego słońca. Odczuwałem napięcie, które później przeszło w czerwoną radość i pożądanie. Ale pojawił się brąz i zrobiło mi się słodko, przeciętnie. Mieniająca się żółć przypominała mi, że jestem zazdrosny, a słońce paliło złotym blaskiem. Demon tempery tańczył nade mną szalony taniec – zmysłowy i bardzo gwałtowny. Obudziłem się, ale czułem nie senność tylko chęć władzy i przemiany...

Głos w tle (*z zastanowieniem*): Przemiany...?

Szczur: Natychmiastowej, absolutnej, kosmicznej, demonicznej. Bycia czymś więcej niż tylko szczurem. Moja natura pożąda więcej, namiętnej, goręcej...

Głos w tle: Ale to piękne być sobą.

Szczur: Ale ja jestem sobą. Ale ten sen. Chcę być bytem niezależnym, efemerycznym, nieuchwytnym, odczuwającym, nie obawiającym się niczego. Chcę stać się demonem pożądania, szczęścia, szaleństwa! Chcę doświadczać! Chcę żyć sztuka! Chcę być jej częścią!

Głos w tle: Ależ jesteś!

Szczur (ze zdziwieniem): Ja...?

Głos w tle: Przecież jesteś na obrazie.

Szczur: Na obrazie?

Głos w tle: Na obrazie z martwą naturą.

Szczur (*z niedowierzaniem*): Nie mogę być częścią nieożywionej rzeczywistości! To niemożliwe. Przecież czuję, rozmawiam.

Głos w tle: Z kim?

Szczur (*stanowczo*): Co z kim?

Głos w tle: Z kim rozmawiasz?

Szczur: Z Tobą!

Głos w tle: A kim ja jestem?

Szczur: No właśnie... kim jesteś?

Głos w tle: Zgadnij.

Szczur: Sekretarz? Asystent?

Głos w tle: Czyj?

Szczur (*z przekonaniem*): Mistrza. Oczywiście.

Głos w tle (*ze śmiechem*): Jestem tym, czego pragniesz.

Szczur (*ze zdziwieniem*): Ja...?

Głos w tle: Pragniesz przemiany, kipsisz sytością jak misa na obrazie, z którego pochodzisz. Chcesz być Czystą Formą. Demonem Sztuki. Chcesz wzbudzać pożądanie. Chcesz odczuwać istnienie. Chcesz być sztuką, by wzbudzać ekstazę. Chcesz być po prostu mną.

Szczur: Czyli kim?

Głos w tle: Mistrzem!

Wiktoria Krawczuk-Goluch

Laureatka V Międzynarodowego Konkursu Literackiej Twórczości Młodzieży „Witkacy. Napisane dzisiaj”. Uczennica klasy pierwszej (obecnie drugiej) I Liceum Ogólnokształcącego im. Marii Konopnickiej w Pruszczu Gdańskim (15 lat). Opiekun: Hanna Ziółkowska.

Zdjęcie podsumowania konkursu

❖❖ TEMATYCZNE ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE ❖❖

Na podstawie kartoteki zagadnieniowej PBP w Słupsku

KOMPETENCJE PRZYSZŁOŚCI

Wydawnictwa zwarte:

- Kompetencje przyszłości: obszary: porozmawiajmy o kompetencjach, wyzwania współczesnej edukacji, kompetencje cyfrowe, kompetencje społeczne nauczycieli / redakcja naukowa Stefan M. Kwiatkowski
- Skolimowska Katarzyna, Kud Marzena. Wychowanie do osobistego rozwoju : pomysły na lekcje rozwijające kompetencje miękkie i umiejętności osobiste wśród dzieci i młodzieży. Cz. 1. - Kraków : Difin, 2017. -222 s.

Artykuły z czasopism:

- 10 kompetencji przyszłości, które powinniśmy kształtować u dzieci i u siebie / Wojciechowska Ela // Głos Pedagogiczny. - 2023, nr 143, s. 44-48
- Ewolucja kompetencji: od kluczowych do STEAM-owych - kierunek przyszłości edukacji / Plebańska Marlena // Meritum. - 2023, nr 3, s. 25-33
- Jak nauczyć kreatywności? Trening kompetencji przyszłości w nauczaniu wczesnoszkolnym / Woj Olga // Życie Szkoły. - 2024, nr 1, s. 4-8
- Kompetencje dla przyszłości. Rec. Jérémy Lamri. Kompetencje XXI wieku. Kreatywność, komunikacja, krytyczne myślenie, kooperacja / przeł. z fr. Agnieszka Zręda. - Warszawa : „Wolters Kluwer”, 2021 / Nosal Czesław S. // Nowe Książki. - 2021, nr 9, s. 86
- Kompetencje przyszłości - jak rozwinąć nasze skrzydła / Leśniak Teresa // Bibliotekarz. - 2015, nr 7-8, s. 25-27
- Kompetencje przyszłości (nie tylko) w pracy bibliotekarza / Burdzy-Drozd Bernadeta // Poradnik Bibliotekarza. - 2021, nr 11, s. 11-13
- Kompetencje kluczowe w rozwoju przyszłej kariery zawodowej pokolenia Z a edukacja / Jagielska Katarzyna // Edukacja Ustawiczna Dorosłych. - 2023, nr 2, s. 25-35
- Kompetencje przyszłości jako wyznacznik sukcesu zawodowego / Kukla Daniel, Duda Wioletta // Edukacja Ustawiczna Dorosłych. - 2012, nr 4, s. 46-60
- Kreatywność i elastyczne myślenie - jak nauczyć w szkole kluczowych kompetencji przyszłości / Woj Olga // Głos Pedagogiczny. - 2023, nr 137, s. 54-59
- Trzy spojrzenia na kompetencje przyszłości / Lorenc Katarzyna // Dyrektor Szkoły. - 2022, nr 11, s. 79-82

EDUKACJA WŁĄCZAJĄCA

Wydawnictwa zwarte:

- Baker Jed. E., rozdział 2: Brenda Smith Myles. Trening umiejętności społecznych dla dzieci i młodzieży z zespołem Aspergera z trudnościami w komunikacji i kontaktach społecznych / przekład: Agnieszka Pałynyczko-Cwiklińska ; [ilustracje Eddy Mora]. - Gdańsk : Harmonia Universalis, 2022. - 241 s.
- Borowska-Kociemba Agnieszka, Krukowska Małgorzata. Dojrzwianie : materiały dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. - Gdańsk : Grupa Wydawnicza Harmonia, 2024. - 43 s.
- Borowska-Kociemba Agnieszka, Krukowska Małgorzata. Karty korekcyjno-kompensacyjne dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Cz. 1. - Wydanie II. - Gdańsk : Wydawnictwo Harmonia, 2023. - karty pracy

- Borowska-Kociemba Agnieszka, Krukowska Małgorzata. Karty korekcyjno-kompensacyjne dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Cz. 2. - Wydanie II. - Gdańsk : Wydawnictwo Harmonia, 2024. - karty pracy
- Deman Isabelle. 100 pomysłów, jak pomóc uczniom z trudnościami / przekład Katarzyna Panfil. - Gdańsk : Harmonia Universalis, 2020. -271 s.
- Dyskursy (o) edukacji równościowej / pod redakcją naukową Grzegorza Piekarskiego. - Wydanie I. - Kraków : Oficyna Wydawnicza Impuls, 2024. - 401 s.
- Edukacja włączająca w przedszkolu i szkole / redakcja naukowa Iwona Chrzanowska, Grzegorz Szumski ; [współpraca: Agnieszka Rybińska]. - Warszawa : Wydawnictwo FRSE, 2020. - 333 s.
- Gajdzica Zenon. Uczeń z lekką niepełnosprawnością intelektualną w szkole ogólnodostępnej : nauczyciele o (nie)zmienianej sytuacji w kontekście kultury szkoły inkluzyjnej. - Warszawa : Wydawnictwo Naukowe PWN, 2020. - 242 s.
- Kołodziej Agnieszka. Rewalidacja w ogólnodostępnej szkole ponadpodstawowej : program zajęć. - Gdańsk : Wydawnictwo Harmonia, 2021. -50 s.
- Nauczyciel a szkoła jako przestrzeń uczenia się i wyrównywania szans edukacyjnych / redakcja naukowa Elżbieta Stokowska-Zagdan, Piotr Miller, Grażyna Cęcelek, Elżbieta Woźnicka. - Warszawa : Difin, 2022. -361 s.
- Skałbani Barbara, Bidziński Karol. Szkoła ogólnodostępna w procesie stawania się placówką włączającą : analiza badań ewaluacyjnych. - Wydanie I. - Kraków : Oficyna Wydawnicza Impuls, 2021. - 163 s.
- Słupek Kazimierz. Uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. - Wydanie IV zaktualizowane. - Gdańsk : Wydawnictwo Harmonia, 2023. -188 s.

Artykuły z czasopism:

- Co to znaczy „uczeń ze SPE”? / Łozińska-Lendzion Grażyna // Biblioteka w Szkole. - 2023, nr 11, s. 7
- Czym jest edukacja włączająca? / Myśliwiec Anna, Medyńska Magdalena // Bliżej Przedszkola. - 2022, nr 4, s. 36-37
- Dziecko/uczeń z głębokim stopniem niepełnosprawności intelektualnej w polskim systemie edukacji (ze szczególnym uwzględnieniem edukacji włączającej) / Zaorska Marzena // Szkoła Specjalna. - 2023, nr 3, s. 171-182
- Edukacja włączająca przez zabawę. Scenariusze zajęć dla dzieci ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi / Kołodziej Lidia // Wychowanie w Przedszkolu. - 2024, nr 4, s. 46-49
- Integrowanie treści z muzyką jako wsparcie edukacji dzieci ze specjalnymi potrzebami / Bondos-Cholewa Agata // Wychowanie Muzyczne. - 2024, nr 2, s. 37-39
- Jak pracować ze zróżnicowaną grupą w przedszkolu? - nowe trendy w edukacji / Jankowska-Robak Ewelina // Wychowanie w Przedszkolu. - 2022, nr 7, s. 6-9

Czytaj całość

Wybór i opracowanie:

Agnieszka Włodarczyk

Wydział Informacyjno-Bibliograficzny

Pomorska Biblioteka Pedagogiczna w Słupsku

INFORMATOR OŚWIATOWY NR 4/2024 ISSN 1505-0904

ZESPÓŁ REDAKCYJNY: Mariusz Barański, Dorota Iwanowicz, Renata Kołosowska, Anna Kreft, Ewa Misiewicz, Iwona Poźniak-Szewczyk

WSPÓŁPRACA: Władysława Hanuszewicz, Robert Kozłowicz, Kinga Mielczarek, Joanna Pawlak-Jęczewska, Katarzyna Rodziewicz, Tatiana Stojka, Justyna Szczypek-Bogdanowicz, Agata Szklarkowska, Marzena Tuliszka, Marek Wróblewski

SKŁAD KOMPUTEROWY: Miejska Biblioteka Publiczna w Słupsku

DRUK I OPRAWA: Wydawnictwo „Bernardinum” Sp. z o.o., Pelplin

KOREKTA: Ewa Misiewicz, Dorota Iwanowicz, Iwona Poźniak-Szewczyk

WYDAWCA: Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku, ul. Poniatowskiego 4a, tel/fax sekretariat: 59 84-23-567, doskonalenie: 502 644 975, www.podn.slupsk.pl; e-mail: wydawnictwo@podn.slupsk.pl

Redakcja nie ponosi odpowiedzialności za poglądy i opinie Autorów zamieszczonych tekstów. Zastrzegamy sobie prawo do skracania tekstów i do nadawania im własnych tytułów. Materiały prosimy przysłać e-mailem: wydawnictwo@podn.slupsk.pl

Zeskanuj: WSKAZÓWKI DLA PUBLIKUJĄCYCH

Fundusze Europejskie dla Pomorza

Rzeczpospolita Polska

Dofinansowane przez Unię Europejską

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

36 laureatów Konkursu "Pomorskie inspiruje uczniów" zorganizowanego przez Pomorski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Słupsku we współpracy z Departamentem Edukacji Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, w ramach projektu „Regionalny program wyrównywania szans edukacyjnych uczniów pomorskich szkół” popłynęło na pokładzie Pogorii w tygodniowy rejs po Morzu Śródziemnym (7-14.12.2024). To była integracja, współpraca, nauka przez doświadczanie i doświadczenie. Realizatorem rejsu Pogorią był Pomorski Związek Żeglarski.

Zdjęcia uczestników rejsu

